

Komunitator

- Proračunski investicijski prepri v idrijski občini
- Idrijski rudnik konec leta 2007 zaprt
- Kolektor organiziral proizvodnjo v Kočevju
- Jubilej zelene bratovščine

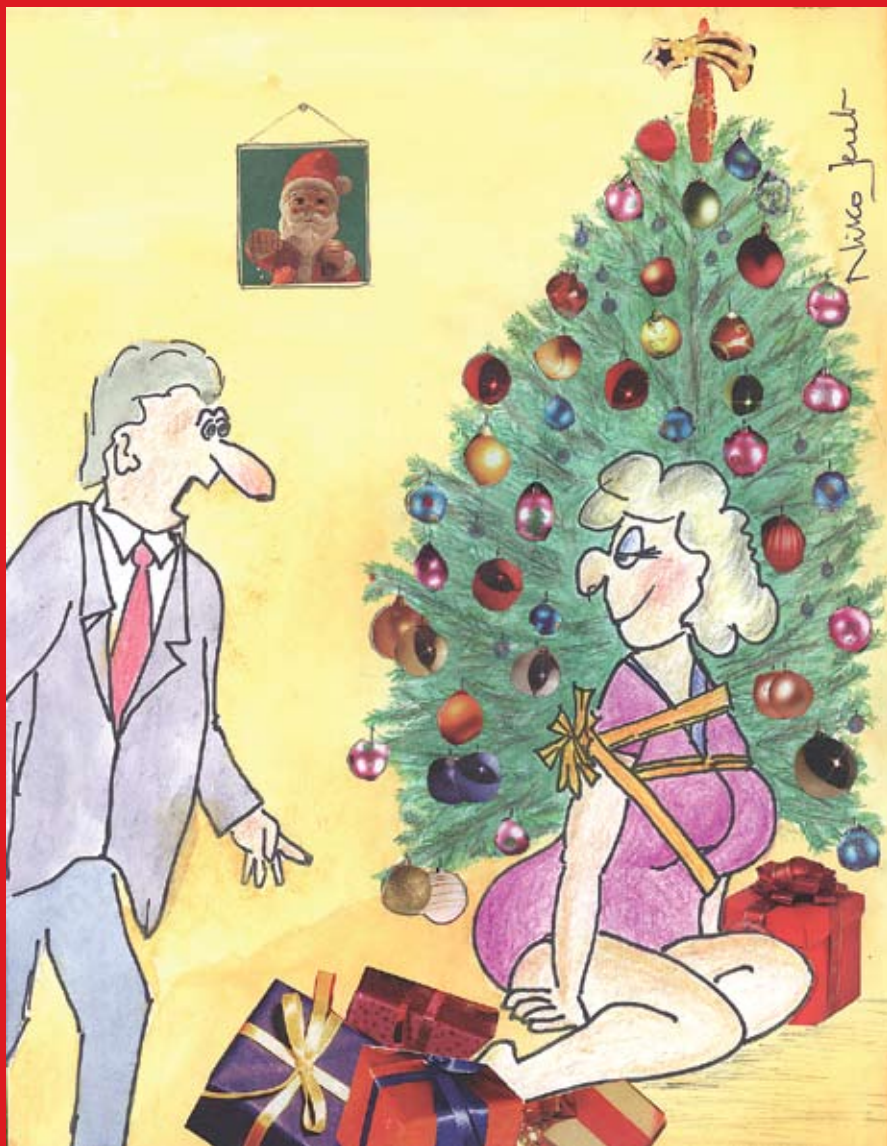

Skupne *izkušnje*
so razcvetele *zaupanje*
in obrodile *naklonjenost.*

Za nove skupne dni.

Naj bo leto 2008 srečno in plodno.

Šenk za nau Litu

"Hane, kuga si mi hčila za nau Litu....?!"

Vsebina

- » 4 **Proračunske naložbe**
Zaradi pozno sprejetega idrijskega občinskega proračuna so tudi investicije kasnile
- » 12 **Rudarstvo**
Konec leta 2007 bo idrijski rudnik dokončno zaprt
- » 13 **Zdravstvo**
Porazno zdravje Idrijčanov v preteklosti se izboljšuje
- » 17 **Gospodarstvo**
Kolektorjeva hala v Kočevju pripravljena na proizvodnjo komutatorjev
Na pragu reorganizacije koncerna Kolektor
- » 44 **Jubileji**
40-letnica Lovske zveze Idrija
- » 50 **Potovanja**
Nova Zelandija, dežela dolgega belega oblaka
- » 52 **Kozerija**
Mala letna kronika
- » 53 **Šport**
Idrijski in cerkljanski šport v letu 2007

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 367, 051 689 204 • **Sodelavci:** Marija Benčina, Samo Bevk, Vojko Božič, Jure Filipič, Niko Jereb, Janez Kavčič, Alfred Bogomir Kobal, Erik Logar, Tina Menard, Bojan Sever, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Ana Uršič, Domen Uršič, Ana Vehar, Maja Vojska, Jelko Vončina • **Fotografije:** arhiv orientacijskega kluba Azimut, Danijela Brložnik, Amadej Carl, osebni arhiv Marka Čadeža, Uroš Eržen, Jure Filipič, Črtomir Gozdnik, foto arhiv ICRE, Niko Jereb, osebni arhiv Janeza Kavčiča, Darja Lahajnar, Tina Menard, Marjanca Močnik, arhiv Notranjskega muzeja Postojna, arhiv Občine Idrija, arhiv Park Škocijanske jame, arhiv PGD Idrija, Polonca Pagon, Kristjan Rešaver, Bojan Režun, Filip Šemrl, Polona Šemrl, David Tončič, Gašper Uršič, Ana Vehar, Jaka Vinšek, Robert Zabukovec • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 7500 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** prazniki.

Foto: Gorazd Šemrov

Prepih skozi leto 2007

Marija Benčina

Decembra običajno v naših krajih okrog vogalov zavejejo hladnejše sape, mi pa se jim umaknemo v tople zapečke. Je pa res, da tudi zimski vetrovi zadnje čase niso tako ostri in hladni, kot smo jih bili vajeni, čeprav pa so še vedno obdržali svojo moč in energijo in ko potegnejo, naredijo krepak prepah. Pa ga izkoristimo in daleč nasproti vhodnih vrat v leto 2007 odprimo še izhodna in bo tako odpihnilo prah, ki se je med letom nabral na sledovih našega dela.

Vojskarji so lepo in funkcionalno uredili dostop na pokopališče

Tiste najdebelejše plasti prahu, ki bi se nabirala vseh 12 mesecev, letos ni najti, saj je pozno sprejetje proračuna, ki je za prvo leto po volitvah čisto običajno in smo ga letos morda celo kak mesec prej spravili pod streho kot po prejšnjih volitvah, botrovalo poznim investicijskim aktivnostim. Ko je namreč proračun sprejet, ga je treba še uradno objaviti, kar mimogrede vzame še 14 spomladanskih dni, ki bi bili za izvajanje del že več kot primerni. Po objavi je treba pravno veljavno izpeljati vse razpise in tako se v najboljšem primeru, če prav nič ne ponagaja, lahko dela pričnejo izvajati prav sredi poletja, ko naši organizmi nagonsko kličejo po sprostitvi nekje v hribih ali na morju.

In tako je bilo tudi letošnje poletje. Najprej smo pohiteli z ureditvijo kripte porušene cerkve sv. Barbare, da bi tako dodali še kamenček več v mozaiku ene večjih investicij v krajevni skupnosti Idrija v zadnjih letih – prenovo mestnega trga. Dela so se, tako kot je bilo planirano, zaključila še pred otvoritvijo Festivala idrijske čipke in pred občinskim praznikom, dnevom sv. Ahacija. Z ureditvijo kripte pa se ni zaključila le obsežna investicija. Z mašo v njej, na kateri je prisotne nagovoril tudi idrijski župan, se je s pozitivno naravnanim sporočilom zaključilo obdobje starih zamer ter odprla pot iskrenemu hotenju po sodelovanju. Slednje je vedno najboljša pot k uspehu, še posebej

pa bo potrebno v prihodnjih nekaj letih, če bomo hoteli uresničiti čim več tistih projektov, pri katerih lahko računamo na odprte roke matere Evrope.

Na njeno materinsko srce smo že uspešno potrkali z investicijo nadomestne gradnje otroškega vrtca. Realizacijo investicije, ki tehta približno 2 milijona evrov, smo pričeli februarja s podpisom pogodbe med Republiko Slovenijo in Kraljevino Norveško o dodelitvi 1.343.000 evrov nepovratne denarne pomoči za sanacijo sevanja radona v vrtcu Arkova, nadaljevali maja s polaganjem temeljnega kamna, ki sta se ga je udeležili tudi veleposlanica Kraljevine Norveške in visoka predstavnica Norveškega finančnega mehanizma, junija pa za izvajalca del izbrali Zidgrad in z njim podpisali pogodbo. Takoj po podpisu se je pričelo z gradbenimi deli, ki potekajo več ali manj skladno s terminskim planom. Oddano je bilo tudi že prvo vmesno poročilo in z njegovo ugodno oceno je prvo poročevalno obdobje uspešno zaključeno. Zaključujejo pa se tudi že postopki javnega razpisa za dobavo in montažo opreme kuhinje in vrtca.

Drug obsežen projekt, kjer pričakujemo, da se bo odprla evropska pipica, je vodovod Idrijska Bela-Idrija, za katerega se v letošnjem letu pridobiva gradbeno dovoljenje, ter njegovo nadaljevanje proti Spodnji Idriji, ki je letos dočakalo idejno zasnovo. Proti Spodnji Idriji bo tkala nove niti povezovanja v somestje tudi kolesarska steza, za katero je bil letos izdelan idejni projekt, zanjo pa smo malce pred Miklavžem uspeli na razpisu pridobiti tudi evropska sredstva iz naslova regionalnih spodbud v višini 251.000 evrov. Ker bomo hkrati z njo napeljevali tudi ostalo potrebno infrastrukturo, je investicija, podprta z evropskim denarjem, še toliko pomembnejša. Nekaj infrastrukture pa se je v letu 2007 v KS Idrija obnovilo tudi iz sredstev rudarske škode. Obnovljena sta vodovod in kanalizacija v Prešernovi in Vodnikovi ulici, ki poleg končno izvedene sanacije ceste nad avtobusno postajo in nekaj kvadratnih metrov asfalta na Dolinci prinašata mirnejši spanec prebivalcem Kalvina. Mirnejši živci pa se prav kmalu obetajo tudi vsem, ki se ob prometnih konicah preizkušajo v potrpežljivosti v glavnem idrijskem križišču. Projekt semaforizacije le-tega je pridobljen in napoveduje kar dva semaforja – tudi pri odcepu v Arkovo ulico, decembrski dobrodelni možički nam bodo morda pomagali tudi izbrati javnim financam najprimernejšega izvajalca, tako da bo semafor začel mežikati na začetku prihodnjega leta,

nekako v času, ko bomo upihnili novoletno okrasje. Slednje daje lep videz našim večjim naseljem in vpadnicam vanje in čeprav ne seže do Zagodove rajde, le-ta vseeno letos ponuja očem lepšo podobo, kot smo je bili vajeni doslej, saj je zaključena obnova zidov na keltiki pri Zagodu, ki vključuje izgradnjo dela kolesarske poti. Čeprav je odsek kolesarske steze kratek, vendar napoveduje, da se kolesarjem le obetajo časi, ko se bodo tudi ob magistralki lahko vozili brez bojazni, da bi se od strahu pred preblizu vozečimi kamioni pokakali v že tako ozke in oprijete kolesarske hlače.

Da bomo v bodoče lahko več in bolj mirne vesti kakali na tistih posvečenih prostorih, ki so temu namenjeni, pa napoveduje že izdelan idejni projekt nove čistilne naprave v Idriji ter nameravane izboljšave v Spodnji Idriji in Godoviču, kjer se izvajajo tudi raziskave za sanacijo ponikalnice iztoka iz čistilne naprave, da seveda o novo zgrajeni čistilni napravi v Mokraški vasi, ki je letos poleg nove trgovine Eurospin osrečila nekdanjo prfarsko, danes pa idrijsko ulico, niti ne govorimo. Dodatno bo ponudbo na tem občutljivem področju potreb človeškega organizma dopolnilo tudi javno stranišče, za katerega so v letošnjem proračunu sredstva namenjena, a še ne porabljena, saj prostor, lociran na avtobusni postaji, še ni tak, kot bi moral biti – za sodobne riti (ne morem si kaj, rima se ponuja kar sama!).

Veliko manj prahu kot na idrijskih investicijah se je uspelo nabrati na tistih v Spodnji Idriji, saj so se realizirale prav pred kratkim. So pa zato dvignile obilo prahu, še preden se

Prostorska stiska šolarjev v Črnem Vrhu bo kmalu rešena

je z njihovo izvedbo pričelo. Da je Spodnja Idrija zopet prikrajšana, je bilo slišati, in da se letos v tej krajevni skupnosti spet ne bo zgodilo nič. Pa se to, tudi letos, kakor tudi ne v preteklih letih, ni uresničilo. Kasneje

so se tu investicije pričele izvajati preprosto zato, ker so bile zrele šele jeseni, takrat torej, ko dozori vsi plodovi, ki nameravajo v tem letu biti tudi obrani. Prav lepo se je sedaj pripeljati v Spodnjo Idrijo, ko te ob vstopu vanjo pozdravi lično prenovljena nekdanja osnovna šola, na kateri so zamenjali okna in streho ter obnovili fasado. Pričela in zaključila se je tudi obsežna investicija na Apurnu, kjer se je temeljito obnovilo vozišče, obenem pa uredilo še vodovod, kanalizacijo in pripravilo vse potrebno za postavitev javne razsvetljave. Kljub poznemu pričetku se je izkazalo, da prav v celoti ta sadež pred pričetkom obdelave še ni bil zrel, saj je zaradi ne povsem dorečenih zadev tik pred koncem prišlo do rahlih nesporazumov, ki pa so se z dobro voljo tistih, ki so za izvedbo investicije nosili odgovornost, in lastnikov zemljišč in objektov na tem območju vendarle v zadovoljstvo vseh uspeli poravnati.

▶ Vaško jedro Ledine je dokončno obnovljeno

Ta investicija je bila ena tistih, pri katerih je, kljub postopnemu prenašanju teh poslov na občinsko upravo, na lastno željo sodelovala tudi krajevna skupnost. Za Apurno bo v Spodnji Idriji investicijsko živahno območje Koreje, za katero se že pripravljajo projektna dokumentacija za prometno ureditev, zanjo je idejna zasnova že izdelana. Zaradi pozne odločitve za investicijo, ki je bila uvrščena šele v rebalans proračuna, in zaradi mrzlih zračnih tokov, ki so že novembra zajeli Spodnjo Idrijo, žal ni uspelo realizirati nove asfaltne prevleke na šolskem igrišču. Ker gre za polaganje tanke plasti na že obstoječo podlago, je za doseganje čim boljše kakovosti izvedbe posebno pomembno, da so temperature dovolj visoke in tla suha, zato bodo dela raje opravili spomladi, ko se take pogoje da zagotoviti.

V krajevni skupnosti Ledine so poleti že lahko uživali na prireditvah v lepo urejenem vaškem jedru, katerega obnova se je letos zaključila. Kvaliteta materialov je menda dobra, saj je zdržala številne obiskovalce, ki pa so bili zelo zadovoljni tudi s tem, kar so jim Ledinci na prireditvah ponudili.

Imenitne prireditve pa znajo pripraviti

tudi v krajevni skupnosti Krnice-Masore, če omenimo le Oglarsko nedeljo in Srečanje vaških godcev, kot dve tradicionalni in najbolj poznani. Na takih prireditvah voda sicer ni prav visoko čislana, je pa zato toliko bolj cenjena skozi vse leto, saj je domačini nimajo ravno v izobilju. Zato je zanje ena od prioritet izgradnja novega vodovoda, za katerega so z določitvijo lokacije nove vrtine za odvzem vode že postavljene prve osnove.

Bilo pa je preveč vode v krajevni skupnosti Dole, in sicer v centru vasi Gore, kjer je letos vendarle uspelo urediti odvodnjavanje, obenem pa se je opravilo še nekatere druge nujne posege, zaradi katerih je sedaj center vasi lepši, snažnejši in primernejši današnjim standardom bivanja. Primernejše pa bo prav kmalu tudi lahko poskrbljeno za zadnje slovo od pokojnih, saj se dela na mrliški vežici počasi zaključujejo.

Za postopno ureditev pokopališča nameravajo v prihodnjih dveh letih poskrbeti tudi na Vojskem, kjer so letos lepo uredili stopnišče na pokopališče z dostopom za invalide. Nabavljena je bila tudi oprema za novo vrtino za črpanje vode, ki bo pričela obratovati v letu 2008. Je pa tudi zagotovljena osnova za izvedbo ene pomembnejših bodočih investicij te krajevne skupnosti, saj je bilo v letu 2007 kupljeno zemljišče, na katerem bo stal večnamenski objekt, kjer bodo svoj prostor našli tudi vojskarski gasilci. Čeprav so Vojskarji od vseh naših občanov najbližje zvezdnemu in luninemu siju, je bila v centru vasi nameščena tudi javna razsvetljava, saj vreme ni vedno jasno, pa tudi polna luna ni vedno na nebu.

Planirano javno razsvetljava so realizirali tudi v Zadlogu, kraju v krajevni skupnosti Črni Vrh, ki se lahko pohvali z zajetnim kupčkom pomembnih rojakov, če sodimo po člankih Jožeta Kenka, objavljenih v Komunitatorju. V tej krajevni skupnosti so letos vendarle dočakali gradnjo prizidka k osnovni šoli, ki bo reševal prostorsko stisko devetletke. Šolarji pa bodo poslej veliko raje telovadili tako na šolskem igrišču, ki je dočakalo novo asfaltno prevleko, kot tudi v telovadnici, kjer bodo nova okna in vrata preprečevala pihanje vetra skozi mlada telesa, obenem pa tudi privarčevala kak evro na stroških ogrevanja. Tisti šolarji, ki so doma iz Idrijskega Loga, pa si bodo v telovadnici pridelani znoj lahko izmili z vodo, ki bo pritekla iz pip vodovoda, katerega zadnji odsek je bil letos dokončan in je tako to naselje sedaj z vodo v celoti preskrbljeno.

Glede vodovodnega omrežja si glave ne bodo več belili tudi v Industrijski coni v Godoviču, saj je obnova tamkajšnjega vodovoda končno uspela. Uspešno pa je bila tudi izdelana idejna zasnova ureditve

križišč na keltiki v Godoviču, izvedba prve faze, križišče keltike z lokalno cesto Idrija-Rebro-Godovič, pa je planirana v letu 2008, v katerem se bo nadaljevalo tudi z letos začeto pripravo investicije povezovalnega vodovoda Črni Vrh-Godovič. Je pa Godovič doletela v letu 2007 še ena zgodba, katere začetek je prinesel nemalo razburjenja, so se pa nato strasti umirile. Govorimo seveda o več let težko pričakovani obnovi tunela v Godoviču (da ne bi slučajno kdo uporabil za zdaj še, a ne več dolgo, uradnega imena Javornik, saj obstaja nevarnost epidemije nove oblike ošpic med krajani). Kakor so obnovo tunela težko čakali, tako je urejanje obvoza najprej dvignilo pritisk ob trasi živčim krajanom, nato pa še vsem tistim, ki se dnevno po njem vozijo, saj je bil spčetka bolj podoben vadbenemu vojaškemu poligonu za testiranje terenskega strojnega parka. Stanje se je sedaj skoraj normaliziralo, deloma zato, ker se je poskrbelo za boljše vzdrževanje cestišča, deloma zato, ker so se uporabniki nanj navadili ali pa vdali v usodo, deloma pa tudi zato, ker že teče postopek uradnega preimenovanja in bo obnovljeni predor nosil ime Godovič, ki mu tudi pritiče.

Če so se uporabniki obvoza v Godoviču vdali v usodo, pa tega nikakor ne moremo trditi za svet krajevne skupnosti Kanomlja, katerega aktivno delovanje pomeni za to krajevno skupnost pravo osvežitev. Kakšnih večjih investicij, razen asfaltacij, v letošnjem letu tu resda ni bilo, so pa zastavili smeje načrte za bodočnost. Trudijo se za obnovo nekdanje šolske stavbe, velike napore pa vlagajo tudi v projekt obnove kmetije v Šturmajcah, kjer naj bi se uredil tudi muzej kanomeljske zgodovine. Da bi tudi

▶ Prepotrebna celovita sanacija Apurna v Sp. Idriji je zaključena

Kanomlja delila usodo ostalih krajevnih skupnosti pri ukvarjanju s problemom pitne vode, so se odločili za odvzem vzorcev, da bi ugotovili morebitno onesnaženje in zagotovili pravočasno ukrepanje, če bi bilo potrebno.

Iz vsega doslej zapisanega je jasno, da je

voda problem, s katerim se srečujejo tako rekoč vse krajevne skupnosti, ker pa mora vedno biti izjema, ki potrjuje pravilo, je tudi v našem primeru tako. V Zavratcu namreč težav z vodo nimajo. Nasploh bi za to krajevno skupnost lahko rekli, da ima problemov bolj malo. Trenutno jih še najbolj zaposljuje urejanje prometne signalizacije ter celostna ureditev vaškega jedra in športnega igrišča, za katerega je koprška škofija pripravljena dati v najem prostor, ki ga krajsani ocenjujejo kot primernega.

Leto 2007 je bilo torej investicijsko dokaj pestro, še zlasti če bi k vsemu naštetemu dodali še pregled vseh izvedenih asfaltacij, za katere je Sever pihnil ključ soinvestiranja v razmerju 1/3 krajsani, 2/3 občinski proračun. Sliko bi še dopolnil prikaz vseh večjih investicijskih vzdrževanj, pa tudi telekomunikacijske povezave, ki so bile pripeljane na doslej nepokrita območja občine. Zanje

vrtec pa največ sivih las gotovo povzročata Maji Majnikovi. Pohvaliti pa je potrebno tudi prizadevanja predsednikov in članov svetov vseh krajevnih skupnosti, saj so prav oni tisti, ki na svojem teritoriju zaznavajo potrebe, jih posredujejo naprej in vztrajajo na njihovem reševanju. Tako marljivi so po nekaterih krajevnih skupnostih, da bi v svojem mandatu lahko rešili večino problemov, če le ne bi proračunska vreča imela dna. Še zlasti pa smo veseli obojestranske komunikacije, ki se je v letošnjem letu večinoma povsod vzpostavila in botrovala rezultatom, s katerimi smo lahko zadovoljni, ob upoštevanju dejstva, da se je investicijski zagon lahko začel šele sredi leta, kar smo izpostavili že na začetku.

Pa še nekaj je, kar je zaznamovalo leto 2007. Končno se je namreč zgodilo to, kar že skoraj meji na čudež. Država je vrnila denar, ki so ga državljani namesto nje pred leti vložili

zgodilo, da bi komisijo vodil nekdo, ki bi sicer vedel mnogo o telekomunikacijah, pa ne bi bil pravnik, obenem pa še predsednik ene od krajevnih skupnosti ravno v času, ko so se vlaganja izvajala. Pa imamo srečo, da naključij ni in tako je bil Jože kot predsednik komisije ravno pravi naslov, da mu predamo posle. Prevzel jih je in bedel nad sklepanjem poravnave tako tankovestno, da je za nekatere krajevne skupnosti uspel iztržiti celo precej več, kot je bilo sprva ponujeno. Tako nam je uspelo podpisati prav vse poravnave in tudi večina krajanov je vložena sredstva že dobila vrnjena, saj so krajevne skupnosti hitro in skrbno pripravile sezname in podatke, ki so bili za izplačilo potrebni. Zataknilo se je le tam, kjer so se dediči odločili za sodno razrešitev pripadajočih jim deležev.

Še bolj razveseljivo je dejstvo, da je pomoč prišla iz županu opozicijskih vrst, kar je lep primer, kako je v skupno dobro treba preseči razlike in nasprotovanja. Letos nam je to kar nekajkrat uspelo in še zlasti pomembno je, da se je to zgodilo ob sprejemanju proračuna in njegovega rebalansa, saj je bilo le tako možno zagotoviti normalen potek aktivnosti in izvedbo vsega tistega, o čemer smo prej zapisali. Nekajkrat se je seveda tudi zataknilo, kar pa je v demokraciji povsem normalen pojav.

Upamo, da bosta razum in sposobnost dialoga, kljub ne preveč obetavnemu začetku na miklavževi seji občinskega sveta, prevladala tudi pri sprejemanju proračunov za leti 2008 in 2009, ki sta dokaj ambiciozno zastavljena in bo realizacija zastavljenih ciljev terjala izkoristek prav vseh potencialov.

Kot se za december spodobi, smo se torej sprehodili skozi preteklo leto, malček pa tudi že pokukali v naslednje, v katerem se nadejamo zlasti dobrega sodelovanja vseh, ki se trudimo, da bi nam bilo v naši občini vsak dan bolje. Nadejamo se tudi, da bodo evropska sredstva zmogla pot do nas skozi Zalo, po ovinkih večno obnavljane keltike, ki jih počasi, a vztrajno širimo in tako povečujemo pretočnost in hitrost vožnje, da bi evri lahko pripotovali k nam z večjo brzino.

Prišel čas je okrog božiča, investicije pod streho so, v proračunski malhi ni beliča, a po novem letu bolje bo!

Če takole malce pomešamo naše že pokojne pesnike, pa danes še živeče popevkarje ter dodamo zraven še malce čisto naše lokalne realnosti, se nam lahko izcimi takale pesmica, ki bi lahko bila tudi zaključek našega inventurnega poročila.

Pa srečno!

▶ Tudi v vrtcu, zgrajenem z evropskim denarjem, bo iz otroških grl žuborelo idrijsko narečje

sicer ne gre denar iz proračunske blagajne, k njihovi izvedbi pa prav gotovo prispeva stalno prigovarjanje župana tistim, ki te povezave omogočajo. Žal tudi letos v nekaterih krajevnih skupnostih še ostaja internetni in televizijski mrk, nadejamo pa se, da bo do konca leta 2008 tudi po njihovem ozračju mrgolelo raznovrstnih signalov.

Kot že rečeno, lahko na vzpostavljanje telekomunikacijskih povezav vplivamo le s stalnimi prošnjami in prigovarjanjem, celotno odgovornost in angažiranje s strani občinskih služb pa terjajo vse prej navedene investicije. Ob županu nad njimi bedi občinska uprava, še zlasti delavci, zaposleni v Službi za gospodarske javne službe - Jože Močnik, Bojana Oblak in Maja Petrovič,

v izgradnjo javnega telekomunikacijskega omrežja. Že nekaj let se je o tem govorilo, zadeve pripravljale, pa nihče ni prav zares verjel, da bo prišlo do obljubljenega srečnega konca. Pa smo tudi to dočakali, in to v idrijski občini kot eni med prvimi. Veliko zaslug za to ima pokojni direktor občinske uprave Zdravko Klemen, ki je zahtevke za vračilo tako kvalitetno pripravil, da so jih celo dajali za vzorec drugim občinam. Po njegovi nenadni smrti je to občutljivo problematiko prevzel v reševanje predsednik komisije za vračanje vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje v občini Idrija, Jože Kenk. Bo že držalo, da ni naključij, razen polaganja ključa na ključ, kot trdi idrijski raziskovalec in razlagalec skrivnostnih zadev Ivan Mohorič. Prav lahko bi se namreč

V sodelovanju je naša prihodnost

Bojan Sever

Mimo je prvo leto mojega mandata. To kratko obdobje sicer še ne more roditi posebno velikih rezultatov, vendarle pa že nakazuje mozaik celotnega mandatnega obdobja.

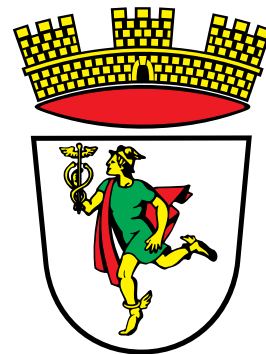
Čeprav je županovo delo venomer izpostavljeno javni presoji, pa se mi zdi pomembno tudi lastno zadovoljstvo z uresničevanjem zastavljenih ciljev.

Letošnje leto, katerega aktivnosti so bile usmerjene v uresničevanje mojega volilnega programa, ocenjujem razmeroma dobro in uspešno. Zlasti sem vesel, da mi je uspelo vzpostaviti zelo dober kontakt s krajevnimi skupnostmi, ki imajo načrtane svoje programe glede na njihove potrebe. Prav sodelovanje z njimi mi je dalo celotno sliko potreb in specifik, ki jih zahteva življenje v mestu in njegovi okolici. Pogosto so izpostavljene majhne potrebe, katerih zadovoljitev ne terja posebno velikih stroškov, občani pa so je veseli, saj vedo, da smo jim pripravljene prisluhniti in jim pomagati.

Če želimo imeti uspešno in urejeno občino, moramo ustvariti sobivanje med mestom in podeželjem. Razvoj mora biti zastavljen tako, da vsem najprej omogočimo minimalne standarde bivanja. Ta minimalni standard pomeni ureditev vodovodov, čistilnih naprav, cestne infrastrukture in telekomunikacij. Zagotovitev navedenega postavlja osnovo boljšim medsebojnim odnosom in razumevanju za tisti nadstandard, ki ga razvijamo v centru in koristi vsem. Mesto ne more brez podeželja in podeželje ne brez mesta.

Uspešno gospodarstvo nam narekuje tudi potrebo po uspešni in razvojno naravnani občini. Mnenja, kako to doseči, pa se največkrat razlikujejo med seboj in nas vodijo tudi v konfliktno situacije. Samo dogovarjanje na podlagi argumentov nam daje možnosti, da opredelimo skupne projekte in jih tudi izpeljemo. Sklicevanje na neki zgodovinski dolg ne vodi nikamor in je neproduktivno, favoriziranje enega okolja v primerjavi z drugimi pa onemogoča smotrni in enakomeren razvoj cele občine.

Ob pregledu rezultatov letošnjega leta lahko ugotovimo, da smo naredili vse, za kar smo se dogovorili in opredelili v proračunu. To bi nam moralo biti zagotovilo, da smo lahko uspešni tudi v bodoče. Pred nami je novo proračunsko obdobje, obogateno z evropskimi sredstvi, ki nam dovoljuje določeno mero optimizma in tudi nov delovni zagon. K novim načrtom moramo pristopiti z razumom in pozitivnim razmišljanjem v korist cele občine. Vsaka izguba časa nam pomeni tudi izgubo priložnosti, ki se ponujajo v tem razvojnem obdobju. Poskušajmo pozabiti stare zamere in politične delitve, le dobro sodelovanje je namreč tisto, kar nam bo pomagalo uresničiti posamezne projekte, ki vodijo k našemu skupnemu cilju - občini, v kateri bomo radi živeli in se v njej dobro počutili.

V teh prazničnih dneh se nam v srcih prebujajo hvaležnost za vse, kar je preteklo leto prineslo dobrega in obžalovanje nad vsemi priložnostmi, ki nam jih je ponudilo, a jih nismo znali izkoristiti. Polni upanja in pričakovanja pa smo že zazrti v leto, ki prihaja.

Želim vam, drage občanke in občani, da bi vam leto 2008 naklonilo same dobre stvari.

Da bi si upali sprejeti še tako drzne izzive, da bi izkoristili ponujene priložnosti, sprejemali prave odločitve, da bi bili s sabo in svojim delom zadovoljni ter da bi bil vaš trud vedno poplačan.

Predvsem pa si najдите čas zase in za ljudi, ki so del vašega življenja, prisluhnite srcu in odprite čustvom prsto pot. To danes res ni ravno v modi, je pa tisto, kar prižiga iskrico sreče v nas samih in ko z njo v srcih hodimo po svetu, pre-rašča v plamen, ob katerem se grejejo mnogi.

Naj bo v naših medsebojnih odnosih v prihodnjem letu te topline čim več in sprejmimo roke, katerih stisk se nam ponuja. Božično novoletni prazniki, ki nas kar sami vabijo, da to storimo, naj nas popeljejo v leto, za katerega bomo ob koncu lahko dejali: »Bilo je dobro!«.

župan
Bojan Sever

Četrta razvojna os

Samo Bevk

Idrija in celotna Idrijsko-Cerkljanska regija sta v prometnem smislu v celoti odvisni od državne ceste, ki ji popularno rečemo keltika. Cesta to območje povezuje z avtocestnim križem in osrednjo Slovenijo ter pomeni naše edino okno v svet. Nimamo ne železnice niti drugih prometnih povezav, zato je ves naš razvoj odvisen izključno od naše državne ceste. Prav zaradi tega sem se kot poslanec v državnem zboru zelo angažiral, da je keltika dobila ustrezno mesto v strateških dokumentih in državnih proračunih Republike Slovenije. Vendar to še zdaleč ni bilo enostavno in preprosto delo.

Severnoprimorsko pokrajino z Gorenjsko. Odločitev še vedno ni sprejeta, največ možnosti pa imata varianti predora pod Kladjem ali v Novakih. Ob tem pa bo potrebno izdelati še študijo o boljši povezavi naše regije z Vipavsko dolino, v okviru katere naj se prouči tudi varianto predora med Idrijo in Ajdovščino. Po novem letu bom takšno poslansko pobudo tudi uradno poslal na vlado.

O 4. razvojni osi in keltiki sem v državnem zboru v oktobru in novembru opozarjal tudi ob sprejemanju državnih proračunov

V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki smo jo v državnem zboru sprejeli leta 2004, je keltika dobila enak status, kot jo ima hitra cesta v Vipavski dolini. Uvrščena je v skupino cestnih povezav mednarodnega oziroma čezmejnega pomena. Svoje mesto je v okviru 4. razvojne osi dobila tudi v Resoluciji o prometni politiki Slovenije. Resno pa se je zapletlo, ko jo je vlada prezrla in je ni uvrstila v Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih Republike Slovenije za obdobje od 2007 do 2023. V ta dokument je bila 4. razvojna os sicer vključena, vendar brez idrijsko-logaškega kraka.

Potrebno je bilo "neskončno" veliko aktivnosti in prepričevanj, da je vlada letos poleti končno obljubila, da bo idrijsko-logaški krak četrte razvojne osi vključila v državno razvojno resolucijo za obdobje do leta 2023. V zadnji dveh letih sem vladi in posameznim ministrom, predvsem ministrom za promet in razvoj, postavil skoraj deset poslanskih vprašanj in pobud, da so vsa ta prizadevanja obrodila rezultate. Ves čas pa sem se zavzemal za celovito obravnavo 4. razvojne osi, za njena oba kraka, ki se na Želinu ločita na cerkljanski oziroma gorenjski in na idrijsko-logaški del razvojne osi. Če je potek prometne razvojne osi na idrijskem delu več ali manj določen, pa se na Cerkljanskem še vedno išče prostorsko umestitev za predor, ki bo povezal

za leti 2008 in 2009. Lahko z zadovoljstvom povem, da je v programu Direkcije RS za ceste na območju idrijske in cerkljanske občine kar 14 projektov v skupni vrednosti 8.400.000 evrov ali dobri dve milijardi nekdanjih tolarjev. Finančno najbolj izstopa dokončanje rekonstrukcije ceste med Želinom in Cerknim, prihodnje leto pa se bo začelo tudi z deli proti Dolenji Trebuši. Državni zbor je pri obravnavi proračuna za leto 2009 sprejel moj amandma, ki med nove proračunske postavke uvršča projekt tretjega voznega pasu v Zali. V štirih letih bo tako na razpolago 1.300.000 evrov, s tem denarjem bodo čez dobro leto dni začeli graditi tretji pas na začetku Zale pri Podroteji.

Pripravljajo se tudi študije variant za obvoznico oziroma predor Spodnja Idrija, za obvoznico v Godoviču in Hotedršici ter nov dostop do avtoceste na Kalcah oziroma Logatcu. Minister za razvoj dr. Žiga Turk pa mi je v odgovoru na poslansko vprašanje zagotovil, da bodo keltiko uvrstili tudi v nabor projektov za sofinanciranje iz skladov Evropske unije. Na ta način bomo v prihodnjih letih dobili posodobljeno cestno povezavo na najbolj kritičnem mestu v soteski Zale med Idrijo in Godovičem, upam pa tudi, da se bo lahko tovorni promet preusmeril skozi predor na Cerkljanskem in se vključil na gorenjski del četrte razvojne osi.

Kolumna

Idrija je slovenski javnosti poznana iz treh razlogov: zgodovinsko-etnografskega z živim srebrom, čipkami in žlikrofi, gospodarskega z uspešnima sistemoma Hidria in Kolektor ter prometnega, ko vsako zimo cestarji poročajo o omejitvah na dostopnih cestah v mesto. Slednji dve dejstvi sta med seboj tesno povezani. Poglejmo nekaj podatkov.

Letna vrednost proizvodnje idrijskega gospodarstva, prištejemo pa še cerkljansko ETO, ki prometno prav tako gravitira na cestno povezavo preko Idrije, znaša preko 600 milijonov evrov. Vrednost izvoza sistemov Kolektor in Hidria presega 250 milijonov evrov. Da bi tak obseg proizvodnje lahko realizirali, je potrebno prepeljati v Idrijo in iz nje več kot 40.000 ton materiala s 3.000 in več kamionskimi prevozi na leto. Podjetja v mestu in okolici zaposlujejo 3.500 delavcev, od katerih se jih večina tako ali drugače vozi na delo; samo iz drugih okolij prihaja v Idrijo dnevno preko 800 zaposlenih, med njimi mnogo tistih z visoko izobrazbo, ki predstavljajo jedro uspeha idrijskega gospodarstva. Še bi lahko našteval.

Če dejstva o gospodarstvu govorijo o zgodbi o uspehu, pa dejstva o cestni infrastrukturi, zlasti magistralci, keltiki, pripovedujejo basen z naukom, da tistim pri državnem koritu ne gre zaupati. Že leta namreč »nategujejo« občane idrijske občine ter prebivalce po dolini Idrije tja do Tolmina s kozmetičnimi popravki ozkega grla v Zali. Ta prometna žila je za Idrijčane ter gospodarstvo v naši grapi edini izhod proti Sloveniji in Evropi. Žal pa tudi pomeni enega glavnih rizikov pri poslovanju podjetij. Kljub vsem novim obljubam o četrta slovenski razvojni osi v zraku vedno bolj visi vprašanje, koliko časa bodo gospodarske družbe še pripravljene živeti s tem rizikom. Situacija na svetovnem trgu je že brez njega dovolj težka in kapital teži k optimalizaciji pogojev poslovanja. Na to bi naša vlada morala misliti, ne pa da se ukvarja z lastno veličino in lokalnimi zdrahami.

Vojko Božič

EKO NALOŽBE
PIJEJO VODO.

VLGAJTE V NAJBOLJ NAPREDNE ZELENE TEHNOLOGIJE!

Naložbe v čiste, ekološko nesporne tehnologije so danes med najdonosnejšimi. Vse, kar je dobro za okolje, se obrestuje tudi vam.

EKO NALOŽBE so varne in donosne naložbe v svetovne ekološke sklade s fleksibilnim življenjskim in nezgodnim zavarovanjem. Desetletno zavarovanje nudi jamstvo izplačila glavnice in davčne ugodnosti.

Zavarovalnica Triglav bo za ekološke projekte v vseh slovenskih regijah namenila najmanj 100.000 evrov lastnih sredstev.

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel: 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

Oktober, november 2007

7. oktober – V galeriji Črni orel v Idriji so na ogled postavili razstavo z naslovom Ex tempore cinober 2007. Dela za letošnji natečaj, ki ga je pripravilo Likovno društvo Cinober, je prispevalo kar 32 avtorjev od Kopra do Škofje Loke, 30 del pa je strokovna žirija izbrala za razstavo. Med nagrajenimi so bili Predrag Szilvassy za delo z naslovom Idrija v njenih mislih, Ivan Stojan Rutar za sliko grad Gewerkenegg in Matevž Škufca za sliko Čez mestni trg.

13. oktober – Idrijsko prostovoljno gasilsko društvo je organiziralo že sedmi gasilski reli. Ekipe so z osmimi vajami pokazale svoje znanje in pripravljenost ob morebitnem posredovanju. Na reliju se je pomerilo sedem petčlanskih ekip. Udeležence je najprej čakal teoretični preizkus znanja, ki so mu sledile vaje reševanja ponesrečenca iz globin, reševanje kajakaša iz vode, gašenje nevarnih snovi, gašenje stavbnega požara, reševanje zastrupljenca z monoksidom in spretnostna vožnja.

13. oktober – Mestni trg v Idriji so s svojimi pridelki in izdelki napolnili kmetje z Idrijskega in Cerkljanskega. Največ zanimanja na tokratni kmečki tržnici, ki jo je pripravila ICRA, je bilo deležno ocenjevanje jabolčnih štrudljev. Za naziv najboljšega se je potegovalo 18 jabolčnih zavitkov. Po mnenju obiskovalcev je najboljšega spekla Angela Jeram iz Podlanišča na Cerkljanskem. V krušni peči ga je spekla kar tri vrste – iz krompirjevega testa ter bele in ajdove moke.

22. oktober – Območja obrtna zbornica Idrija, ki združuje okrog 600 članov z Idrijskega in Cerkljanskega, je dobila novega predsednika upravnega odbora. 15-članska skupščina je za to funkcijo izbrala

Rada Razpeta iz Cerknega.

25. oktober – V Mestni galeriji so odprli razstavo del ljubiteljskih likovnih umetnikov iz občin Idrija in Cerkno. Vabilu na razstavo, ki je sicer bienalna, se je odzvalo 21 ustvarjalcev, ki so dali komisiji v pregled kar 80 del. Največ umetnikov je za razstavo prispevalo slike na platnu, nekateri med njimi pa kipe in mozaike.

25. oktober – Idrijsko Muzejsko društvo je pripravilo okroglo mizo o Joannesu Antoniusu Scopoliju, njegovem delu in pomenu za razvoj naravoslovja na Slovenskem. Scopoli je kot rudniški zdravnik kar 16 let služboval v Idriji, in sicer med letoma 1754 in 1769. Na okrogli mizi so poznavalci opozorili na manj znane raziskave ter ocenili njegov pomen v takratnih evropskih okvirih. Govorili so o začetkih slovenske geologije, o prispevku Scopolija k razvoju higiene, socialne medicine in medicine dela, o njegovih simptomih in znakih merkuralizma in njegovih botaničnih dosežkih.

1. november – V švicarskem Luganu so odprli mednarodni sejem počitnic. Na njem se je med 1500 razstavljalci iz 45 držav, kot edina iz Slovenije predstavila Idrija. Predstavila se je skupaj z novimi članicami Evropske unije, državami

nekdanje Jugoslavije in Sovjetske zveze. Organizatorji sejma so razglasili nagrajenice v dvanajstih kategorijah. V kategoriji Dragulj slovenskih Alp – mesto s posluhom za turizem je nagrado prejela tudi Idrija. Sejma v Luganu sta se udeležila idrijski župan Bojan Sever in vodja Turistično-informacijskega centra Mirka Rupnik.

1. november – Osrednja spominska slovesnost ob dnevu mrtvih na Idrijskem je

bila pri spomeniku padlih na Vojščici. Tu je pokopanih več kot 300 borcev, v glavnem pripadnikov IX. korpusa, ki so v zadnji sovražnikovi ofenzivi izgubili življenje na vojskarski planoti. Pred tem je območna borčevska organizacija Idrija –Cerkno pripravila pohod iz Idrije na Belbrd v Kanomlji. Spominska komemoracija je bila tudi pri spomeniku padlih na idrijskem pokopališču in pri grobnici padlih v Cerknem.

8. november – V razstavišču Nikolaja Pirnat na idrijskem gradu Gewerkenegg so odprli razstavo akademskega slikarja Nikolaja Mašukova. Njegovi figuralni liki, ki pripadajo zgodovini oziroma nebeški sferi, gledalca popeljejo na potovanje med realnostjo in fikcijo. Z izjemno drznimi barvami bitjem na eni strani daje telesnost in globino na drugi strani pa jih prikaže kot le zbledel odsev nečesa. Kot je povedala likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, Nikolaj Mašukov ustvarja z namenom, da bi svoj opus združil v zgodbo Štiri sence ladje. Razstave pa so postaje prve sence ladje, ki jo je avtor poimenoval Potovanje amaterjev.

9. november – V Psihiatrični bolnišnici Idrija so pripravili strokovni posvet o prepoznavanju in zdravljenju različnih oblik depresije. Na njem so vodilni domači strokovnjaki na tem področju predstavili aktualne vsebine o bolezni. Depresija je namreč najpogostejša psihiatrična bolezen in ena najpogostejših v medicini, ki se velikokrat izkazuje s somatskimi simptomi. Psihatri poudarjajo, da se po prvem predpisanem zdravlilu pozdravi kakih 60

odstotkov bolnikov, nad depresije, ki so slabo odzivne na zdravljenja, pa je mogoče

še z drugačnimi metodami, tudi z eksperimentalnimi metodami, ki pa pri nas niso v uporabi. Svetovna zdravstvena organizacija napoveduje, da se bo čez dobro desetletje depresija v razvitem delu sveta med vsemi boleznimi povzpela na prvo mesto.

11. november – Kulturno-umetniško društvo Avgust, idrijska območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti in mestna knjižnica in čitalnica Idrija so v Mestni galeriji predstavili kratek igrani

film z naslovom Vikend paket, ki ga je režiral Boris Palčič. Omenjeni 35-minutni film je režiser posnel po scenariju Gorazda Trušnovca, ta pa ga je napisal na podlagi zgodbe domačina Tomaža Kosmača – Kosmota. Gre za avtobiografsko zgodbo o moškem srednjih let, ki živi na robu družbe, in mu precej nedolžen prekršek prinese vikend paket v zaporu. Glavno vlogo v filmu, ki je bil posnet v Idriji, je odigral Marko Mandič.

26. november – V Cerknem je potekal Muzeoforum, že tretje letošnje strokovno srečanje muzejskih delavcev Slovenije. Muzeoforum je bil v celoti posvečen muzejski prihodnosti partizanske bolnice Franja. Udeleženci so si ogledali posledice neurja v soteski Pasice, predmete in fragmente predmetov, ki jim jih je uspelo rešiti iz ostankov bolnice, in se na okrogli mizi pogovorili o obnovi Partizanske bolnice Franja.

Iz preteklih let ...

Lahko bi izdelovali športno orodje

V Cerknem se je »rodilo« prvo slovensko podjetje za izdelovanje športnega orodja, saj so za časa NOB tu izdelovali smučke in drugo športno orodje za potrebe IX. korpusa. V tej improvizirani delavnici v Cerknem je deloval tudi sedanji direktor tovarne »Elan« iz Begunj na Gorenjskem Rudi Finžgar. Cerkno ima vse pogoje za razvoj tovrstnega obrata. Na razpolago imajo jesenov les in prostore, primanjkuje jim le strokovna delovna sila, ki bi jo lahko izurilo podjetje športnega orodja »Elan« iz Begunj, če bi v Cerknem ustanovili obrat tovarne.

Primorske novice, 4. X. 1957

Razstava goveje živine in poljskih pridelkov v Črnem vrhu

Kmetje v Črnem vrhu in okolici si v okviru kmetijske zadruge vsa leta po vojni prizadevajo izboljšati poljedelstvo in živinorejo. 1951. leta so si nabavili prva goveda sivorjave pasme, ki so se prav dobro obnesla. To je pokazala tudi prva kmetijska razstava, ki je bila pred kratkim v Črnem vrhu.

Na razstavo so kmetje prignali 47 glav goveje živine sivorjave pasme: krav, junic in bikov. Tako smo imeli priliko videti prve krave v tem kraju, ki dajejo na leto od tri do štiri tisoč dvesto litrov mleka. No, to je pa že nekaj. Med najbolj prizadevne rejce so organizatorji razstave razdelili za 29.000 din nagrade.

Razstava je obsegala razen goveje živine še več poljskih pridelkov, med njimi krompir, peso, korenje, zelje itd.

Z odbiro semenskega sortnega krompirja so nekateri kmetovalci letos dosegli prav lepe uspehe.

Primorske novice, 18. X. 1957

Deset let obstoja Kmetijske zadruge v Doleh

Kmetijska zadruga v Doleh je pred kratkim praznovala deseto obletnico svojega dela. S skromnimi sredstvi je začela svoje delo. V začetku je imela komaj deset članov. Kmetovalci dolske planote so prišli postopoma do spoznanja, da se bo samo v okviru zadruge razvijalo tudi njihovo gospodarstvo. Tako spoznanje je privedlo v zadrugo vedno nove člane, tako jih je sedaj že 160. Lani so si iz lastnih sredstev zgradili zadružni dom, ki je v ponos vsem zadružnikom, saj so vložili vanj težke milijone, ki so jih prigospodarili v desetih letih. Razume se, da za okolico, kakor je dolska planota z več naselji, bo treba misliti tudi na gradnjo zadružne dvorane, kjer naj bi se razvijala kultura in prosveta.

Primorske novice, 25. X. 1957

Plodno delo članic društva žena v Idriji

Društvo žena »Štefke Majnik« v Idriji je eno izmed najbolj delavnih društev v Idriji. Za vzgojo mladega članstva organizira kuharske in šivilske tečaje ter razna poučna predavanja, njihovi članski sestanki so zaradi pestrosti programa najbolj obiskani. Na nedavnem sestanku je Anica Dolinarjeva ženam govorila o številnih problemih, ki jih čutijo zlasti žene. Žene so izrazile željo po večji izbiri zelenjave, ki naj bi jo podjetje »Izbira« redno dobavljajo na trg. Ker so mnoge žene zaposlene, so predlagale tudi, da naj bi bila v središču mesta ves dan odprta ena mesnica, da bi si lahko nabavile potrebno meso. Kritično so ocenile delo nekaterih delavcev pekarnice, ki premalo skrbijo za dobro izdelavo kruha.

V tednu otroka je društvo žena obdarilo

otroke v bolnišnici in otroški vrtec, ki se še vedno nahaja pod streho gimnazije, kar ni primerno. Zato bo že v bližnji bodočnosti treba misliti na gradnjo primernega poslopja.

F.V., Primorske novice, 25. X. 1957

Kratke iz Idrije

Te dni so na področju idrijske občine zaključili cepljenje proti otroški paralizi. Za cepljenje otrok je vladalo veliko zanimanje. Odzvalo se je 90 odstotkov vseh otrok s področja občine. Pred cepljenjem so bili otroci tudi zdravniško pregledani.

Pod vodstvom strokovne učiteljice Anice Dolinarjeve se je začel te dni v Spodnji Idriji gospodinjski tečaj, ki ga obiskuje 14 tečajnic. Tečaj je s sodelovanjem množičnih organizacij iz Spodnje Idrije organiziral okrajni Zavod za napredek gospodinjstva.

Med ženami in dekleti vlada za tečaj veliko zanimanja in ga bo treba v bližnji bodočnosti zelo verjetno spet prirediti. Prihodnji mesec se bo začel tak tečaj tudi v Idriji. Zanj se je prijavilo večje število mladih deklet.

Čipkarska zadruga v Idriji pa je priredila tečaj za ročno vezenje, ki ga obiskuje 19 deklet. Omenjeni tečaj je bil zaradi potrebe po večjem asortimentu čipk in raznih garnitur zelo koristen.

Udeleženkam, ki bodo tečaj uspešno dovršile, bo podjetje »Čipka« v Idriji nudilo delo na domu.

Na občnem zboru je sindikalna podružnica zdravstvenih delavcev in uslužbencev sklenila organizirati grupe, katerih poverjeniki bodo na skupnih sestankih iznašali razne potrebe in nepravilnosti. Sklenili so tudi, da bodo organizirali lastni pevski zbor. Danes šteje sindikalna podružnica 70 članov.

F.V., Primorske novice, 28. XI. 1957

Zadnja leta so se rudarji v Idriji samo še preštevali

Filip Šemrl

Konec tega leta bodo tudi po vnaprej predvidenem terminskem planu zaključili zapiralna dela v idrijskem rudniku živega srebra. Sicer bo treba prihodnje leto opraviti še nekaj injektirnih del na drugem obzorju, da bi s siromašnim betonom zatrpali še preostale prazne jamske prostore tik pod površjem. Ker je rudnik v državni lasti, bo morala v njenem imenu vlada sprejeti spremembo uredbe, po kateri bo določila novo dejavnost družbe Rudnik živega srebra v zapiranju, katere osrednja naloga je bila v preteklih letih zapiranje živosrebrove jame, odslej pa bo morala skrbeti za vzdrževanje nezalitega dela idrijskega podzemlja in v povezavi z njim tudi za Antonijev rov, za spremljanje morebitnega poseda nja površja in za dejavnost Informacijsko-raziskovalnega centra za živo srebro. Za vse naštetu bo RŽS v zapiranju po novem zaposloval le še 19 ljudi, zato se jih bo moralo do konca tega leta še enkrat toliko posloviti. Odvečni delavci bodo prejeli odpravnine, nekaterim, ki bodo to želeli, bo uprava družbe pomagala s finančnimi sredstvi pri samozaposlitvi. Večina jih bo v času brezposelnosti izpolnila pogoje za upokojitev, zato takih pretresov, kot jih je RŽS in z njim neposredna okolica doživljala v sedemdesetih letih, ne gre pričakovati. Rudnik se v zadnjem letu zapiranja, ki je

stalo 3,1 milijona evrov, poslavlja spet s tekočo izgubo. Država je, pri čemer ne gre upoštevati tako imenovane rudarske škode, v času zapiranja na leto zagotovila okrog 84 odstotkov potrebnih sredstev, ostalo je RŽS v zapiranju zagotovil sam, z odprodajami premoženja. Odslej bo država financirala vzdrževanje nezalitega dela jame in monitoring, plači dveh zaposlenih v Informacijsko-raziskovalnem centru za živo srebro pa ministrstvo za okolje in prostor.

Ob koncu zapiralnih del bodo ostali dejavni le še jašek Franciške do tretjega in prezračevalnik Inzaghi do drugega obzorja ter Antonijev rov, po katerem se bodo lahko obiskovalci tudi v prihodnje spustili do 17. etaže nad prvim obzorjem živosrebrovega rudnika. Do tretjega obzorja bo vozil nov izvorni stroj, pravzaprav dvigalo, ki bo namenjeno zgolj prevozu materiala. Na starega Siemensovega, ki so ga v rudniku namestili 1902. leta, bo spominjal le še stolp nad jaškom. 150 metrov globok jašek Pravica v Cegovnici, ki je služil kot prezračevalnik, pa bodo zasuli z materialom, ki so ga odkopali v gradbeni jami novega vrtca v Arkovi ulici. Odslej bo idrijska jama globoka le še 143 metrov, v času njene največje eksploatacije pa je skupaj s 15.

➤ Zadnji ostanki še vidne rude v opuščenih rovih

obzorjem, kjer se je zbirala voda, segala do 380 metrov v globino, kar je bilo okrog 30 metrov pod morsk gladino. Jama so leta 1992 najprej zalili do enajstega obzorja, nato so jo leta 2004 začeli z vodo polniti navzgor proti njenemu površju. Prvič so v idrijskem rudniku prekinili proizvodnjo leta 1977 in praktično čez noč prezaposlili 400 rudarjev, devet let kasneje je bil sprejet zakon o njegovem dokončnem zaprtju. Dobri dve desetletji je torej minilo od takrat, kaj vse se je dogajalo pred tem, pa že vrabci čivkajo. Zagotovo pa je bilo v njegovi novejši zgodovini osrednje vprašanje prevoz rude iz jame v topilnico. Tik pred odločitvijo o začasni prekinitvi proizvodnje je bil govor celo o gradnji transportnega vpadnika iz topilnice do četrtega obzorja, saj zaradi narave rudišča v Idriji ni bilo mogoče organizirati obsežnejšega izkopa rude. Potem je čez noč nizka svetovna cena živega srebra vse načrte postavila na glavo, ekološka ozaveščenost pa je rudniku dokončno zadala smrtni udarec. Če v preteklosti ni šlo brez živega srebra, kovine zares specifičnih lastnosti, danes to sploh ni več pomembno. Za vse se je že našlo ekološko sprejemljivo nadomestilo. V glavnem danes reciklirano živo srebro uporabljajo le še »umazane« industrije na daljnem Vzhodu.

Torej, na pragu skorajšnje petstoletnice rudnika, svet lahko preživi brez živega srebra, celo prizadeva si, da bi bilo tako. Vseeno se bomo prihodnje leto v Idriji spomnili odkritja pomembne živosrebrove žile, kar je pognalo ekonomsko izkoriščanje edine tekoče kovine in naredilo Idrijo svetovno.

➤ V okviru zapiralnih del je bilo treba izvrtati številne vrtine za injektiranje nedostopnih jamskih praznin

Zdravstveno stanje Idrijčanov v letu 1966 in danes

Polona Šemrl

Svet se sooča z velikim problemom: staranjem prebivalstva in njegovim zdravstvenim varstvom. Kot je v svoji raziskavi konec 60. let ugotovil prim. dr. Alfred Bogomir Kobal, je bilo zdravstveno varstvo starejšega prebivalstva in staranje že takrat velik problem. Pokazatelji vitalne statistike so bili v letih, ki jih je raziskoval, izredno slabi. Zaskrbljujoča sta bila predvsem zelo nizka nataliteta, ki je bila krepko pod slovenskim povprečjem, in visoki splošna mortaliteta in mortaliteta dojenčkov. Bili sta celo najvišji v državi.

V naslednjih letih se je stanje nekoliko popravilo. Nataliteta se je zvišala in skoraj

načrtov in zbiranje sredstev za novogradnjo v občini in na nivoju republike.

Po besedah prim. dr. Alfreda Bogomirja Kobala so tedaj zdravniki, nekaj let tudi samo štirje, opravljali »vsi vse«, začeni s porodništvom pa vse do varstva starejših občanov, bodisi na domu, v ambulanti, na bolniškem oddelku ali pa v domu za upokojujence na Marofu.

»Kljub obilici dela je bilo tedaj vzdušje v kolektivu med zdravniki, medicinskimi sestrami, babicami in reševalci zelo pozitivno, veselili smo se vsake novosti, ki jo je kdor koli prinesel v Idrijo. Kot primer naj navedem le področje porodništva, kjer sta

40 letih zaradi dela v rudniku bolj pogosto umirali zaradi raka pljuč, silikoze, bolezni žilja in srca ter obolenji ledvic, vendar je bila pri moških ne rudarjih obolevnost za vsemi raki, rakom pljuč, ustne votline in sečnega mehurja v mestu Idrija pomembno večja kot na ostalem območju upravne enote Idrija. V zadnjih 40 letih je bila pri ženskah obolevnost za vsemi raki skupaj, rakom žolčnika in dojki v območju mesta Idrija prav tako večja v primerjavi z ostalim območjem upravne enote Idrija. Za izboljšanje stanja na tem področju pa potrebujemo dobro razvito javno zdravstvo, s katerim bo sodelovala Občina, širša skupnost in centri moči v naši občini.

Prim. dr. Kobal meni, da smo danes prav gotovo v prelomnem času, ki je odločilnega pomena tudi za bodoči razvoj zdravstvenega varstva. Odločiti se bo vsekakor potrebno, ali je tudi zdravje prebivalcev tista osnovna socialna dobrina, za katero mora primarno skrbeti država in občina in kakšno vlogo naj bi na tem področju imel zasebni kapital. Na lokalnem nivoju, torej tudi v Idriji, moramo vsekakor, tudi zaradi posledic rudarjenja, aktivno poseči v ta dogajanja in ne le čakati in sprejemati odločitve, ki nam trenutno ustrezajo ali pa prihajajo od drugod. Nova spoznanja omogočajo zgodnje odkrivanje, boljše, vendar daljše zdravljenje, zato imamo danes tudi več »bolnikov«, ki pa so hkrati tudi bolj razgledani. Ob pomanjkanju denarja za zdravstveno varstvo, neustrezni organiziranosti in delitvi dela znotraj zdravstva ter neustreznih programih na nekaterih področjih še vedno ne moremo zadovoljiti vseh potreb prebivalstva. Ob tem lahko ugotovimo, da pri nas v Sloveniji še nimamo prave strategije na področju osnovnega zdravstvenega varstva na primarni ravni, saj ni izdelana niti tako imenovana »mreža javne zdravstvene službe«. V prvi vrsti je nujno opraviti poglobljene analize sedanjega stanja, poskrbeti za ustrezne zakonske ureditve, ki bodo omogočile izvajanje integriranega preventivnega in kurativnega zdravstvenega varstva v javnem zdravstvu. V tem programu javnega zdravstva pa bo potrebno upoštevati tudi novejša spoznanja o vplivu škodljivih dejavnikov okolja na občutljive skupine prebivalcev, med katere sodijo predvsem otroci in nosečnice. To slednje pa je prav gotovo tudi v interesu prebivalcev naše občine.

Leto 1966	Idrija	Slovenija
Nataliteta (na 1000 preb.)	15,06	18,20
Splošna mortaliteta (na 1000 preb.)	12,79	8,48
Naravni prirastek (na 1000 preb.)	2,28	9,72
Mortaliteta dojenčkov (na 1000 preb.)	4,65	2,50

Statistični podatki ZVD, Nova Gorica, 1967.

dosegla slovensko povprečje, splošna umrljivost (mortaliteta) se je znižala, vendar je bila še vedno nad slovenskim povprečjem, umrljivost dojenčkov se je prav tako znižala in dosegla slovensko povprečje.

Kot najpogostejši vzrok smrti otrok je prim. dr. Alfred Bogomir Kobal navedel prirojene napake in pljučnice. Umirali so predvsem otroci, stari do šest mesecev, največ jih je umrlo že prvi dan in prvi mesec po rojstvu. Najpogostejši vzroki smrti odraslih so bile bolezni srca in ožilja, dihal, ledvic, rak in nesreče. Navedeni podatki kažejo na nizek zdravstveni nivo prebivalcev. Da bi zdravstveno stanje v občini izboljšali, je tedaj vodja zdravstvene službe v Idriji prim. dr. Alfred Bogomir Kobal predlagal vrsto ukrepov, od večje skrbi za starejše občane, zaposlovanja novega zdravstvenega osebja na področju otroškega varstva, medicine dela, patronažne službe, fizikalne terapije do posodobitve zdravstvene opreme in gradnje novega zdravstvenega doma.

Občina in delovne organizacije so podprle program zdravstvene službe in ustanovile sklad za gradnjo novega zdravstvenega doma. To pa je omogočilo pripravo gradbenih

»epiziotomia« med porodom in tekoči šiv po porodu, ki ga je pri nas uvedel dr. Uroš Cergol, pomenila napredek in veliko olajšanje za otroka in porodnico. Prav tako pa smo tudi izkušnje starejših kolegov s pridom uporabljali pri svojem delu z bolniki. Kakšno pa je danes zdravje Idrijčanov in zdravstveno varstvo v naši občini?

Po podatkih zdravstvenega statističnega letopisa Slovenije (IVZ, RS; 1994) se je konec prejšnjega stoletja nataliteta v Idriji sicer znižala (10,3 na 1000 prebivalcev), vendar pa je bila še vedno višja kot povprečna v Sloveniji (9,8 na 1000 prebivalcev). Splošna umrljivost prebivalcev v Idriji je bila še vedno višja (10,3 na 1000 prebivalcev) kot povprečna v Sloveniji (9,7 na 1000 prebivalcev), umrljivost dojenčkov (umrli dojenčki na 1000 živorojenih) pa nižja kot povprečje v Sloveniji. »Nekateri od omenjenih kazalcev so prav spodbudni in deloma odražajo tudi dotedanja prizadevanja zdravstvene službe,« pravi Kobal in dodaja, da je »splošna umrljivost prav gotovo vsaj deloma povezana z rudarjenjem, prizadetostjo okolja in slabimi razvadami prebivalcev (zlasti kajenje). Znano je, da so rudarji v zadnjih

Ugodnosti za nove stranke

Izkoristite priložnost in odprite osebni račun pri SKB!

Podarite si privlačne ugodnosti:

■ **BREZPLAČNO VODENJE**

transakcijskega računa - do 30. 06. 2008

■ **BREZ PRISTOPNINE**

za elektronsko bančništvo SKB NET do 28. 02. 2008

■ **BREZPLAČNA ODOBRITEV**

VISA ali MasterCard kartice za 1 leto

■ **POLOVIČNI STROŠKI ODOBRITEV**

za kratkoročne in dolgoročne kredite do 28. 02. 2008

Posebna ponudba velja za poslovalnici Ajdovščina in Idrija.

Podrobne informacije dobite v **poslovalnici Ajdovščina, Lavričev trg 8, tel.: 05 366 41 30** ter v **poslovalnici Idrija, Sv. Barbare 3, tel.: 05 374 11 07**.

SKB produkte odobrava skladno z veljavnimi postopki odobravanja in glede na predviden obseg poslovanja z banko.

SOCIETE GENERALE GROUP

Lepo vas je videti.

EVT
SISTEMI d.o.o.
Ekologija, Varnost, Trgovina

ZIMSKE NOVOSTI IZ NAŠE TRGOVINE

Zimske kevlar rokavice,
podložene (se ne stržejo,
dober in fin oprijem)

12,60 EUR

Trak iz velurja

2,40 EUR

Usnjene zimske
rokavice, podložene

5,99 EUR

Nepremočljive zimske
rokavice, podložene

17,76 EUR

Zimska kapa
Thinsulate

5,60 EUR

Vabljeni v našo trgovino na Arkovi ulici 11, vsak delovnik med 10. in 15. uro!

Ivan Rudolf, raziskovalec kraškega podzemlja

Jože Kenk

Speleolog Ivan Rudolf se je rodil 9. 5. 1821 v Spodnjih Lomeh, pri Rudolfovih po domače, materi Gertrudi Tominec in očetu Valentinu. Po šolanju v domačem kraju ga je šolska pot vodila, skupaj z dve leti starejšim sokrajanom in bližnjim sorodnikom Matejem Cigaletom, na gimnazijo v Gorico. Po končani gimnaziji se je odločil za študij montanistike in jo tudi uspešno zaključil. Leta 1847 je nastopil službo pripravnika – rudarskega inženirja v idrijskem rudniku. Od tod so ga leta 1854 premestili v Rabelj (rudnik svinca, na italijanski strani Predila), kjer je po znanih podatkih leta 1865 opravljal delo nadzornika v tamkajšnji

Stalagmiti "Nosečnica" v Rudolfovi dvorani

topilnici. Njegova življenjska pot je še dokaj neraziskana, neznana sta namreč tudi kraj in datum njegove smrti.

Ko so v sredini devetnajstega stoletja začeli aktivneje razmišljati o poteku trase železniške proge med Ljubljano in Trstom, se je ne le na Slovenskem, ampak tudi na Dunaju povečalo zanimanje za Kras, njegovo podzemlje, posebej pa še za Postojnsko jamo. S svojim predlogom, da bi železniško progo na treh odsekih (med Vrhniko in Planinskim poljem ob podzemeljski Unici, med vhodom v Planinsko jamo in vhodom v Postojnsko jamo ob podzemeljski Pivki in od Škocjana proti Trstu ob

Notranjski Reki) speljali kar skozi omenjene vodne jame, naravne predore, pa je pomembno prispeval k raziskovanju kraškega podzemlja dr. Kristjan Avgust Voigt, profesor anatomije na Dunaju, ki je pred tem poučeval na liceju v Ljubljani. Voigt je menil, da bi raziskave vodnih jam, četudi bi se izkazalo, da njegov predlog, v zvezi s potekom železniške proge skozi nje, ni uresničljiv, vseeno lahko prinesle velike gospodarske koristi. Z razširitvijo ozkih prehodov v jamah, ki zavirajo odtekanje vode, bi odpravili škodljive obdobje poplave na Planinskem polju, Ljubljanskem barju in verjetno tudi na Cerkljanskem polju, kajti menil je, da vse pripadajo istemu vodnemu sistemu. Voigtov predlog so »prijatelji prirodoslovnih ved«, ki so se sestajali v Ljubljani, zavrnili kot nerealen. S primeri so dokazovali, da voda privre iz podzemlja skozi nevidne odprtine (npr. Unica na Vrhniki, pri Divjem jezeru iz nedostopnega sifona na njegovem dnu, Vipava iz nedostopnih lukenj). Pri tem je imel zagotovo prvo besedo Henrik Freyer, kot takratni najboljši poznavalec našega kraškega podzemlja. Voigtov predlog pa je na slovenski Kras opozoril tudi znanstvene kroge na Dunaju, da so se odločili za njegovo raziskovanje. Raziskovanje se poverili sudetskemu Nemcu Adolfu Schmidlu, po poklicu geografu. Ministrstvo za poljedelstvo na Dunaju je Schmidlu kot stalnega sodelavca dodelilo Ivana Rudolfa, praktikanca v idrijskem rudniku, kot tehnično pomožno osebje pa več idrijskih rudarjev. Idrijski rudnik je bil področju raziskovanja najbližji, zato se ni čuditi, da so na ministrstvu poiskali pomoč prav v našem rudniku. Rudarji so bili večji dela v podzemlju, Rudolf pa je bil strokovnjak s področja rudarstva, dobro pa je obvladal tudi nemščino. Rudolf je izdeloval načrte jam in podzemeljskih tokov, z rudarji in drugimi delavci pa se je prvi podajal tudi v neznano podzemlje. Iz zgodovinskih virov izhaja, da sta Schmidl in Rudolf z raziskovanjem Krasa pričela leta 1849 v Planini in Postojni. Zaradi daljšega obilnega deževja in visokih vod sta se na začetku omejila le na ogled kraškega površja. V začetku avgusta 1849 pa sta se za dalj časa naselila v Planini. Njuna odprava je prodrla v Planinski jami po rokavu podzemeljske Pivke do izvirnega sifona, nato pa je raziskovala tudi najbolj odmaknjeni del jame, kapnikov bogati Paradiž. Pri raziskovanju Rakovega rokava sta prodrla 2650 m daleč in ugotovila, da se Rakov rokav v svojem nadaljevanju usmerja proti zahodu, tako da teče vzporedno s Pivškim rokavom. Raziskovala sta tudi podzemeljski tok Pivke v sistemu Postojnske jame. Leta 1851 je Rudolf s štirimi idrijskimi rudarji prodril 420 m daleč po podzemeljskem toku Notranjske Reke do četrtega slapa v Škocjanskih jamah. Nenadna

Rudolfova dvorana v Škocjanskih jamah

visoka voda jim je odnesla čolne in preprečila nadaljnje prodiranje po jami.

V njegov spomin so nemški speleologi leta 1884 poimenovali Rudolfovo dvorano v Škocjanskih jamah (na sredi turistične poti skozi to dvorano so znameniti stalagmiti »Nosečnica«), slovenski jamarji pa so se odločili njegovemu spominu s tem, da so leta 1950 najdenemu stranskemu rovu v Rakovem rokavu Planinske jame dali ime Rudolfov rov. Rudolfov neprecenljiv prispevek pri raziskovanju kraškega podzemlja poudarja tudi Schmidl v svojih spisih, ki pomenijo temelje jamoslovne vede v svetovnem merilu. Na podlagi slednjih del je Rudolf omenjen tudi v jamoslovnem slovstvu številnih drugih narodov. Le v občini in domačem kraju na slavnega rojaka ne spominja nobeno obeležje. Morda bo v prihodnosti odpravljeno tudi to. Za pomoč pri pripravi prispevka se zahvaljujem Inštitutu za raziskovanje krasa, Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU iz Postojne, Parku Škocjanske jame, Notranjskemu muzeju iz Postojne, Jamarskemu društvu Divača in Župnijskemu uradu Črni Vrh.

Litografija Adolfa Schmidla - Vhod v Planinsko jamo

Drsalni park *Idrija*

*Privoščite si nekaj ledeno svežega...
na VELIKEM UMETNEM DRSALIŠČU v Idriji...*

Drsališče je odprto vsak delavnik od 16. ure dalje, za vikende in praznike se drsališče odpira ob 14. uri. Za zaključene skupine nudimo termin po dogovoru, več informacij na GSM: 041 512 501.

Športni park
Stanka Bloudka

*Vesel Božič
in srečno v
novem letu.*

info@ydriasport.si

www.drsalisce.ydriasport.si

Vesele praznike ter veliko
osebne sreče in uspeha!

Vem zakaj:

www.nlb.si

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15,

Informator

ČASOPIS KONCERNA KOLEKTOR • December 2007

Kolektor želimo spremeniti iz proizvodnega podjetja v podjetje znanja

Spremembe, ki se in se še bodo dogajale doma in po svetu, spreminjajo naše vrednote. Ni več enakosti, ne bo več socialne varnosti, predvsem pa bodo napredovali samo hitrejši in boljši od drugih. Zadnjih deset let je bilo poučnih za vse nas.

Tisti, ki so se te sprememb zavedali, so spremenili svoje poslanstvo, vizijo in poslovno strategijo, drugi so obstali in zamujenega časa ne bo več mogoče nadomestiti. V koncernu Kolektor se zavedamo teh sprememb. Prilagajamo našo strategijo in poizkušamo optimalizirati učinke našega dela, toda kljub večjemu vlaganju v razvoj in tržišče, nam vloženi evro prinaša manj. Če upoštevam močno spremenjene razmere v poslovanju, visoko inflacijo, padec tečaja dolarja, višje stroške materialov in dela, pa sem z doseženimi letošnjimi poslovnimi rezultati koncerna zadovoljen.

Spoštovani! Lepe in srečne praznike želim vsem posameznikom in vašim družinam. Veselite se in praznujte, saj nas v novem letu čakajo novi izzivi in z njimi povezane odgovornosti.

Globalizacija uspeh, diverzifikacija izziv 2

- S komutatorjem je Kolektor postal globalno podjetje

Kolektorjeva skrb za zdravje 11

- Do konca leta bodo na idrijski lokaciji koncerna namestili dva defibrilatorja

Prenovljen koncernov intranet 14

- Informacijsko orodje, ki ga vsak dan uporablja več delavcev

Kolektor Kočevje pripravljen na proizvodnjo 16

- Z novim letom bo v njem stekla proizvodnja HB komutatorjev

Za iste rezultate bo treba bistveno bolj odgovorno delati

V koncernu Kolektor občutimo in se zavedamo, da so se razmere v zadnjih letih v svetu in posledično tudi pri nas bistveno spremenile. Temu primerno smo se tudi odzvali, vendar več kot blažiti pritiske ne moremo, saj na splošne razmere v svetu ne moremo vplivati. Tudi prihodnost nam ne prinaša let debelih krav. Ekološke zahteve so se zaostriale, globalizacija se bo nadaljevala, naraščale bodo cene surovin in energije, povečala se bo neenakost, stroški dela se bodo povečevali, življenjska doba izdelkov pa se bo krajšala. Še bi lahko našteval, kaj vse nas bo še doletelo in kaj lahko pričakujemo doma in v svetu. V koncernu Kolektor se vsega naštetega zavedamo. Zato prilagajamo našo strategijo poslovođenja in skušamo optimalizirati učinke našega dela. Kljub večjemu vlaganju v razvoj in v tržišče, nam vloženi evro prinaša manj.

Skrb za zaposljivost naših delavcev in stabilnost poslovanja je še vedno naša osnovna usmeritev. V prihodnjem letu bomo investirali v nove proizvodne zmogljivosti za dodatne programe. Gradili bomo center znanja, s katerim si obetamo hitrejšo organsko rast koncerna. Spremenili pa bomo tudi njegovo organiziranost ter ukinili nedonosne programe po svetu in doma. Sočasno od vseh zaposlenih pričakujemo večjo kreativnost, inovativnost in samoodgovornost. Prepričan sem, da se bomo s takim delom ubranili pred naraščajočo konkurenco z Vzhoda.

Strateško prestrukturiranje podjetij po globalizaciji

Filip Šemrl

Dvodnevna poslovna konferenca, ki so jo prejšnji mesec v Portorožu pripravili že deveto leto po vrsti, je bila tokrat namenjena strateškemu prestrukturiranju podjetij po globalizaciji. Na okrogli mizi, na kateri so predstavili skandinavski način prestrukturiranja podjetij, je v odsotnosti predsednika koncerna Kolektor **Stojana Petriča**, ki je bil neodložljivo službeno zadržan, sodeloval izvršni direktor koncernove komerciale, magister **Rok Vodnik**.

Bistvo predstavljenega skandinavskega modela gospodarjenja je bilo spoznanje, da je mogoče tudi pri nas kljub potratni državi, dobro razvitemu sistemu socialne varnosti in brezplačnemu šolanju, ki slabi našo konkurenčnost, kaj koristnega uporabiti in obrniti sebi v prid. Ni ene same rešitve in ne ene same poti, kako postati konkurenčen, denimo s selitvijo proizvodnje na Kitajsko in z nižanjem stroškov. Skandinavske države

Rok Vodnik, predstavnik mlajše skupine glavnih menedžerjev Kolektorja (drugi z desne), z ogromno komercialnih, tudi globalnih izkušenj, saj je med drugim zaslužen za ustanovitev koncernovega podjetja v ZDA, je na okrogli mizi poudaril, da je Kolektor s prevzemi in diverzifikacijo tržišču že ponudil nove proizvode, ki nič ne zaostajajo za komutatorji, v ponudbi katerih so prvi proizvajalci na svetu.

so našle svoje poti, ki se po posameznih državah razlikujejo. Švedska pot gospodarjenja je drugačna od finske ali danske. Slovenska pot je popolnoma drugačna od vseh naštetih, kar pa še ne pomeni, da ne gre česa uporabiti tudi nam v prid, so menili udeleženci.

Medtem ko je **Aleksander Zalaznik** predstavil podjetje Danfoss Trata, ki je v naše okolje zelo uspešno preneslo skandinavski način poslovanja, je **Rok Vodnik**, predstavnik Kolektorja, ki je v svojem segmentu ponudbe komutatorjev postal podjetje svetovnega formata, poudaril, da koncern že čuti potrebo po novih prijemih v upravljanju. Zaenkrat so namreč za Kolektor še značilne močno centralizirane upravljaljske funkcije, ki so se v njegovi ekspanziji v zadnjem desetletju in pol zelo dobro obnesle. Zdaj pa je koncern pred izzivom, kaj narediti v prihodnje, da bi bila njegova rast še naprej tako uspešna in obsežna. »Stavili bomo na izrabo kreativnosti zaposlenih in na uvedbo procesa, ki bo kreiral nove ideje«, je v razpravi na okrogli mizi med drugim poudaril Rok Vodnik.

Na okrogli mizi o skandinavskem načinu prestrukturiranja podjetja in vlogi direktorjev, zaposlenih in drugih pri tem, so sodelovali Hans Henrik Fischer, predstavnik Danfossa (stoji za govornico), Hans Ulrich Maerki, predsednik uprave IBM za Evropo, Srednji vzhod in Afriko, Carlo Bocchetta, Instrumentation Technologies, Rok vodnik, Kolektor in Kari Lilja, Helsinki School of Economics

Koncern Kolektor – globalizacija uspeh, diverzifikacija izziv

Radovan Bolko

Na prvi dvodnevni konferenci inženirjev strojništva Slovenije v Portorožu, na kateri smo predstavniki univerz in gospodarstva razpravljali o inovativnosti, o sodelovanju med gospodarsko in akademsko sfero, o operativnosti in cenjenosti našega inženirstva ter o trajnostnem razvoju človeških virov

v luči bolonjskega procesa in slovenskega prostora, sem kot namestnik predsednika uprave s svojim prispevkom predstavil idrijski koncern Kolektor. Naslov mojega predavanja je bil Koncern Kolektor – globalizacija uspeh, diverzifikacija izziv. Z njim sem predstavil zgodbo o uspehu koncerna, ki temelji na industrijski dediščini Idrije, ki jo odlikujeta predvsem ustvarjalnost in podjetnost, ki ju danes vse pogosteje združujemo v pojmu inovativnost. Na teh temeljih je gradil tudi Kolektor, za katerega je bila še posebej v zadnjem desetletju značilna zelo hitra rast, saj je koncern v tem obdobju kar za šestkrat povečal obseg poslovanja in bo letošnje leto z več kot 3000 zaposlenimi doma in po svetu sklenil z okrog 300 milijoni evrov prometa. Kolektor je svoj uspeh zgradil na enem produktu – komutatorju – ter postal s tem nišnim proizvodom globalno podjetje. Udeležence predavanja sem seznanil z dejstvom, da bi morali podobno ravnati tudi v

drugih industrijsko naravnanih slovenskih podjetjih. Zgodbo o našem uspehu namreč ob uspešnih tržnih in akvizicijskih potezah pripisujem lastnemu razvoju proizvodnih tehnologij, lastni strojogradnji ter avtomatizaciji in informatizaciji proizvodnih procesov. Domače oziroma slovensko inženirsko znanje smo razširili po svetu in tako s svojimi 15 podjetji, lociranimi od Brazilije pa do Kitajske, obvladujemo 20 odstotkov svetovnega tržnega deleža. Drugo največje podjetje in naša največja konkurenca s tovrstno ponudbo je denimo več kot dvakrat manjše od našega koncerna. S ponudbo določenih komutatorskih proizvodov za bencinske črpalke, pri katerih smo v tehnološkem smislu z ustvarjalnimi rešitvami dosegli pravcati preboj, pa pokrivamo kar 60 odstotkov evropskih potreb. Ali če se izrazim drugače: dva od treh dizelskih avtomobilov, izdelanih v Evropi, imata vgrajen naš komutator. Podobno je tudi v proizvodnji avtomobilskih zaganjalnikov. Ni avtomobila, ki ga izdela ameriški General Motors, da ne bi imel vgrajen zaganjalnik z našim komutatorjem.

Vprašali se boste, kako nam je to uspelo. V zelo kratkem času se je podjetje, ki je svoje znanje nadgrajevalo v senci nemškega podjetja Kautt & Bux, razvilo v hitrega zasledovalca in se pred leti oblikovalo v tehnološkega vodjo. Ta status smo ohranili do danes, in sicer s komutatorsko ponudbo, ki temelji na 20 patentih.

Ker povpraševanje po komutatorjih na svetovnem tržišču ne narašča več oziroma vso rast že pokriva kitajska konkurenca, Kolektor zaključuje proces globalizacije in se loteva novih poslovnih programov, ki temeljijo na ustvarjalnosti, podjetnosti ter na prenosu izkušenj, ki smo jih pridobili s proizvodnjo komutatorjev. Osredotočamo se na programe, ki se nanašajo na proizvodnjo strateških komponent in sklopov iz duroplastov in termoplastov, elektronskih modulov in mehatronskih sistemov, dodatno pa razvijamo tudi inženirinske storitve. Prepričan sem, da bomo v najkrajšem možnem času uresničili izziv, ki smo si ga zastavili, to je diverzifikacija. Še pred petimi leti naš koncern ni veliko sodeloval z zunanjimi institucijami znanja. Imel je namreč lastno in precej zaprto razvojno skupino. Šele v procesu diverzifikacije smo začeli bolj sodelovati z univerzami in inštituti ter tako vzpostavili temelj sodelovanja navzven. Poleg tega se lahko pohvalimo tudi z ustanovitvijo lastnega razvojnega inštituta Kolektor Nanotesla Inštitut s sedežem v Ljubljani, saj želimo dodano vrednost zviševati tudi z uporabo naprednih materialov. Naš ljubljanski študentski razvojno-raziskovalni center pa dela z mladimi raziskovalci in študenti izključno

Polni dvorani slušatelj je zgodbo o uspehu Kolektorja predstavil namestnik predsednika uprave koncerna Radovan Bolko, ki se je kot strojni inženir v družbi Kolektor zaposlil leta 1982

na projektih za lastne potrebe. Rast koncerna si obetamo tudi od izgradnje lastnega razvojno-tržnega centra, ki ga bomo postavili v Idriji. Z vsem naštetim in obstoječim znanjem bomo uspešno uresničili izziv prihodnosti. Prepričan sem, da bomo na področju diverzifikacije dosegli podoben uspeh, kot smo ga že na področju globalizacije.

Zagotavljanje kakovosti se predstavi

Kar nekaj dni v novembru, mesecu kakovosti, so nas na srečanje s poslovnim področjem Zagotavljanje kakovosti in laboratorij družbe Kolektor Sikom pri natikanju hrane na vilice »motili«, pardon, vabili kratki filmi. Nekateri so se zadovoljili z ogledom filmov, ki so prikazovali izvajanje testov v laboratoriju, drugi pa smo sprejeli povabilo in se udeležili dneva odprtih vrat. Na začetku ogleda je Milita Carl, vodja laboratorija, v nas vzbudila kar nekaj nostalgije, ko nas je popeljala v 70. leta, na začetke oblikovanja službe Zagotavljanje kakovosti oziroma Kontrola, kakor se je takrat imenovala. Devetdeseta so bila leta, ko so v modo stopili standardi kakovosti. Služba Zagotavljanje kakovosti Kolektor Sikom, takrat še Kolektor, kasneje Kolektor Pro, je med prvimi v slovenskem prostoru rezala brazde pridobivanja standardov

kakovosti: od ISO 9001 do QS 9000 ter VDA6.1 in ISO/TS 16949 pa tudi okoljevarstvenega standarda ISO 14001. Z vsemi standardi so prišle nove zahteve, ki jim je bilo potrebno neprestano slediti. Tako se je število zaposlenih z 8 v letu 1978 povečalo na današnjih 23, od tega jih je danes v Tehnologiji kakovosti 9 in v Laboratoriju z Vhodno kontrolo 14. Služba Zagotavljanje kakovosti se je od svojih začetkov večkrat selila. Laboratorij stoji na trenutni lokaciji od leta 1995, leta 2005 pa se je »priselila« tudi Tehnologija kakovosti. Omenili smo, da je to trenutna lokacija, saj se okrog novega leta spet selijo, v dobrem letu pa vračajo v prostore novega Inštituta, kjer bodo dobili »stalno prebivališče«.

Služba Zagotavljanje kakovosti se znotraj matične organizacije Kolektor Sikom uvršča med podporne službe, po funkciji pa sodeluje z vsemi proizvodnimi divizijami in ostalimi podpornimi službami kot tudi povezanimi družbami znotraj koncerna Kolektor.

Kot smo omenili, je Zagotavljanje kakovosti organizirano v dve funkcijski skupini. Prva je Tehnologija kakovosti, katere področje delovanja je izgradnja in neprestano izboljševanje sistema kakovosti, sodelovanje s kupci od razvojne faze izdelka do poprodajnih aktivnosti, izbira in vzgoja dobaviteljev, podpora divizijam na nivoju inženirjev kakovosti, vodenja SPC sistema in informatike za kakovost. Izvajajo tudi izobraževanja s področja kakovosti za vse zaposlene, kjer so v ospredju teme Standardi kakovosti, Avtokontrola, Meritve in merjenje ter Statistična procesna kontrola (SPC) in Orodja kakovosti (CIP, 5 Zakaj, 8D,...).

Med aktivnostmi Tehnologije kakovosti je tudi zbiranje, vrednotenje in predstavljanje pokazateljev kakovosti, tako za Kolektor Sikom kot povezana podjetja.

Druga funkcijska skupina je Laboratorij in Vhodna kontrola. Kot že ime samo pove, je njihova primarna naloga merjenje, testiranje in analiziranje. Največji področji testiranja, ki se izvajajo v laboratoriju, so testiranja na projektih za nove izdelke ter testiranje vhodnih materialov. Vsak nov ali spremenjen vhodni material, polizdelek ali končni izdelek je potrebno v laboratoriju natančno testirati in analizirati njegovo skladnost z zahtevami. Ker je v današnjem poslovnem svetu zelo popularna beseda »racio«, kar v

vsem razumljivem jeziku pomeni »enaka ali višja kakovost izdelka za nižjo ceno«, je naloga laboratorija tudi testiranje vseh tovrstnih optimizacij. Istočasno se program izdelkov Kolektorja Sikom širi tudi na področja tehnične plastike in rotacijskih elementov, kar za laboratorij pomeni spoznavanje in izzive na novih materialih, razvijanje in implementacijo novih merilnih metod ter standardov kvalitete za prevzem materialov.

V sklopu laboratorija izvajajo tudi nadzor nad merilnimi sredstvi velike večine povezanih družb znotraj skupine Kolektor.

Kot je povedala vodja laboratorija Milita Carl, sodelujejo tudi z idrijsko gimnazijo Jurija Vege. Letos so dijaki pri njih že drugič opravili eno od obveznih vaj iz fizike in kemije. Da področje Zagotavljanje kakovosti skrbi tudi za okolje,

potrjuje odobritev njihovega projekta ponovne uporabe odpadnih plastičnih materialov, ki so jo v mesecu oktobru prejeli od evropskega projekta Eureka. Pokazali so nam že prve primerke izdelkov iz reciklata, obenem pa povabili vse, ki bi imeli izvirne ideje za uporabo odpadnega termoset materiala, k sodelovanju.

Navrgli so nam še nekaj »naj-naj« zanimivosti, od katerih se nam je vtisnilo v spomin najboljše PPAP poročilo, ki so ga izdelali (o. p.: Poročilo, ki ga kupcu predložijo v odobritev novega izdelka). Obsegalo je 440 strani ali en poln register dimenzijskih meritev, laboratorijskih poročil o testiranjih ter zahtevanih dokumentov.

Na koncu so nas popeljali na zanimiv ogled laboratorija in testne opreme ter na predstavitev delovnih mest, kjer poteka komunikacija s kupci preko njihovih portalov, elektronsko vzorčenje (PPAP) izdelkov, vnos IMDS podatkov ter vodenje SPC sistema.

Na obhodu njihovih prostorov smo jih povprašali po tem in onem, v zameno pa smo bili tudi sami preko vprašalnikov izzvani na temo poznavanja področja Zagotavljanje kakovosti.

V neuradnem delu so nam zaupali, da so v prostem času tudi navdušeni gobarji, da vsako leto na pobočju Črnega Vrha naberejo kakšno košaro jurčkov in pri Franciju na žaru obrnejo kak »kremenatlc«.

Ob letu osorej še ne, nas pa na isto mesto vabijo ponovno ob vrnitvi na staro lokacijo v novi preobleki.

Oddelek Konstrukcije in Tehnologije

Polona Šemrl

Vsak mesec v letu 2007 je bil posvečen eni od organizacijskih enot znotraj koncernovega največjega proizvodnega podjetja Kolektor Sikom. Kot zadnji se je zaposlenim in poslovodstvu predstavil oddelek Razvoja, Konstrukcije in Tehnologije. Kot je poudaril vodja oddelka **Silvester Jesenko**, naj bi ta oddelek do konca prihodnjega leta postal centralni razvojni in tehnološki oddelek podjetja Kolektor Group za področje komutatorskega programa. Delo v njem poteka nekako takole: vodje projektov od »nabavnikov« dobijo ideje, kaj bi poskušali prodati.

Nato s konstruktorji pripravijo zasnovo izdelka, ki je osnova za kalkulacijo. Na podlagi te izdelajo ponudbo, ki jo posredujejo kupcu. Če se kupec odloči naročiti vzorce, sprožijo postopek konstrukcije izdelka, polizdelkov in pripravo dokumentacije.

Dolga leta so izdelovali samo eno vrsto komutatorjev, ker pa jim je primanjkovalo dela, so začeli iskati nove rešitve. V 70. letih so izdelovali že zadostno število različnih komutatorjev, da so lahko izdali prvi katalog izdelkov. Sledila so leta hitrega napredka na področju razvoja. Danes Kolektor izdeluje veliko število različnih tipov komutatorjev, ki jih lahko uvrstimo v štiri skupine: avtomobilska industrija, ročna orodja, gospodinjski aparati in posebni stroji, je svoj del predstavitve zaključil trenutni starosta konstruktorjev **Vital Wahl**.

Prva generacija sedanjih konstruktorjev je v podjetje prišla v začetku 60. let. Po izobrazbi so si bili zelo različni – od orodjarjev, strugarjev, rezkarjev do brusilcev in podobnih poklicev. Po prenosu tehnologije iz Kautt & Buxa se je v 70. letnih tudi v Idriji začel oblikovati Oddelek Konstrukcije in Tehnologije. V preteklosti so bili tehnologi konstruktorji tudi »normirci«, urejevalci, mentorji mlajšim generacijam in upravljalci. Kot je povedal **Franc Kacin**, eden prvih, ki se je v podjetju zaposlil na tem področju, računalnikov in kalkulatorjev ni bilo, imeli so samo risalno desko, svinčnik, radirko, »rotring« in žiletko. Za dušo oddelka je vedno skrbel in še skrbi **Igor Mohorič**. V tistih časih so skonstruirali tudi prvi avtomatski rezkalni stroj, kar je bila nekakšna osnova današnji strojogradnji. Imenoval se je CIMO. Na predstavitvi oddelka so izpostavili tri prelomne trenutke: menjava mas iz azbestnih polnil v polnila iz steklenih vlaken, samostojen nastop na trgu in izdelava prvih operacijskih listov.

Kot so povedali, so imeli svojo »Toyota« že pred tridesetimi leti, torej dolgo pred izidom knjige Toyota way. Že v 80. letih se je pokazala potreba po dodatnem izobraževanju. Urejevalce so začeli

izobraževati za posamezne operacije. Dobivali so se ob sobotah in nedeljah. Proste trenutke pa so izkoristili še za kakšen tečaj smučanja ali balinanje. Sodoben potek projekta je nato predstavil Janez Gostiša. Praktično uporabo orodij, ki jih danes uporabljajo zaposleni kot so Pro Engeneer, Pro Intralink in Pro Mehanika, pa je prikazal **Mitja Zelenc**. V takem obsegu kot Pro Intralink uporabljajo

v Kolektorju, ga po mnenju slovenskega zastopnika nikjer drugje v Sloveniji ne.

Za konec predstavitve so pripravili še tri nagradna vprašanja. Zanimalo jih je namreč, koliko je težak največji komutator, kar so jih izdelali, koliko lamel vsebuje in kolikšna je cena enega od komutatorjev, ki je še v fazi vzorčenja. Zaključili so veselo, kot se za veseli december spodobi. Predstavitve, kjer so s hudomušnimi komentarji predstavili prav vse zaposlene v oddelku, pa so pripravili **Alenka Gartnar**, **Tanja Pirih** in **Edvard Koder**. Med drugim je bilo slišati, da bi od svojega direktorja radi, da jim zagotovi vsakdanji kruh in od vodje oddelka kakšen dodatek za nasmejane obraze. Da gredo v korak s časom in vsemi komercialnimi prijemi pa so dokazali s predpraznično akcijo, če kupiš tri, jih dobiš šest, novih projektov namreč.

Kolektor na 2. Podjetniškem forumu

Polona Šemrl

Koncern Kolektor se je predstavil na drugem Podjetniškem forumu. Tega je za svoje študente in profesorje pripravilo vodstvo ljubljanske Fakultete za strojništvo.

Organizator forumov, prodekan za novogradnjo na omenjeni fakulteti **prof. dr. Janez Tušek**, je povedal, da želijo na Podjetniških forumih študentom in profesorjem predstaviti slovensko industrijo, saj jo vsi premalo poznamo. Še več, zaradi nepoznavanja jo mnogokrat celo podcenjujemo. "K sodelovanju na Podjetniških forumih smo povabili podjetja, ki z našo fakulteto in profesorji, ki na njej predavajo, že sodelujejo. Med njimi je tudi koncern Kolektor. Podjetniške forume bomo pripravljali tudi v bodoče. Želimo pa si njihove nadgradnje. Torej, ne samo predstavitve podjetij, pač pa globljega sodelovanja med predstavljenimi podjetji ter študenti in profesorji.« Na vsakem od forumov - v tem študijskem letu jih bo deset - se predstavijo štiri slovenska podjetja. Študentom predstavniki podjetij predstavijo podjetje, možnosti različnih oblik sodelovanja, štipendiranja in zaposlovanja. Kot prvi se je na 2. Podjetniškem forumu predstavil koncern Kolektor. Predstavil ga je namestnik predsednika koncerna **Radovan Bolko**. Kot je povedal, je Kolektor tipičen koncern, ki je zelo tehnično usmerjen. Njegovo poslanstvo je reševanje tehnoloških izzivov prihodnosti. Pri tem je koncern usmerjen na nišne produkte, kakršen je komutator. Tudi pri drugih produktih si želijo biti najboljši in vodilni v svetu. Njihova usmeritev je, da sta trženje in razvoj

Dijaki obiskali Kolektor

Kolektor so obiskali dijaki drugega letnika mehatronike na idrijski Gimnaziji Jurija Vege. Rdeča nit obiska je bilo okolje in ravnanje z njim. **Tomaž Vidmar**, vodja sistemov kakovosti v koncernu Kolektor, jim je predstavil, kako se je razvijala Kolektorjeva industrijska cona. Pri posegih v okolje so morali paziti, da so gospodarno ravnali z njim. Kot je poudaril Vidmar, koncern skrbi za okolje tako na lokalni ravni kot globalno. Na lokaciji v Idriji so uredili vse potrebno, da bi čim manj ogrožali okolje in bližnje stanovalce. Veliko so investirali v sanacijo kontaminiranega območja na desnem bregu Idrije, kjer so zgradili dve hali, in v sanacijo hrupa. To so uredili s postavitvijo protihrupnih pregrad.

Globalno pa koncern Kolektor za okolje skrbi z minimizacijo komutatorjev, kar pomeni, da so ti vse manjši, za njihovo izdelavo porabijo manj materiala in manj energije, izdelovanje komutatorjev s karbonsko prevleko pa jim poleg goriva omogoča uporabo še

v Sloveniji in da ju koncern širi po svetu. Na ta način lahko sledijo svojim kupcem in njihovim zahtevam. Za razvoj koncern potrebuje strokovno usposobljen kader. Ker je Kolektor dobro podjetje, si želi imeti tudi dobre strokovnjake. Poleg štipendiranja, izdelave seminarskih in diplomskih nalog, počitniškega dela in praks, ima koncern za študente v Ljubljani tudi študentski raziskovalno-razvojni center, ki ga je postavil skupaj z ljubljansko Fakulteto za strojništvo. V njem študentje delajo izključno na projektih iz prakse. Kot primer, ki je bil razvit v tem centru, je Bolko izpostavil vsesmerni prikazovalnik.

Po zaključku formalnega dela Podjetniškega foruma se je namestnik predsednika koncerna Radovan Bolko pogovoril s študenti, ki so imeli kakršno koli vprašanje v zvezi s koncernom.

drugih alternativnih virov energije, kot sta denimo metanol in biodiesel. Izdelujejo tudi zaganjalnike za komutatorje, ki imajo start-stop funkcijo. Ta omogoča, da se avtomobil, ko se ustavi, ugasne.

Dijakom je Tomaž Vidmar predstavil tudi sistem zagotavljanja kakovosti, s poudarkom na okoljskem standardu ISO 14 001. Koncern Kolektor je s prizadevanji za njegovo pridobitev začel z vstopom v novo tisočletje, torej leta 2000.

Po predavanju so si dijaki ogledali še nekaj notranjih in zunanjih ekoloških con v podjetju.

Naša štipendistka **Mateja Petrič** je za svoje diplomsko delo »Pomen podjetniških vlaganj v raziskave in razvoj na primeru koncerna Kolektor«, s katerim je diplomirala na Ekonomski fakulteti, prejela Prešernovo nagrado. Čestitamo!

Projekt nadgradnje inventivne dejavnosti v Kolektorju Sikom

Danijela Brložnik

Inovativnost je verjetno najbolj pogosta beseda, ki jo danes slišimo ali preberemo, pa naj gre za gospodarstvo, politiko ali življenje nasploh. Vedno je povezana s pogledom v prihodnost kot edini način za ohranitev konkurenčnosti. Tako ne preseneča, da je dvig ravni inovativnosti tudi ena od glavnih strateških usmeritev koncerna Kolektor in njegovega največjega proizvodnega podjetja Kolektor Sikom.

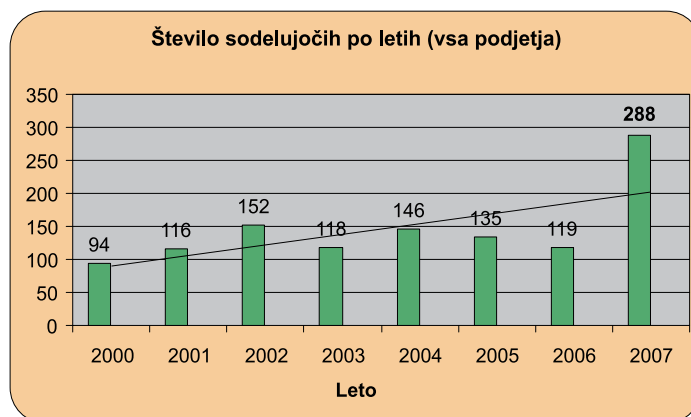
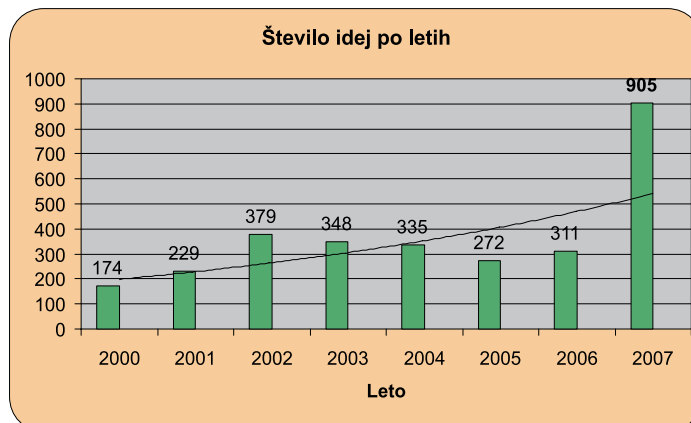
V letu 2007 smo v podjetju Kolektor Sikom začeli s projektom »Nadgradnja obstoječega sistema inventivne dejavnosti«. Projekt podpira strateški cilj stalnih izboljšav z vidika notranjih procesov strategije podjetja. S tem projektom želimo nadgraditi inventivno dejavnost (ID), dvigniti inovacijsko kulturo in doseči, da bomo v inventivnem procesu sodelovali vsi in s tem izboljšali organizacijsko klimo ter konkurenčnost podjetja.

Projekt smo razdelili na štiri podprojekte, kot je prikazano na sliki:

Portal ID, ki je bil oblikovan že lani in smo ga začeli s pridom uporabljati že v začetku letošnjega leta, omogoča vnos, spremljanje in analizo idej vsakemu zaposlenemu, ki ima dostop do intraneta. Preko portala imamo vpogled v celotno bazo idej, pregled števila prijavljenih in realiziranih idej ter statistiko v zvezi z inventivno dejavnostjo. Z rabo tega orodja se stalno porajajo tudi predlogi za njegove izboljšave. Osnovna naloga, ki smo si jo zastavili, je izdelava grafičnih poročil, ki bodo omogočala v vsakem trenutku grafični prikaz stanja izboljšav, ki so bile vnesene v sistem.

Da bi dosegli vključevanje vseh zaposlenih v ID, moramo okrepiti timsko delo in zbiranje idej voditi ciljno (usmerjeno). K sodelovanju smo povabili zunanega sodelavca, **Lojzeta Tomažiča**, ki ima prav na področju sistemov izboljšav in timskega dela bogate izkušnje. Z njegovo pomočjo smo v Diviziji A

izvedli pilotni projekt za ciljno in timsko zbiranje idej. Izvedli smo tri motivacijske delavnice za vodje TED, procesne inženirje in direktorja divizije. Prav slednji, **Dejan Velikanje**, je z močno podporo projektu ogromno pripomogel k njegovi uspešni izvedbi. Po uvodnih predavanjih v učilnici smo pridobljeno znanje prenesli v prakso in pomen inovativnosti predstavili tudi sodelavcem v proizvodnji ter namestnikom vodij TED.

Rezultat izvedenega usposabljanja so redna srečanja timov (po izmenah v TED), katerih osnovni namen je sprejemanje dogovorov o aktivnosti za izboljšave, ki so potrebne za učinkovito doseganje zastavljenih ciljev. V ta namen smo oblikovali table TED. Te po novem vsebujejo manjše število informacij, ki pa so uporabne in služijo kot učinkovit pripomoček za spremljanje doseganja ciljev in odkrivanje priložnosti za izboljšave.

Pohvaliti je treba tudi vodje TED iz Divizije A, ki so v izvedbo pilotnega projekta morali vložiti veliko naporov. Seveda je to le začetek dolge poti, ki je pred nami. Najbolj viden rezultat srečanj timov je za kratko obdobje dveh tednov veliko število (kar 29!) dogovorjenih aktivnosti za izboljšave, ki so zaenkrat napisane samo na tablah TED in jih je v portal potrebno še vnesti.

Z opisanimi aktivnostmi smo v letošnjem letu dosegli, da je število prijavljenih izboljšav poskočilo, kar je razvidno tudi iz prikazanih diagramov, ki zajemajo podatke do konca meseca novembra. Še pomembnejše kot samo število izboljšav je število zaposlenih, ki so prispevali svoje izboljšave. V Kolektorju Sikom je v letošnjem letu svoje ideje prispevalo kar 28 % vseh zaposlenih. V lanskem letu smo imeli 0,3 izboljšave na zaposlenega, letos pa že 0,9 izboljšave na zaposlenega. Vse to samo potrjuje dejstvo, da smo na pravi poti, zavedamo pa se, da nas na tem področju čaka še veliko trdega dela, če želimo izpolniti ambiciozne cilje, ki smo si jih postavili.

Meseca decembra smo izvedli motivacijske delavnice še za vodje TED in procesne inženirje ostalih divizij, da se bo način dela, ki smo ga vpeljali v Diviziji A, uveljavil po vseh divizijah. V začetku leta 2008 bomo z aktivnostmi nadaljevali še v režijskih službah.

Objavili smo natečaj za nov logotip Inventivne dejavnosti v koncernu Kolektor. Komisija je prejela 16 predlogov in izbrala tri finaliste, ki nadgrajujejo zmagovalni predlog Roka Hrasta.

Finalisti natečaja (z leve proti desni): Rok Hrast, Tomaž Vidmar in Boštjan Berglez

Zakaj ste se odločili, da sodelujete na natečaju?

Tomaž Vidmar: V prvi vrsti je bil to predvsem oblikovalski izziv, po drugi strani pa prispevati idejo za natečaj. Več kot je idej, večjo možnost izbire imaš. Večja je možnost, da bo izbran res dober logotip.

Rok Hrast: Vedno sem se zanimal za oblikovanje in dizajn. Če ne sodeluješ na kakšnem takem natečaju, potem tudi nekih kritik ne moreš dajati. Prav je, da se tudi sam udeležiš natečaja, da daš svoj predlog.

Boštjan Berglez: Najbolj všeč mi je, da so natečaj izpeljali v takšni obliki, da lahko tudi zaposleni sodelujemo na njem. Do zdaj smo bili kot »mašina«, ki ves čas nekaj dela, nismo pa imeli možnosti vplivanja. Natečaj mi je bil neke vrste izziv, da vidim,

ali sem sploh sposoben narediti nekaj takega. Veseli me predvsem to, da je iz proizvodnje prišlo kar veliko predlogov. Imamo torej bazo, ki bi lahko bolj resno sodelovala pri tovrstnih projektih, pa se je do zdaj nanjo pozabljalo.

Tomaž Vidmar: Natečaj je pokazal, koliko neizkoriščenega potenciala je še v ljudeh. Tega se vsi premalo zavedamo.

Smernice, ki ste se jih morali pri ustvarjanju držati, so bile dane. Kako ste se lotili dela? Kaj se vam je motalo po glavi?

Tomaž Vidmar: Jaz sem imel logotip narejen že prej, že pred nekaj leti, namenjen pa je bil intranetu. Videl sem, da vsebuje vse tiste elemente, ki jih je moral vsebovati logotip za inventivno dejavnost. Naredil sem še nekaj aplikacij in prijavil svoj predlog.

Rok Hrast: V glavi sem si zamislil nekaj možnosti in »mlel« toliko časa, dokler nisem dobil optimalne verzije logotipa, ki sem ga prijavil na natečaj.

Boštjan Berglez: Najprej sem malo pobrskal po internetu, kakšni logotipi že obstajajo pod idejo oziroma pod inovacijo. Veliko je razno raznih vprašajev, žarnic in podobnega. Na koncu sem se odločil za črko i in jo nekoliko deformiral.

Komisijo je najbolj prepričal logotip Roka Hrasta.

Rok, koliko boš ostalima dvema finalistoma pustil, da spreminjata tvoj logotip?

Rok Hrast: Če smo se odločili za timsko delo, bom sodeloval s timom. Sprejel bom večinsko mnenje. Tako kot se bomo skupaj odločili, da ga bomo spremenili, ga pač bomo in ga že spreminjamo. Spreminjamo barvo in še nekaj drugih detajlov.

Tomaž, Boštjan, kako pa sta vidva sprejela Rokov logotip?

Tomaž Vidmar: Meni je v redu.

Boštjan Berglez: Meni je bil njegov logotip že od samega začetka najbolj inovativen. Bil je edini logotip, ki je vseboval res močan slogan. Zadnja verzija pa je posrečena mešanica vseh treh logotipov.

Tomaž Vidmar: Ko gledaš njegov logotip, lahko vidiš tri stvari: žarnico, ki je sinonim za inovativnost, glavo, v kateri pride do stika, ideje, in vprašaj.

Kdaj bomo logotip lahko videli v njegovi končni podobi?

Tomaž Vidmar: Čim prej, še pred novim letom naj bi ga dokončno oblikovali, potem pa naj bi postal del raznih aplikacij – majic, svinčnikov, kap, zastav ...

Si Ti Inovativen Kolektorjevec?

Prva kadrovska konferenca

Polona Šemrl

Izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo koncerna Kolektor **Ingrid Kermavnar** je pripravila Prvo kadrovska konferenco, na katero je povabila vse, ki so v koncernovih družbah v Sloveniji odgovorni za kadrovska dejavnost. Konference, ki je potekala na matični lokaciji v Idriji, so se udeležile predstavnice Kolektorjevega največjega proizvodnega podjetja Kolektor Sikom, Ascoma, Kolektor Sinabita in Kolektor Synateca, Kolektor Kolinga, postojnskega Kolektor Liva in ljubljanske Kolektor Magme.

Zbrane je nagovoril predsednik koncerna **Stojan Petrič** in jim predstavil Kolektorjevo strategijo do leta 2012. Kot je povedal, bo koncern pri uresničevanju te strategije potreboval še več visoko strokovno usposobljenega kadra, zato od zaposlenih na

kadrovskega področju v prvi vrsti pričakuje, da bodo v svojem lokalnem okolju ta kader tudi poiskali, da bodo iskali motivacijske oblike dela z ljudmi, da bodo notranjemu izobraževanju dali še večji poudarek in nenehno izpostavljali pomembnost timskega dela. Njegova pričakovanja so udeleženkam dala smernice za njihovo nadaljnje delo.

Namen Prve kadrovske konference je bil, da se udeležinke podrobneje seznanijo s strategijo kadrovske funkcije na nivoju koncerna, z delom posameznih kadrovske služb in za koncern zanimivimi HR projekti. Predstavitve so udeleženkam dale možnost, da so se pogovorile o konkretnih aktivnostih za uresničitev plana kadrov za prihodnje leto. Izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo Ingrid Kermavnar pravi, da je kadrovska konferenca metoda, ki se je bodo v koncernu Kolektor posluževali tudi v prihodnje. Na ta način bodo povezali vse segmente kadrovske dejavnosti znotraj koncerna in združili znanja in izkušnje, ki jih imajo, njihovo delo pa bo še kvalitetnejše, učinkovitejše, opravljeno hitreje in z manj napakami in, kar ni nepomembno, z manjšimi stroški.

Kadrovska konferenco, ki jo bodo ponovili jeseni prihodnje leto, so zaključili z delavnico z naslovom »Zakaj in kako meriti ROI pri projektih, ki jih vodi kadrovska služba«. Gre za metodo, s katero računamo uspešnost kadrovskega procesov. Omenjeno metodo jim je predstavila predavateljica magistra **Sara Brezigar**.

Inovatorji za nagrado v Parizu

Inovatorji leta 2006, **Jožef Černilogar**, **Marko Gantar**, **Uroš Cigale** in **Katjuša Pavšič**, so bili nagajeni z ogledom sejma avtomobilske opreme v Parizu. V prestolnico Francije so odpotovali samo trije, saj so Katjušo Pavšič v Idriji zadržale druge obveznosti, upa pa, da bo svojo nagrado lahko izkoristila kasneje. Po vrnitvi so povedali, da so dvodnevni obisk Pariza zelo dobro izkoristili. Že pred odhodom so se pozanimali, kaj si velja ogledati. Nekaj nasvetov so jim dali tudi njihovi kolegi, ki so Pariz obiskali lani. Kot so povedali, so videli ogromno, verjetno več kot marsikdo drug, a kratko potovanje so morali dobro izkoristiti. Ogledali so si domala vse glavne znamenitosti mesta. Povzpeli so se na Eifflov stolp, se sprehodili med slikami neprecenljivih vrednosti v Louvru, obiskali katedralo Notre Dame in si novih moči nabrali na najvišjem

pariškem hribu Montmartre. Za spomin pa so se vsi trije pred fotografski objektiv postavili pred vhodom na sejmišče.

Kolektor za zaposlene kupil dva defibrilatorja

Poslovodstvo koncerna Kolektor se je ob pripravah na svojo 45-letnico odločilo, da bo eno ključnih področij, ki se mu bodo posvetili, zdravje zaposlenih. Izpeljali so že nekaj akcij – kolesarili so na Maratonu Franja, se s kolesi odpravili čez Vršič, organizirali dva tečaja nordijske hoje, z idrijskim Zdravstvenim domom pripravili Dan zdravja in kot največji posamični donator sodelovali pri nakupu digitalnega ultrazvočnega aparata za Zdravstveni dom, tekli na Ljubljanskem maratonu, do novega leta pa bodo v Diviziji A in pred vhodom v Restavracijo Kolektor namestili še dva defibrilatorja.

Koncern Kolektor je prvi na tem območju, ki se je odločil za ta korak. Omenjena defibrilatorja bosta spravljena v omaricah, ki bosta povezani z vratarnico. V primeru, da bi nekdo omarico odprl, bo vratar dobil obvestilo, da je potrebno nemudoma ukrepati, in o tem obvestil urgentno službo v Zdravstvenem domu Idrija.

Na tako imenovanih točkah prve pomoči bo poleg defibrilatorja še torba za oskrbo vseh nujnih stanj. V njej bo vsa potrebna oprema za oživljanje, za oskrbo opeklin, obvezilni material, tekočina za izpiranje oči in zložljiva nosila. Omenjene torbe ne bodo samo ob defibrilatorjih, ampak bodo z njimi opremili vse obrate. Pred namestitvijo defibrilatorjev v proizvodnjo so morali za rokovanje z njim usposobiti tudi zaposlene. Usposabljanja, ki so ga pripravili sredi decembra, vodil pa ga je certificiran inštruktor EU in že 15 let motorist reševalec **Robert Sabol**, se je udeležilo 92 zaposlenih, predvsem tistih, ki so že zdaj v podjetju usposobljeni za prvo pomoč. Kot smo lahko slišali na izobraževanju, so udeleženci izrazili željo, da bi izobraževanje še kdaj ponovili oziroma da bi se lahko redno udeleževali osvežitvenih tečajev.

Robert Sabol: »V štirih urah so se udeleženci usposabljanja naučili osnov rokovanja z avtomatskim defibrilatorjem. Svetovna statistika namreč kaže, da je možnost preživetja z zgodnjo defibrilacijo kar 80-odstotna. Tovrsten način oživljanja v tujini poznajo že vrsto let. Pomembno

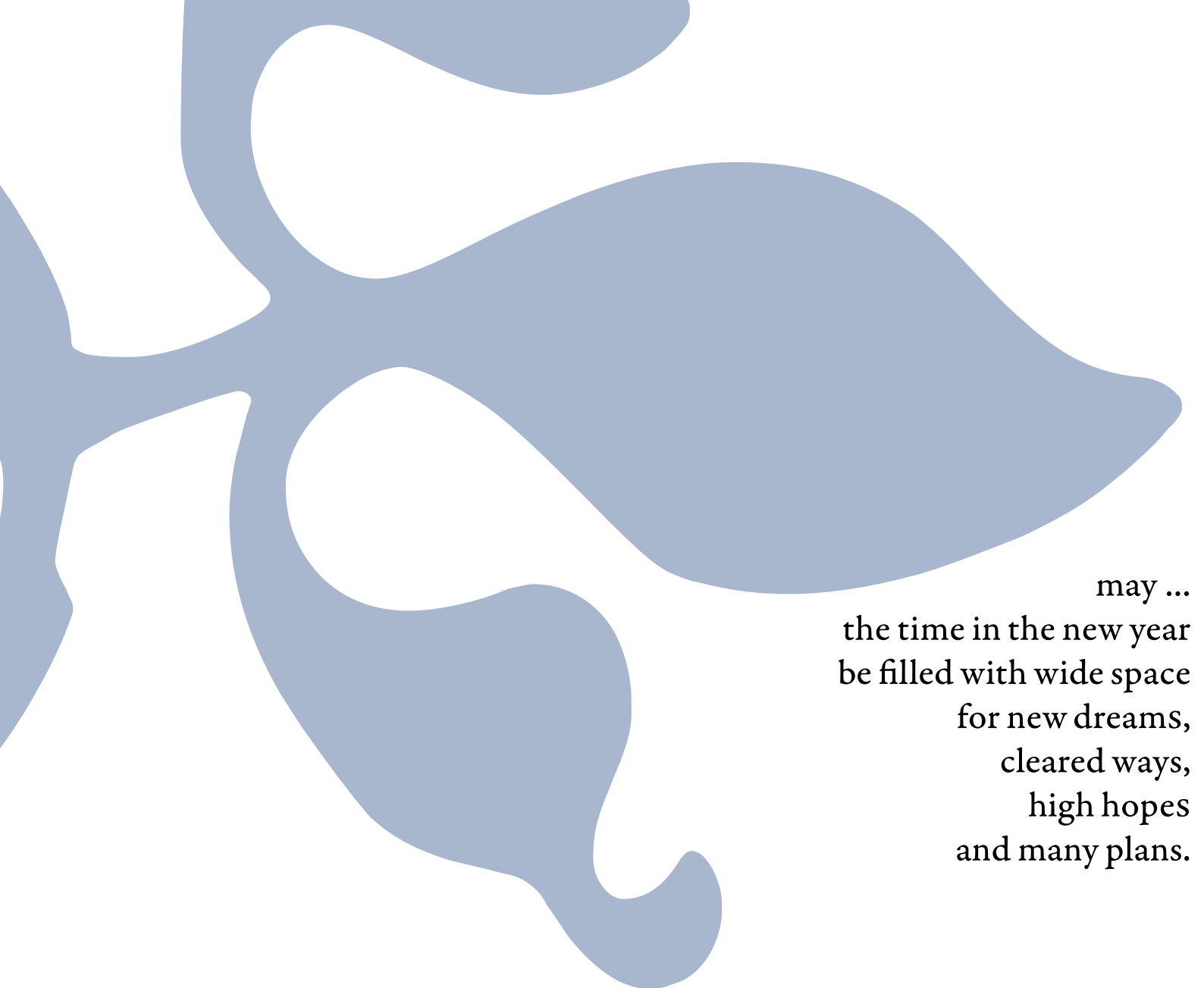
je, da se Kolektor ni odločil samo za postavitev teh aparatov, pač pa tudi za izobraževanje zaposlenih, da ga bodo znali uporabljati. S tem so možnost preživetja v kritičnih trenutkih močno povečali. Kolektor je eno redkih slovenskih podjetij, ki se je odločilo za nakup defibrilatorja. Defibrilatorja, ki ju je kupil Kolektor, sta kompatibilna z aparati, ki jih uporabljajo reševalne službe v Sloveniji. Z udeleženci sem nadvse zadovoljen. Kar so pokazali, je več kot dobro. Naj povem, da smo se učili po novih smernicah Evropskega združenja za reanimacijo, torej po smernicah, ki jih narekuje Evropa.«

Janez Filipič: »Izobraževanje mi je bilo izredno zanimivo. Mislim, da nam bo osvojeno znanje prišlo prav, če bi se v podjetju pripetila kakšna nesreča. V nakupu defibrilatorjev vidim same pozitivne stvari. Dobra odločitev.«

Robert Šinkovec: »Izobraževanje se mi je zdelo izredno dobro. Tema je taka, ki pride zmeraj prav. Mislim, da smo se naučili dovolj, da bi znali pomagati. Bi bilo pa verjetno prav, da bi izobraževanje obsegalo nekoliko več ur, recimo 10, morda 12. Nakup defibrilatorjev povsem podpiram.«

may ...
the time in the new year
be filled with wide space
for new dreams,
cleared ways,
high hopes
and many plans.

naj bo ...
čas v novem letu
poln širnega prostora
za nove sanje,
proste poti,
mnoga upanja
in številne načrte.

vesele božične praznike, veselo pričakovanje novega leta!

KOLEKTOR SIKOM
KOLEKTOR BOSNA
KOLEKTOR KAUTT&BUX
KOLEKTOR TKI
KOLEKTOR SINYUNG
KOLEKTOR PROKOL
KOLEKTOR WUXI
KOLEKTOR SWI SHIE
KOLEKTOR ZEKTOR
KOLEKTOR KOČEVJE

KOLEKTOR SYNATEC
KOLEKTOR SINABIT
KOLEKTOR MAGMA
KOLEKTOR FEBO
KOLEKTOR KOLING
KOLEKTOR LIV
KOLEKTOR ORODJARNA

KOLEKTOR PROKOS
KOLEKTOR COMTRADE

KOLEKTOR GROUP
KOLEKTOR NANOTESLA
KOLEKTOR HICO

KOLEKTOR

Intranet

Urška Naglič

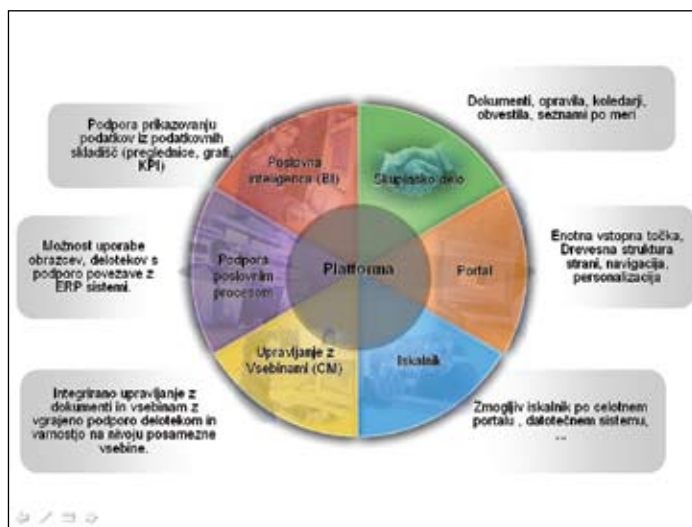
Imamo ga! Ja! Prenovljeni intranet. Kaj pa zdaj? Kaj naj z njim? Kaj pa pravzaprav je intranet? Ni internet, ni spletna stran, ni blog. Če začnemo lepo od začetka, je intranet, strokovno in suhoparno, zasebna računalniška mreža, ki uporablja internetne protokole in mrežno povezavo za varno podajanje določenih informacij o organizaciji in njenih naloga svojim zaposlenim. Živ dolgčas, kajne.

Osnovna stran prenovljenega intraneta

Sam pojem »intranet« se je prvič pojavil 19. aprila 1995 v publikaciji Digital News & Review, v članku, ki ga je napisal tehnični urednik Stephen Lawton. Od takrat pa do danes je intranet napredoval tako v tehničnem kot v uporabnem smislu. Poglejmo številke. V letošnjem letu bodo v ZDA podjetja za intranet porabila 64 milijard dolarjev, do leta 2010 pa naj bi se ta številka povečala kar na 200 milijard dolarjev. Kaj torej je ta fenomen, za katerega samo v ZDA namenijo toliko denarja? Je intranet nov poslovni model, katalizator spreminjanja načina dela ali le nepotreben strošek, ki izčrpa organizacijske resurse in krade (zlasti) čas? Sodobna podjetja jemljejo intranet kot proces, ki nima zaključka. Z njim se da preseči tradicionalni način dela, z enostavno uporabo pa ga bodo zaposleni uporabljali in se vračali nanj ter ga tako soustvarjali. Intranet torej ni več le sredstvo komuniciranja in obveščanja, posredovanja informacij od zgoraj navzdol. Intranet je tisti, preko katerega se vpeljujejo spremembe v organizaciji,

predstavlja pomoč pri razvoju novih procesov, odpravlja zaposlenim ovire in težave pri delu, spodbuja in omogoča sodelovanje med njimi, jim je v pomoč pri delitvi znanja ter rešuje njihove probleme, tako poslovne kot zasebne narave. Resne intranete naj bi redno, vsak dan torej, uporabljalo vsaj 40 odstotkov zaposlenih. Problem se seveda pojavi pri tem, kako prepričati zaposlene, da intranet uporabljajo pri svojem delu ter pri povečevanju njegove uporabnosti sodelujejo tudi sami. Najpomembnejši in najprepričljivejši dejavnik je preprosto – enostavnost uporabe. Če bo uporabnik, zaposleni, na intranetu našel informacije in podatke, ki mu bodo pomagali pri večji delovni učinkovitosti, če bo lahko izrazil svoje mnenje, podal predloge ali le potožil o kakšnem dogodku iz svojega življenja, na svoje mnenje pa dobil kritiko, na svoj predlog dobil odgovor in s svojo težbo

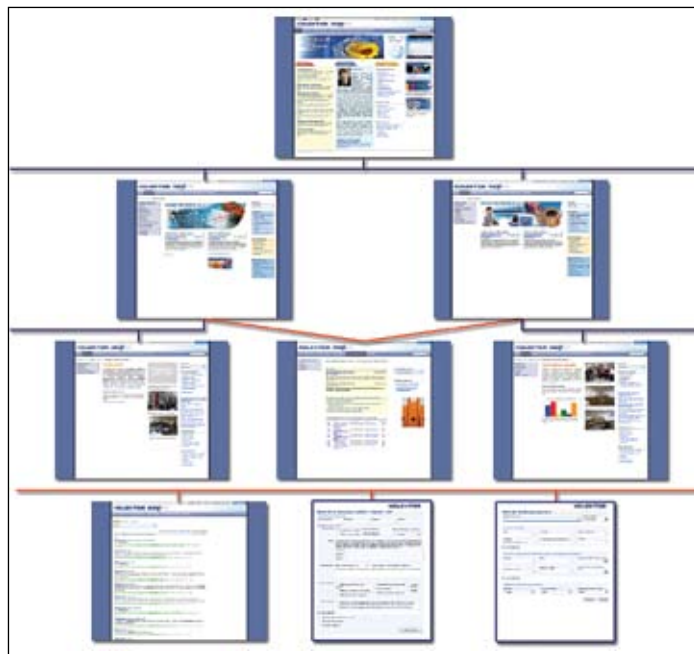
izzval razumevanje, na tak intranet se bo vračal vsak dan. Večkrat. Tak intranet, kjer se bomo srečevali vsi zaposleni, si želimo tudi v Koncernu Kolektor. Intranet, na katerega se bomo vračali, na katerem bomo našli uporabne vsebine za svoje delo in vsakdanje življenje, ki ga bomo s svojimi prispevki soustvarjali. Da se bo naš koncern iz proizvodnega podjetja tudi s pomočjo intraneta razvil v podjetje znanja. Prenova koncernovega intraneta je zato le začetek. Dostop do informacij je zdaj prijaznejši do uporabnika in bolj enostaven. Velika novost in prednost je personalizacija vsebin. Bistvo personalizacije je v tem, da spletni strežnik prepozna uporabnika in se na podlagi zbranih podatkov o uporabniku odloči, katere vsebine so zanj najbolj primerne, uporabne in dostopne.

Vsebina spletnih strani se prilagaja zahtevam vsakega posameznega uporabnika, kar pomeni, da se vsakemu uporabniku nudijo individualizirane informacije in storitve. Personalizacija pripelje do tega, da lahko dve osebi ob istem času, na isti strani vidita popolnoma drugačno vsebino. Cilj personalizacije je ustvarjanje pozitivnega okolja, ki bo vzpodbudno tako za podjetje kot za posameznega uporabnika. S personalizacijo lahko obiskovalci vaše spletne strani dobijo občutek, da je ponudba na strani namenjena osebno njim, tj. da je prilagojena njihovim potrebam in željam. Na prenovljenem intranetu so seveda ohranjene uporabne vsebine, ki smo jih spoznali in uporabljali že do sedaj. To so zlasti novice, kontaktni podatki o zaposlenih, zbirka obrazcev, zbirka dokumentov, koledar ter seveda jedilnik ... Dodanih novosti pa je še več. Da bo intranet res vključeval vse zaposlene v koncernu, tudi tiste, zaposlene po družbah po svetu, bodo določene vsebine na intranetu tudi v angleškem jeziku.

Vsaka družba v okviru koncerna bo imela tudi svojo stran z vsebinami, ki so specifične za njeno delovno področje. Preko svoje strani bodo o svojih dogodkih in novicah lahko obveščali vse zaposlene.

Z namenom torej, da bo naš intranet zaživel, da bo vključeval aktualne podatke in novice, da bomo

našli čim več stvari, ki jih potrebujemo pri svojem delu, da bomo na forumu delili svoje znanje s sodelavci; z namenom torej, da naredimo intranet »naš«, smo vabljeni vsi, da od 1. januarja 2008 spremljamo dogajanje na intranetu, podajamo predloge, kako ga še bolj približati uporabnikom, in prispevamo aktualne novice v dobro napredka koncerna in nas, zaposlenih.

Priprave na oblikovanje projektne pisarne so v polnem teku

Polona Šemrl

Koncern Kolektor je maja začel s projektom »Postavitev inovativnega procesa«, ki ga vodi **Andra Dodič**, hkrati pa pri projektu intenzivno sodeluje tudi projektna pisarna v nastajanju, ki jo sestavljata **Danijela Brložnik** in **Primož Gorjup**. Do sredina januarja bo pripravljenih več delavnic, na katerih bodo sodelovali predstavniki vseh koncernovih družb. Nekaj delavnic je že mimo, udeleženci pa na njih poskušajo določiti glavne elemente inovativnega procesa. Kot je povedal Primož Gorjup, naj bi udeleženci skozi delavnice oblikovali osnutek pravilnika, ki bo na voljo vsem podjetjem in bo projektnim managerjem v pomoč pri vodenju projektov za uvajanje novih izdelkov. Na osnovi tega pravilnika pa bo podjetjem v prihodnosti nudila pomoč tudi projektna pisarna. Pravilnik, ki ga bodo oblikovali na delavnicah, bodo potem preverili še v praksi, na konkretnih primerih. »Gre za pilotni projekt,« pravi Gorjup. Vanj bo vključenih deset obstoječih projektov, s katerimi bodo preverili

celoten proces. Do poletja naj bi to fazo zaključili in v pravilnik vnesli vse popravke. Takrat pa bo tudi začela projektna pisarna delati s polno paro. Poleg pomoči projektnim managerjem bo projektna pisarna intenzivno sodelovala še pri ocenjevanju in načrtovanju poslovnih priložnosti.

Hala v Kočevju pripravljena na proizvodnjo

Junija je koncern Kolektor v Kočevju najel proizvodne prostore za svoje novo podjetje Kolektor Kočevje. Preden bi proizvodnja lahko stekla, so morali opraviti nekaj manjših obnovitvenih del.

Vodja tega dela projekta, sicer pa vodja projektov gradbenega inženiringa na Kolektor Kolinu, **Vojko Zidarič**, je povedal, da so z gradbenimi deli že zaključili. Uredili so celotno notranjost, ki so jo prilagodili proizvodnji komutatorjev, in zgradili nekaj dodatnih prostorov, namenjenih skladišču. V

začetku decembra so iz Divizije A v Kočevje preselili tri linije HB komutatorjev. Poskusna proizvodnja je že stekla. Z redno proizvodnjo na omenjenih treh linijah, na katerih bo delalo 24 ljudi, bodo začeli z novim letom.

Iztok Ivanež: »Na usposabljanje v Idrijo sem prišel že 3. junija. Mesec dni sem se vsak dan vozil iz Kočevja v Idrijo in nazaj. Od julija pa stanujem v Spodnji Idriji. Počutim se dobro, bi bilo pa bolje, če bi recimo živel v Idriji, saj

sem navajen na večja mesta. Na delo se vozim z avtobusom, včasih me do Idrije pripelje kakšen sodelavec. Na usposabljanju v Idriji smo se veliko naučili, marsikaj se pa še moramo. Delavce, ki niso prišli v Idrijo oziroma jih bodo še zaposlili, bomo mi usposabljali. Mislim, da je koncern Kolektor dosti boljše organiziran, kot podjetja, v katerih sem delal prej. Mi ni žal, da sem se odločil za delo v Kolektor Kočevje. Se bom pa v Idrijo verjetno še vrnil, saj sem tu spoznal kar nekaj ljudi.«

Peter Špiletič: »Na začetku, ko smo se vsak dan vozili, je bilo kar naporno. En mesec smo se vsak dan vozili v Idrijo. V eno smer smo porabili za vožnjo eno uro in pol. Vstajali smo ob 3.30 zjutraj, če smo bili v dopoldanski izmeni,

da smo prišli do časa v Idrijo. Bilo je kar naporno. Ko smo se preselili v Spodnjo Idrijo, je bilo dosti lažje. Mislim, da sem se odločil pravilno, da sem se zaposlil v Kolektor Kočevje. Ljudje so v redu, če sem potreboval pomoč, so bili vsi pripravljeni pomagati. Večina teh, ki bomo delali v podjetju v Kočevju, je bila na usposabljanju v Idriji od začetka junija pa vse do sredine decembra.«

Predstavniki Kolektorjevih divizij in z njim povezanih družb so si v okviru strokovnega obiska na Obali ogledali novo proizvodno lokacijo Kolektorja Prokol, podjetja, ki izdeluje eno od vrst komutatorjev, ki so še vedno nosilni program koncerna.

Ustanovljeno novo podjetje Orodjarna d.o.o.

Žiga Kogej

Z začetkom leta 2008 se bosta orodjarni podjetji Kolektor SIKOM d.o.o. in Kolektor Liv d.o.o. združili v novo podjetje Kolektor Orodjarna d.o.o.. Novo podjetje, katerega dejavnosti bodo načrtovanje in izdelava orodij ter nudenje orodjarskih storitev, bo povežalo orodjarsko znanje skupine Kolektor. Orodjarna bo še naprej delovala na dveh lokacijah, in sicer v Idriji in Postojni. Obe lokaciji bodo povezovali enotna uprava in oddelki razvoja in konstrukcije orodij, prodaje in projektov, nabave ter kakovosti.

Podjetje bo prevzelo zaposlene obeh dosedanjih orodjarn in s tem dolgoletno orodjarsko tradicijo in znanje.

Najmočnejši programi Orodjarne bodo orodja za komutatorski program, orodja za brizganje termoplastov in orodja za brizganje duroplastov. Veliko večino prometa bo ustvarila znotraj skupine Kolektor z glavnim ciljem povečevanja konkurenčnosti svojih kupcev.

Povezava oz. združitvev obeh orodjarn bo prinesla boljše izkoriščenost virov in močnejšo pozicijo na trgu, tako v odnosu do dobaviteljev kot kupcev izven skupine Kolektor.

Orodjarna bo v naslednjih letih prodajo povečevala z vključevanjem v nove programe znotraj skupine in večanjem deleža prodaje izven skupine. Zato bo potrebno povečati kapacitete z boljšo izkoriščenostjo lastnih virov in gradnjo široke ter zanesljive kooperantske mreže. Kakovost in naprednost orodjarskih storitev se bosta še naprej zagotavljala z vlaganjem v napredno tehnologijo in znanje zaposlenih. V načrtu je tudi korenita obnova prostorov, ki bo zagotovila optimalne delovne pogoje in še dodatno dvignila kakovost storitev.

Orodjarna podjetja Kolektor Liv

Orodjarna podjetja Kolektor Sikom

Kolektor ima v Bosni svojo najbližjo tovarno v tujini

Sebastjan Franzini

Dobrodošli v Banja Luki. Banja Luka (srbsko **Бања Лука**) je z 220.000 prebivalci drugo največje mesto v Bosni in Hercegovini. Je tudi de facto glavno mesto srbske entitete Republike srbske in največje mesto Bosanske krajine. Banja Luka se nahaja na bregovih reke Vrbas, na mestu, kjer ta reka izgublja lastnosti planinske reke in vstopa v nižino na svoji poti k izlivu v Savo. Vrbas teče po sredini mesta in na mestnem področju se v njega izlivajo Suturlija, Crkvena in Vrbanja. Osrednji del mesta leži na nadmorski višini 163 m ter se razprostira na 15.000 ha.

Stoletja je Banja Luka s svojo lepoto in položajem privlačila mnoge popotnike in osvajalce. Že rimski legionarji so pisali o lepem mestu, kjer so tudi zgradili utrdbo Castellum (Kastel). Po Rimljanih so legendo o mestu gradili še številni drugi popotniki, vojaki, pesniki in pisatelji. Ta legenda in šarm mesta sta mnoge goste spremenila v domačine, kar je eden od razlogov, zaradi katerih se je Banja Luka kljub burni zgodovini in velikemu katastrofalnemu potresu (26. 10. 1969) v zadnjih petdesetih letih povečala za desetkrat.

Ko omenite Banjalučanom njihovo mesto, bo vsak znal povedati, da je mestna lepota, mesto zelenih alej, mesto mladosti, športa in lepih žensk (Banja Luka je namreč poznana kot mesto najlepših žensk Balkana). Mesto je kulturno in gospodarsko središče bosanskih Srbov, ki v samem mestu tvorijo 90 % prebivalstva. Banja Luka je novo balkansko kulturno križišče, center umetnosti, in zadnje čase center poslovanja. Z vsakim dnem je vse večja in zanimivejša. Postaja pomemben regionalni center, ki se zelo hitro razvija in dejansko poganja prihodnost te regije. Poleg že omenjene utrdbe si lahko v mestu ogledate še Muzej Republike srbske, Gospodsko ulico, Banske dvore, Narodno gledališče, cerkev Svete

Trojice, Banjaluško biskupijo, stavbo vlade Republike srbske, Muzej sodobne umetnosti, Narodno gledališče, Narodno in univerzitetno knjižnico ter uro na trgu Krajine (spomenik, ki prikazuje točen čas katastrofalnega potresa). Nikakor pa ne smete spregledati znamenite banjaluške tržnice, kjer dobite vse od igle do lokomotive.

Občina oziroma mesto Laktaši, kjer se tudi nahaja tovarna Kolektor Bosna, leži v zahodnem delu Republike srbske, na območju občin Banja Luka (slabih dvajset minut vožnje do Banja Luke), Gradiška, Srbac, Prnjavor in Čelinac. Mesto ima okoli 5.000 prebivalcev in leži na nadmorski višini 125 m. Burna zgodovina je za sabo pustila številne arheološke zapuščine, ki se raztezajo vzdolž reke Vrbas, ki deli občino na dva dela. Laktaši so bili zaradi svoje ugodne geografske lege vedno dobro cestno povezani z Evropo in Jadranskim morjem, kar jim danes nudi dobre pogoje za razvoj turizma in industrije. Narava je mestu dala zelo rodovitno zemljo, prelep Vrbas, lepe in bogate gozdove ter termalno-mineralne izvire. Laktaši so tako poznani tudi po termalno rekreativnem centru Banja Laktaši,

Gospana Tomišić (vodja TED)

V Kolektorju Bosna sem zaposlena že več kot dve leti. Sedaj delam kot vodja TED štancanja Cu lamel in sestavljanja. Povedati moram, da mi je v veliko zadovoljstvo opravljati to delo. Vsak dan sodelujem z mnogimi ljudmi, kar mi je zelo všeč. Upam, da bo tako tudi v bodoče, glede na to, da smo zelo mlad kolektiv, ki se mora še veliko naučiti.

Branko Stanković (operater)

V Kolektorju Bosna sem zaposlen že dve leti. Delam kot operater na končni liniji za obdelavo velikih komutatorjev. Zelo sem zadovoljen, ker opravljam delo, ki mi je zelo zanimivo, obenem pa zahteva od delavca veliko

odgovornosti in natančnosti. Imamo zelo dobro ekipo in dobro organizacijo dela. Moja želja je, da ostanem v tej tovarni in da vsi skupaj ustvarimo tovarno s tradicijo, kot jo ima matična tovarna v Sloveniji.

ki je letos dobil povsem novo podobo. Zdravilne lastnosti te termalne vode so že Rimljani koristili za zdravljenje različnih bolezni.

Jelena Mihajlović (logistika)

V Kolektorju Bosna sem zaposlena osem mesecev, kar je moja prva zaposlitev. Zelo sem zadovoljna, ker zelo dobro sodelujem s svojimi kolegi in kolegicami. Tako je že od prvega dne. Ko sem začela delati, so

me vsi zelo toplo sprejeli in bili takoj pripravljeni svoje znanje deliti z mano. Pred mano je v tovarni začel delati tudi moj brat. Oba lahko o tej tovarni rečeva samo najboljšo. Laktaši so majhno mesto, kjer mladi težko pridejo do zaposlitve. Kolektor je tako ponudil priložnost mnogim. Obseg proizvodnje se stalno veča in tako tudi potrebe po delavcih, kar je za Laktaše zelo dobro. Sama sem zelo srečna, da sem začela delati prav v Kolektorju Bosna, kjer je odgovornost na prvem mestu.

Zgodba o Kolektorju Bosna se začne spomladi leta 2005, ko se prične s kadrovanjem prvih delavcev. Prvi stroji so v Laktaše prispeli že v oktobru istega leta. Od takrat pa do danes se tovarna z dneva v dan veča, tako da je v njej trenutno zaposlenih že 135 ljudi. To pa seveda še ni konec, saj se bo obseg proizvodnje, in s tem tudi število zaposlenih, tudi v naslednjih letih zelo povečeval.

Skupina **FMR**

Naj vas
v letu 2008
spremljajo
zdravje, sreča in veselje.

Vesele božične in prijetne
novoletne praznike
vam voščimo.

Kako se spustiti z očmi in rokami v mikro svet

Filip Šemrl

Za večino nas običajnih smrtnikov je nanotehnologija čisto navadna španska vas. Sam osebno o njej vem prav toliko, kot o denimo 131. otoku v japonskem arhipelagu. Torej, nič. In da bi temu nič kaj dodali, je bilo moje prvo vprašanje, ki sem ga naslovil na sogovornika, kaj je nanotehnologija.

Beseda prihaja od nano, milijardinke metra ali milijoninke milimetra, toda ta beseda zavaja. Kot da pred tem človeštvo ni delalo še z manjšimi enotami, saj se je ukvarjalo z atomom. Kakih petnajst let je minilo od takrat, ko je človeku uspelo usmerjati zelo majhne delce natanko tako, kot si je želel. Fiziki že dolgo znajo razbiti jedro atoma, toda pri tem sploh ne morejo vplivati na to, kaj se bo iz tega izcimilo. Zdaj pa zna človek narediti stvari, ki jih narava ne more narediti, preprosto zato, ker na Zemlji ni vakuuma, dovolj visokih temperatur in ker tudi vseh snovi ni na razpolago na enem mestu. Narava tudi potrebuje čas, da kaj naredi, človek to lahko stori precej hitreje. Z nanotehnologijami lahko spreminjamo lastnosti stvarim. Nanotehnologija je postopek, s katerim iz znanih materialov ustvarjamo njihove nove lastnosti.

Mislite, da zdaj že vem kaj več kot prej!

Prelomnica se je zgodila IBM strokovnjakom, ki so iskali nove poti izdelave čim manjših čipov za računalnike in so iz 24-ih atomov napisali IBM. Danes ni več panoge, v kateri ne bi bili prisotni nanomateriali. Nekaj trikov je iz živalskega sveta. Nenazadnje muha hodi po okenskem steklu, kuščar se lahko samo z eno nogo obesil na gladek strop. Vsi začetni modeli, ki jih uporablja nanotehnologija, so iz narave. Človek je v zadnjih nekaj letih toliko izpilil tehnologijo, da je sposoben izdelati tako majhne delce posameznih snovi, denimo plastične dlačice, premaze

in podobno, da z njimi izdeluje površine izdelkov, ki se ne mažejo, ki se same čistijo, ki se ne navzamejo bakterij, ki neposredno spreminjajo sončno energijo v električno. Skratka, šele po tistem, ko smo naredili napravo, s katero smo lahko delce posamičnih atomov dovolj podrobno opazovali, se je zgodil preskok iz običajnih v nanotehnologije. Z nanotehnologijami ne spreminjamo jeder atomov, temveč z njihovim načrtovanim premikanjem ustvarjamo nove snovi, ki so lahko 100-krat trdnjše od dosedanjih, iz svetlobe ustvarjajo elektriko, brez upora prevajajo na daljavo, zapišejo digitalne podatke, se prilagajajo okolju itd. Nanotehnologija se v gospodarskem pogledu zaenkrat precej hitreje širi v zelo banalne stvari za splošno uporabo, v barvno industrijo, uporabno elektroniko, počasneje pa v medicino, informatiko in podobne zahtevnejše panoge.

S pomočjo nanotehnologij bomo sposobni izdelovati produkte, ki bodo večni, po drugi strani pa industrija teži k temu, da tržišču ponuja izdelke, ki so sicer dobri, vendar ko poteče njihov rok uporabnosti ali se pokvarijo, niso več za popravilo, temveč jih moramo preprosto zavreči?

Odgovor je zelo kratek. Če se osredotočim samo na prenosne telefone. Se spomnite, kakšni so bili pred dobrimi desetimi leti in kakšni so danes. Izdelki se ne pokvarijo, saj se ne smejo. So pa stalno novi in manjši, z več funkcijami in namembnostmi. Tudi računalnik zamenjate najmanj vsake tri leta. Je že kaj takega, da vas pritegnejo.

Naslov vaše knjige Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije si lahko razlagamo na več načinov.

Zelo preprosto. Po padcu berlinskega zidu in, če hočete, tudi še po letu naše osamosvojitve so države vzhodne Evrope vrgle na cesto ogromno

znanstvenikov, ki so bili prej angažirani v vojaški industriji ali pa so jih preprosto imeli samo zato, da so se bahali s statističnimi podatki o svojih inštitutih, podobno kot s kulturniki. Stalin slednjih ni potreboval, pa jih je vseeno vzgajal. Naša država je edina med vsemi, ki tega ni »razhajkala«. Poleg tega smo mi imeli že od prej zelo dobro razvito podjetništvo. Trdim, da nikjer na svetu ni na tako majhnem prostoru toliko interdisciplinarnega znanja kot prav pri nas. Poleg tega Slovenija nima surovin, ki bi nas pehale v razvoj določenih panog. Naše jeklarne so nas lep čas zavajale v napačno smer, v proizvodnjo vedno novih vrst jekel, namesto da bi iz jekla delali ure, tako kot Švicarji. Denar, zaslužek ni več v milijonih ton plastike, jekla ali kaj podobnega, temveč je denar v izdelavi majhnih in z znanjem obogatitih izdelkih. Poglejte finsko Nokio. Slovenci imamo trenutno v ognju sodelovanje vsaj pri sedmih evropskih razvojnih projektih na področju materialov. Celjska Cinkarna je začela proizvajati nanotitan, idrijski Kolektor štiri različne nanomaterialne, tu so še Alpina, Veplas in drugi.

Kako ste postali v slovenskem prostoru guru nanotehnologij?

Jaz sem polimerec. Bil sem direktor podjetja, ki je izdelovalo polimere, ves čas pa sledim dosežkom znanosti. Ko so se pojavile nanotehnologije, me je obsedlo vprašanje, kako z nanodelci. Zaradi svoje majhnosti so škodljivi in nenadzorovano lahko uničijo življenje. Nanodelci lahko naredijo blagor ali katastrofo na Zemlji, podobno kot atomska energija. Nanodelci se ne smejo prosto gibati v zraku, morajo biti obvezno kemijsko vezani na neki material. Vezani nanopolimeri dajejo varne, a čudežne nanomaterialne.

Kdo je v primeru izdaje knjige koga našel? Vi Kolektor ali Kolektor vas?

Delal sem za postojnski Liv. V sanitarni tehniki so namreč samočistilni elementi zelo pomembni. Ste že kdaj slišali za samočistilni pisoar, brez vode in po opravljeni mali potrebi iz njega ne zaudarja? To je zdaj zelo popularno v Nemčiji. Lotos efekt, ki bo morda v prihodnosti uporabljiv tudi za straniščne školjke. Malo pretiravam, toda zelo blizu smo, verjemite mi. Na skupnem sestanku z upravo koncerna sem opozoril, da pripravljam knjigo o nanotehnologijah. In so jo podprli.

Knjiga je namenjena uporabnikom nanomaterialov v Sloveniji?

Poslovnemu svetu, pa tudi znanstvenikom. Napisana je poljudno, tako da jo lahko razume vsak. Knjigo bodo prevedli tudi v angleščino, njen izid pa bo podprlo združenje Plastics Europe.

Nanotehnologija je kreiranje koristnih funkcionalnih materialov, naprav in sistemov z upravljanjem z materijo na atomskem in molekularnem nivoju in z izkoriščanjem novih fenomenov v nanodimenzijah. Je le nekaj let star, a vse pogosteje uporabljan termin za svet, ki se meri z milijardinko metra, čeprav so nanostrukturirani materiali že dolgo uporabljani in znani iz narave.

* Iz knjige Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije, avtorja Janeza Navodnika, Celje 2007, katere izid je finančno omogočil koncern Kolektor.

Hidria vstopila v FMR

Pred dnevi so slovenski mediji poročali, da je Hidria FIN d.o.o. s sedežem v Ljubljani, katere lastnik je Hidria GmbH Zug (Švica) kupila manjšinski delež FMR d.d. od Kapitalske družbe KAD (19,37%) in Vipe Holding (19,57%). Novico so na novinarski konferenci v podružnici Hidrie v Spodnji Kanomlji potrdili. Ker je bil v času poročanja o tem Stojan Petrič, predsednik nadzornega sveta FMR in predsednik uprave koncerna Kolektor, katerega največji posamični lastnik (29%) je FMR, odsoten, smo ga po vrnitvi s službene poti na Kitajskem prosili za izjavo o tej kapitalski naložbi.

»Brez vednosti uprave, je opravljeni nakup 38,94% deleža v FMR d.d., po vseh kriterijih poslovnega obnašanja, **sovražen**. Zato poslovodstvo Koncerna Kolektor Group in FMR d.d. tega početja ne odobravata in ne podpirata. Ne podpirajo pa ga niti delničarji družbe pooblaščenke, organizirane v FMR d.d. Holding, ki je 60% lastnik družbe FMR d.d., ter zaposleni koncerna Kolektor Group.

Sovražen nakup manjšinskega deleža Hidrii Fin ne daje upravljalskih moči pri odločanju o izvajanju strategije družbe FMR d.d. ter pri določanju dolgoročne dividendne politike. Za koncern Kolektor Group pa je manjšinsko lastništvo v FMR d.d. nepomembno in nima pri izvajanju vizije, poslanstva in strategije niti **kratkoročnega niti dolgoročnega vpliva**.«

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

NEBESA

Pozdravljeni v zadnji, pred novoletni številki Komunitatorja. Leto, ki je za nami, je kar "zbežljalo" in z naslednjim ne bo nič boljše. Mesec december je, mesec praznovanj. Več ali manj se cel mesec udeležujemo raznih pred novoletnih zabav, ki jih seveda organizirajo drugi – nam kot gostom ne preostane drugega, kot da pridemo in se zabavamo. Drugače je, ko je potrebno stvari organizirati doma. Nekateri veliko dajo na praznovanje božičnega in silvestrskega večera v domačem okolju in so se za brežhibno izpeljavo le teh pripravljene maksimalno potruditi. Ideje jim kar dežujejo in iz prav vsake malenkosti, naj si bo to list papirja, zaplata mahu ali pa češarek, ki so ga prinesli s sprehoda po gozdu, znajo narediti času primeren okrask.

Nekaj drobnih nasvetov, ki sledijo, pa je

namenjenih prav vsem, ne samo tistim, ki boste praznike praznovali doma.

Za pripravo mize ob božiču ali novem letu ne potrebujete ne vem kako dragega prta in niti ne najdražjega pribora. Z nekaj svečniki, malo svetleče tkanine, kakšnim ornamentom iz lepenke in po želji cvetu ali pa smrečju in bršljanovemu zelenju lahko pričarate prav prijetno mizo. Pribor razvrstite tako, da ga na mestu pogrinjka postavite od zunanje strani proti notranji glede na število hodov, ki jih na praznični večer nameravate pripraviti. Na levi strani pogrinjka naj bodo vilice, na desni pa žlica in noži. Na vrhu pogrinjka postavimo pribor za sladico. Kozarce postavljamo na nožev konico, in sicer v zaporedju kakor bomo točili pijačo. Za slavnostno večerjo pa vam v Nebesih priporočamo naslednje:

Dušeno stegno divjega prašiča z brinovo polivko

6 OSEB

- 1,2 kg stegna divjega prašiča
- 150g mastne slanine
- sčep debelo stolčnega popra
- muškator orešček
- sčep timijana
- sčep rožmarina
- 12 brinovitih jagod
- 3 dl suhega belega vina
- 0,05 dl konjaka
- 1 čebula
- 1 korenček
- 100g zelene
- 20g moke
- sol

EN DAN PREJ

Meso speremo in posušimo. Brinove jagode zmečkamo, zelenjavo narežemo na kockice, prav tako slanino. Vse skupaj v skledi zmešamo z vinom in konjakom, dodamo meso in ga pokrijemo z dobljeno kvašo.

DRUGI DAN

Meso z zelenjavo vred stresemo na cedilo in prestrežemo tekočino. Olje segrejemo in na njem opečemo meso, toliko, da porjavi. Nato na preostanku maščobe prepražimo kvašo in ko zarumeni, pomokamo ter zalijemo s tekočino, ki smo jo prestregli, ko smo jemali meso iz kvaše. Dodamo meso, pokrijemo in postavimo v pečico, ki smo jo segreti na 150° C za uro in pol. Med dušenjem meso obračamo in po potrebi prilijemo juhe ali vina - lahko

tudi vode.

Ko se meso zmečka, ga prestavimo v drugo kozico, zelenjavo in slanino pa prepasiramo s pasirko ali žičnatim cedilom. Odsvetujem uporabo paličnega mešalnika, ker bi utegnili omaka imeti preveč intenziven okus po brinju. Omako prevremo in prelijemo preko narezanega mesa, zraven pa ponudimo ocvrte krompirjeve njoke in dušeno rdeče zelje z jabolki ali pa dušeno belo zelje.

Ob božiču ali novem letu naj za sladico na mizi ne manjka domača orehova potica. Če pa si vseeno želite nekaj drugega za posladek, vam priporočam to pregrešno dobro kremo.

Crème brulee z omako iz gozdnih sadežev (Zažgana krema)

6 OSEB

- 6 velikih rumenjakov
- 6 žlic sladkorja
- 1 strok vanilije
- skodelico in pol (3-4 dl) smetane za stepanje (alpska)
- 6 žličk rjavega (lahko tudi belega) sladkorja

Pečico segrejemo na 160° C. Rumenjake in sladkor penasto umešamo. Vanilijev strok po dolgem prerežemo in postrgamo semena, ki jih dodamo jajčni masi. Prilijemo smetano stepamo, da masa nekoliko naraste. Maso nato porazdelimo v porcijske ognjevarne posodice, jih postavimo v pekač, ki smo ga do polovice napolnili z vodo, in vse skupaj postavimo v pečico za dobrih 40 minut. Pazimo, da

se nam krema ne zapeče. Pečeno kremo ohladimo in pred serviranjem posujemo z rjavim sladkorjem ter s pomočjo vžigalnika ali plamenskega gorilca zažgemo, da sladkor karamelizira. Zraven v žganjarčkih ponudimo omako iz gozdnih sadežev, ki jo naredimo takole:

- 2 žlici sladkorja
- 1 dl rdečega vina
- 150 g mešanih gozdnih sadežev (zmrznjenih)
- 1 žlička škroba

Vsem bralkam in bralcem Komunitatorja želimo blagoslovljene božične praznike in obilo gurmanskih užitkov v letu 2008. Srečno!

V posodici ali ponvi karameliziramo sladkor in ga zalijemo z rdečim vinom. Dodamo gozdne sadeže, prevremo in omako zgostimo s škrobom, ki ga prej razmešamo z malo mrzle vode. Omako zmiksamo, ohladimo in ponudimo.

12. Ljubljanski maraton

Najmnožičnejše tekaške prireditve pri nas se je udeležila tudi 63-članska ekipa Kolektorjevih tekačev. Na ta izziv so se dobro pripravili, saj so vsi pritekli skozi cilj 21 oziroma 42 kilometrov dolge proge. S tako množično udeležbo so koncernovi tekači zaznamovali skorajšnjo 45-letnico Kolektorja. Večina tekačev se je udeležila polmaratona, torej je pretekla 21 kilometrov, sedem najboljših pa se je podalo na 42 kilometrov dolgo progo. Preglavice jim je povzročal le dež, ki jih je močil od starta na Slovenski cesti do cilja na Trgu republike.

Ker je Ljubljanski maraton mednarodnega značaja, je bila takšna tudi Kolektorjeva ekipa. V njej je bilo

namreč kar šest tekačev iz koncernovega nemškega podjetja Kautt & Bux.

Teku je sledilo družabno srečanje v ljubljanski restavraciji Via Bona, kjer je predsednik koncerna **Stojan Petrič** za udeležbo nagradil najboljše tri v polmaratonu in maratonu in vse tekačice. 21 kilometrov so najhitreje pretekli **Kristjan Ipavec**, **Igor Carl** in **Klemen Petrič**, 42 pa **Mitja Orel**, **Robert Zrimšek** ter **Matjaž Gustinčič** in **Veselko Španič**, ki sta skupaj pritekla skozi cilj.

Kot je v nagovoru poudaril predsednik koncerna Stojan Petrič, je bila udeležba na Ljubljanskem maratonu že četrta letošnja koncernova prireditev, namenjena zdravju.

Srečno
2008

KASKADER d.o.o.
ZAHTEVNA TERENSKA DELA

Nataša
frizerski salon

Nataša Černilogar s.p.
Gortanova 3, IDRIJA
tel.: 05/37 22 920,
GSM: 031/302-877

*Naj nam beseda SREČNO
ne bo le izraz navade,
hiter stisk roke
ali bežen nasmeh ...
Naj bo iskrena želja,
ki naj s svojo čarobno močjo
v naših srcih odzvanja še dolgo potem,
ko bomo pospravili okraske
na božičnem drevescu ...
Želim Vam vesel božič
in srečno novo leto.*

**LEPI LASJE SO VAM V OKRAS,
ZATO NAJ VAM BOJO V PONOS!**

GSM: 041 648 393
RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRIJA

prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
prevozi nevarnih snovi
hitra dostava stvari
organizacija prevozov

prevozi skupin
prevozi oseb
TAXI služba
najem kombijev

**Srečno
2008**

E-mail: rcctrans@amis.net

Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe

Žirovska 4
Spodnja Idrija
Tel.: 05/37-70-315

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

ODPRTO:
od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

Gimnazija se je z raziskovalno nalogo o omniju predstavila na Madžarskem

Dijaka idrijske Gimnazije Jurija Vege **Bojan Hiti** in **Peter Ferjančič** sta se z raziskovalno nalogo Izboljšanje tehničnih karakteristik omnija predstavila na mednarodni konferenci mladih raziskovalcev v naravoslovju YRoNS 2007 (Young Researchers of Natural Sciences), ki jo je organizirala gimnazija Eötvös Jozsef iz Budimpešte. Raziskovalno nalogo sta dijaka izdelala pod mentorstvom profesorice fizike na idrijski gimnaziji **Karmen Vidmar** in **Danijele Brložnik**, vodje projektov v

podjetju Kolektor Group. Karmen Vidmar pravi, da želita tako šola kot podjetje s tovrstnim sodelovanjem spodbuditi mlade za študij naravoslovja in tehnike. Vsesmerni prikazovalnik je med počitniškim delov omenjenih dijakov v razvojnem oddelku pritegnil veliko pozornost. Iskala sta rešitve in izboljšave, ki sta jih predstavila v raziskovalni nalogi. Istočasno je gimnazija s partnerske šole iz Budimpešte dobila vabilo na Prvo mednarodno konferenco mladih raziskovalcev v naravoslovju. Za sodelovanje so se nemudoma odločili in nanju prijavili raziskovalno nalogo Bojana Hitija in Petra Ferjančiča. Raziskovalna naloga je bila zaradi vsebine in zanimive predstavitve deležna velikega zanimanja, bila pa je tudi edini primer sodelovanja med industrijo in šolo, nad čemer so bili vsi pozitivno presenečeni. Presenečena je bila tudi Vidmarjeva. Idrijska gimnazija pa naj bi bila glede tovrstnega sodelovanja

prej izjema kot pravilo. Vidmarjeva je na konferenci na Madžarskem ugotovila, da je sodelovanja med šolami in podjetji v Sloveniji malo, v tujini pa ga praktično ni. Avtorja raziskovalne naloge bosta svoje delo v naslednjih mesecih še dopolnila in se spomladi z njo predstavila na regijskem tekmovanju mladih raziskovalcev, ki ga že tradicionalno pripravljajo na Gimnaziji Jurija Vege.

WELZ

d.o.o.

organizacija transporta - carinjenje - skladiščenje - distribucija - selitve

MARIBOR

SPODNJA IDRİJA

LJUBLJANA

telefon: 05 37 25 300, faks: 05 37 76 670, e-mail: idrija@welz.si

Organiziramo transport samostojnih in kosovnih pošiljk po cesti, železnici, vodi, nudimo redne tedenske transportne povezave (uvoz, izvoz) po naslednjih državah:

ANGLIJA
AVSTRALIJA
AVSTRIJA
BELGIJA
BELORUSIJA

BOLGARIJA
BOSNA
ČEŠKA
FRANCIJA
GRČIJA

IRAN
ITALIJA
KAZAHSTAN
MALTA
MADŽARSKA

NEMČIJA
NIZOZEMSKA
POLJSKA
PORTUGALSKA
ROMUNIJA

RUSIJA
ŠPANIJA
ŠVEDSKA
TURČIJA
ZDA

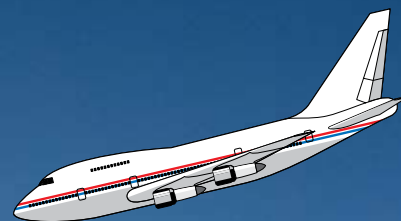
CENTRALA: WELZ GmbH, Bachstrasse 75, A - 5023 SALZBURG

POSLOVALNICE

AVSTRIJA: Salzburg, Dunaj letališče, Krems, Beljak (Willing), Rosenbach, Nickelsdorf, Šentilj,
BOLGARIJA: Sofija, HRVAŠKA: Zagreb, POLJSKA: Varšava - letališče, Tychy, Zielona Gora, Mielec,
ROMUNIJA: Bukarešta, Bukarešta - letališče, Arad, Konstanza, RUSIJA: Moskva, St. Petersburg, Novosibirsk, SLOVAŠKA: Bratislava,
ČEŠKA: Praga, Praga - letališče, Pomezin 7 Ohri, Lanzhot, UKRAJINA: Kijev, MADŽARSKA: Budimpešta, BELORUSIJA: Minsk, Brest.

WELZ WORLD WIDE

PROFESIONALEN - IZKUŠEN - KREATIVEN

Mojstri besede in improvizacije

Ana Vehar in Maja Vojska

Sobota, 17:00. Ogrevanje se prične. Postavimo se v krog in si za razgibavo jezika mečemo asociacije. Nekdo pokaže na vas in na preizkušnji je vaša refleksna odločitev. Na kaj ste pomislili, ko vam je soigrallec vrgel dolgo besedo »improvizacija«? Prav gotovo vsi pomislimo na nekaj, kar pride iz nas v trenutku, ko smo ujeti v neprijeten položaj pri frizerju brez gotovine, ko smo zasačeni ob neznanju pri uri zgodovine, ko od nas šef zahteva, da ga navdušimo z novo propagandno zamisljivo, o kateri se nam niti sanja ne, ko nas obkroža množica ljudožercev, mi pa ne vemo niti, kje je sever, ko se znajdemo v situacijah, v katerih moramo čim prej reagirati. Takrat pride iz nas nekaj spontanega, kar nam velikokrat reši kožo.

Zelo malo ljudi si lahko predstavlja improvizacijo kot neke vrste šport (Theatre sport), sprostitvev, toda mi smo jo vzeli za način življenja.

Šolska impro liga ali na kratko ŠILA ni nova zadeva, ampak je k nam prijadrala že leta 1997 in se zasedla v stalno pristanišče, in sicer na odre KUD-a Franceta Prešerna Trnovo v Ljubljani, kjer od takrat vsak petek potekajo hudi boji med dvema ekipama. Od takrat se je na odru KUD-a izmenjalo nekaj generacij in mnogo skupin iz vse Slovenije.

Kaj pa je sploh impro liga? Težko je opisati z nekaj stavki, saj se v njej skriva tako veliko

majhnih in velikih stvari, ki jo delajo še bolj posebno in zabavno. Vse ekipe se urijo na treningih za en sam cilj, in sicer, da na bojišču odra porazijo nasprotno ekipo s pomočjo izvirnosti, humorja in odlične tehnike, se povzpnejo na vrh in osvojijo naslov državnih prvakov. Pomerijo se v opredeljenih disciplinah, ki si jih pred tekmo izberejo iz različnih sklopov. Tekma poteka v veliki meri s pomočjo gledalcev, ki s predlogi določajo, kaj bodo igralci improvizirali, in na koncu ekipo nagradijo z bučnim aplavzom, ki ima poleg sodniške ocene polovično težo.

Tudi tu v naši domači kotlini segajo korenine šilarskega uspeha kar globoko v podzemlje. Naša predhodna ŠILA skupina, ki nam je odprla vrata v razburljiv svet golega

odra, organizacije sodobnih svežih mladih glav, kritičnih misli in karikiranih človeških ter svetovnih napak, se je prebila na zasluženo 3. mesto ŠILA sezone leta Dobra podlaga in ogledi diha jemajočih improvizacijskih tekem so bili razlog dovolj, da se je zbralo devet energičnih neustavljivih glav, ki smo se pod okriljem **Maše Pfeifer** celo lansko šolsko leto pripravljali na našo prvo ŠILA sezono. Končno izvaljeni se bomo letos pod imenom Eastmeday (izgovorjeno Istmidej) podali na črn lesen oder in zastopali idrijski ugled. K letošnjim sobotnim vajam so se nam pridružili še trije mladiči, ki se bodo spustili skozi proces izvalitve, katerega imamo mi na srečo že za seboj.

V preteklem letu smo odigrali kar nekaj manjših nastopov v sklopu šolskih prireditvev in informativnega dneva ter tudi knjižnici večkrat priskočili na pomoč. Na oder smo se povzpeli tudi za čipkarski festival in v samem trnovskem KUD-u, kjer smo odigrali svoji prvi dve tekmi valilnice. Prava šilarska pot pa se je za nas začela šele dne 30. novembra, ko smo se spopadli s Poljansko gimnazijo na naši prvi impro tekmi, po kateri smo se domov odpravili kot zmagovalci. Prvi tekmi pa bosta sledili še dve. Torej, če le nimate prevelikih težav s hrbtenico in koleno, se strpajte v majhno dvorano in svojo zadnjico namestite na neudobne stole. Spoznali boste, da vas po devetdesetih minutah nemirnega sedenja ne bo bolel le križni predel, zadnjica in zakrneli kolenčni sklepi, temveč tudi vse mišice vašega telesa, ki se napenjajo, medtem ko se smejete. Vabljeni na bližajoče se tekme, na katerih so glasni navijači pomembna stopnica do zadovoljivo odigranega spopada. Če pa vam zaradi ovinkov v Zali rado slabi in vam Ljubljana nič kaj preveč ne diši, nas najdete tudi po majhnih idrijskih odrih. Prva prijateljska tekma bo izvedena 22. decembra Pri Črnem orlu.

Lep je svet, v katerem gospodarji idrijska lovška zveza

Jelko Vončina

Življenje v Idriji ob koncu 19. stoletja je bilo dokaj pestro, zanimivo in razburljivo. Politična dejavnost je bila zelo razgibana. Delovala so številna društva, zato tudi začetki Lovskega kluba Idria in njegova ustanovitvev leta 1894 niso bili slučajni.

Pravila Lovskega kluba Idria je potrdilo cesarsko-kraljevo glavarstvo v Logatcu 14. julija 1894. Po do sedaj znanih zgodovinskih virih je bil ta klub četrta organizirana in pri oblasti registrirana slovenska lovška družba v Sloveniji v takratnem času.

Leta 1905 (dve leti pred ustanovitvijo slovenskega lovskega društva v Ljubljani) je skupina Idrijčanov ustanovila še Delavsko lovsko društvo Idrija. Že samo ime pove, da so bili v to lovsko organizacijo včlanjeni predvsem delavci. Lovci na Idrijskem smo še posebej ponosni, saj so naši predhodniki z ustanovitvijo Lovskega kluba Idria in Delavskega lovskega društva Idrija sodelovali pri ustanavljanju organiziranega lovstva ne samo na našem območju, temveč tudi slovenskega lovstva, ki se je rojevalo konec 19. stoletja.

Prva svetovna vojna je iz razumljivih razlogov lovsko dejavnost osiromašila.

Na Idrijskem in Cerkljanskem je v tem obdobju delovalo eno državno lovišče, deset samostalnih lovišč in pet zakupnih občinskih lovišč.

Zelo podobno je bilo tudi v prvih letih pod italijansko oblastjo, do leta 1931. Takrat sprejeti lovski zakon je omogočal samostalna lovišča, ki so bila večja od 300 ha. Vsa samostalna lovišča, razen enega, so prenehala obstajati, priključili so jih občinskim loviščem.

Druga svetovna vojna je delo društev močno osiromašila, kljub temu pa njihovo delovanje ni bilo prekinjeno.

Spremenjena družbena ureditev je tudi na področju lovstva prinesla nov razmah in razvoj te dejavnosti na Idrijskem. Že v jeseni leta 1945 se je 16 takratnih članov Delavskega lovskega društva Idrija organiziralo in ustanovili so Lovsko zadrugo Idrija. Zaradi vztrajnosti in doslednega prizadevanja inicijatorjev samostojnosti širšega delovanja lovstva na Idrijskem in Cerkljanskem je prišlo leta 1967 do ustanovitve Zveze lovskih družin Idrija, v katero so se združile lovske družine: Dole, Idrija, Javornik, Jelenk, Krekovše, Otavnik in Porezen-Cerkno. Skupna površina lovišč članic Idrijske lovske zveze meri 41.747 ha.

Lovišča se razprostirajo od jugovzhodnih preddinarskih kraških robov, preko geografsko razgibano členjenega Idrijskega hribovja, do severozahodnih predalpskih grebenov Cerkljanske. Lep je ta svet, prepreden je s številnimi globokimi grapami s strmimi pobočji, ki se prevešajo v planote in ravnice. Porašča ga raznoliko dinarsko, alpsko in z rahlim nadihom mediteransko rastlinstvo, v obširne gozdove se zajedajo senožeti in travniki.

Lovstvo na Idrijskem ima velik ugled zaradi ohranjene izjemne biotske pestrosti, bogate številčnosti in vrst divjadi, strokovnega dela, tradicije, naših etičnih norm ter

kulture. Dani so vsi pogoji, da se v skladu z izzivi današnjega časa preoblikuje v moderno naravovarstveno organizacijo, ki bo usposobljena za nove naloge pri ohranjanju narave ter za svojo novo vlogo v družbi, saj je več kot tretjina površine lovišč članic Zveze opredeljena po evropskih smernicah Natura 2000.

▶ Za kulturni program so na jubilejni prireditvi poskrbeli Idrijski rogisti, ki so ob tej priložnosti obeležili 15. obletnico delovanja

TRAKulja – 3. festival amaterskega filma

Ana Uršič

Člani KUD-a Cerkno so že tretjič zapored organizirali festival slovenske amaterske komedije. Letos je bilo predstavljenih kar 12 amaterskih filmskih skupin iz cele Slovenije s 25 filmi. Tematika se je raztezala od predelanega disco komada, srečnih prašičev ter zgodbe o upokojencih, do peke pice, superheroja v rdečih gatah in Martina Krpana. Tudi dolžine so zelo različne, od 30 sekundnega do 45 minutnega.

Kot vsako leto je tudi letos največjo udeležbo prinesla domača produkcija skupine TV R.E.T. Pripravili so dva filma, in sicer Kadu? Gud. in Lamk. Slednji je bil po glasovanju gledalcev izbran za najboljši film ter najboljšo idejo, pa tudi priznanji za najboljšo igralko in igralca so gledalci podelili Ani in Domnu Uršiču za vloži v istem filmu. To je nekako pričakovano, saj na TRAKuljo pridejo predvsem podporniki domačih ustvarjalcev, zato bi bila mogoče dobrodošla sprememba v pravilih glasovanja.

KUD-ovci so ponosni predvsem na dejstvo, da se vsako leto prijavi več skupin, letos kar 7 novih, ki so se na festivalu predstavile prvič. Ena (Prsmajena panu) prihaja iz domačih logov, kar je lahko vzpodbuda še za vse ostale ljubitelje filmskega ustvarjanja tu okoli, da se prijavijo na TRAKuljo naslednje leto. Organizatorji so namreč glede na izkušnje prepričani, da amaterskih komedij ne bo zmanjkalo, saj so bili tokrat predstavljeni samo izdelki letošnjega leta in že teh je bilo veliko. Gotovo je TRAKulja tudi doprinos k dogajanju v Cerknem, kar so potrдили tudi številni zadovoljni gledalci. Torej, vabljeni na 4. festival leta 2008.

Dan slovenskih splošnih knjižnic

Ob dnevu Slovenskih splošnih knjižnic, ki je bil 20. novembra, je Mestna knjižnica in čitalnica Idrija obiskovalcem na stežaj odprla svoja vrata. Knjižnice so prireditve pripravile pod skupnim naslovom Pravica do branja – najstniki in splošne knjižnice. Mestna knjižnica in čitalnica Idrija je bila ta dan odprta ves dan, vpis vanjo pa je bil brezplačen. Zaposleni v knjižnici so za obiskovalce pripravili pester program. Zgodaj popoldne so odprli bukvarno, v kateri so lahko ljubitelji knjig izbirali med najrazličnejšimi naslovi oziroma so v bukvarno prinesli kakšno knjigo, ki je ne potrebujejo več. Kot je povedala v. d. direktorice knji-

žnice **Milanka Trušnovec**, je bila bukvarna zelo dobro obiskana. Popoldanski program so pripravili dijaki idrijske gimnazije Jurija Vege. Na ogled so postavili razstavo likovnih del učencev prvega letnika omenjene gimnazije, ki so naslikali svoje sanjske pokrajine. Tri ure dolg program so dijaki na zanimiv in duhovit način prepletli s potopisnimi predavanji, impro ligo in debatnim klubom. Kot zadnji pa se je občinstvu z odlomki iz knjige, ki je v pripravi, predstavil Tomaž Kosmač – Kosmo.

Čevlji z idrijsko čipko na ogled v Evropskem parlamentu

Pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji bodo v Evropskem parlamentu pripravili številne dogodke, ki bodo na najboljši možni način predstavili našo državo ostalim članicam. Novembra se je z razstavo svojih čevljev z idrijsko čipko predstavila slovenska oblikovalka **Alja Novak**. Novakova je s pomočjo idrijske Čipkarske šole začela eksperimentirati, kako čipka, ki je nežna in krhka, deluje skupaj s trpežnim usnjem, ki varuje naša stopala pred mrazom in udarci. Kot je povedala,

je ugotovila, da se krasno dopolnjujeta. Najprej je naredila škornje z idrijsko čipko, s katerimi se je kot udeleženka natečaja za mlade oblikovalce predstavila na sejmu v Bologni. Pogoj sodelovanja je bil, da naj škornji kar najbolje predstavljajo državo, iz katere prihaja oblikovalec. Odločila se je za idrijsko čipko. Po škornjih je bila kolekcija moških in ženskih čevljev nekakšno logično nadaljevanje. Ker oblikovalka sama ne kleklja, bi se pa v prihodnosti zelo rada naučila, so ji bile **Maja Svetlik, Metka Fortuna, Marija Jereb** in **Natalija Turk** v veliko pomoč. Vse so za omenjeno kolekcijo čevljev za bulo presedele ogromno število ur. Alja Novak je Maji Svetlik predstavila idejo, kaj bi sploh rada, ji narisala kroje za čevlje, ona pa je narisala papirc, kako naj bi čipka izgledala. »Predstavljala sem si, da bodo čevlji nekaj posebnega, da bodo pa tako zanimivi in tako neverjetni, pa si nisem mislila.« Čevlji so namenjeni kupcem s poslušom za unikatnost, kupcem, ki želijo nositi nekaj posebnega in jih bodo tudi nosili za posebne priložnosti. Tisti, ki jih bo nosil, mora nedvomno prisluhniti stilistu, kako dopolniti svojo celotno vizualno podobo, saj že sami čevlji nosijo izredno težo, zato je potrebno obleko skrbno izbrati.

Za zidom, išoč podrobnosti

Domen Uršič

Za zidom, kakor se po domače reče do-
movanju Marka Čadeža, fotografa, ki se ga
redno vidi za objektivom na raznih priredit-
vah po Cerkljanski, je primerno ime biva-
lišča nekoga, ki zelo rad opazuje in s prit-
skom na gumb zamrzne podrobnost, ki je
ostalim samoumevna.

Sedela sva v jazzovskem baru, kjer se ga ve-
likokrat vidi, ko fotografira razne izvajalce.
Med pogovorom mimogrede izda, da so
portreti v sobi, kjer sediva, njegovi. Glasbo
ima rad, čeprav ni njen veliki poznavalec,
jazza posebej ne pozna, ampak ko mu je
všeč, bolj posluša, če mu ni tako zelo všeč,
pa bolj fotografira. Išče zanimive izraze
na obrazih glasbenikov, ko se popolnoma

predajo strasti uživanja v glasbi. Rad poka-
že svoje fotografije, več jih ima razstavlje-
nih doma, v službi, pri prijateljih, po barih,
da razbije sivino stene, da tudi drugi vidijo
njegove utrinke.

Na osnovni šoli je nenadoma ugotovil, da
mu slikanje ne gre od rok, a da bi trenut-
ke vseeno rad shranil v spomin. Takrat se je
odločil za fotografijo. Prvi fotoaparati si je
kupil sam, ne ve več natančno kdaj, a bil je
Zenit, ruska mašina. V Novi Gorici, na sre-
dnji šoli, se je pridružil fotografskemu krož-
ku, kjer so sami razvijali fotografije. Bližina
meje je ponujala veliko tehničnih izzivov,
ko so hodili v Italijo po nakupih. Preizkušali
so različne filme, a izza zavese je prihajala

barvna fotografija, ki je onemogočila do-
mače razvijanje. Kmalu se je večina avtor-
jev preusmerila v diapozitive, ki so jih na
diaprojekcijah predvajali občinstvu.

Odhod v Ljubljano in življenje v študent-
skem domu sta prinesla svoje radosti in
dolžnosti. V domu so imeli neformalno
planinsko društvo, saj so se radi odpravili
na daljše ture, da so se sprostili po napor-
nem študiju. Planine so še vedno velik del
njegovega življenja, tudi tja ga spremlja
fotoaparati. Po zadnjem vzponu na Mont
Blanc je ugotovil, da je bolje vzeti s seboj
kaj manjšega, saj objektiv, ki tehtajo okrog
tri kilograme, pomenijo precejšno dodatno
obremenitev v visokogorju.

Najraje ima potovanja. Nanje navadno
odide s svojimi tremi otroki in ženo.
Popotniška fotografija, nazadnje iz Turčije,
ima poseben čar, saj z njo nekako ujameš ti-
ste razlike, ki druge ločijo od nas. Potovanja
ti pustijo spomine, ki hitro zbledijo, če niso
zabeleženi. Fotografija zelo podrobno pri-
kaže življenje drugje, ti prebudi asociacije
na dogodke, ki si jim bil priča.

Od leta 1997 je predsednik Foto kluba
Cerkno. Sam pravi, da je čas, da bi predse-
dnika zamenjali, ampak člani so kar zado-
voljni z njim, tako da zaenkrat ostaja na
istem mestu. V klubu vsaki dve leti orga-
nizirajo fotografski bienale Pustna maska,
kamor privabijo avtorje fotografij mask in

pustnih običajev iz cele Evrope. Razpisanih imajo več tekmovalnih kategorij od črno-bele in barvne fotografije, digitalne fotografije do diapozitivov. Otvoritev razstave bo na pustni petek, 1. februarja 2008, v galeriji muzeja v Cerknem.

V službi se ukvarja z načrtovanjem projektov, rad ima stvari v naprej predvidene, ampak to ne pomeni, da se načrtane poti drži kot pijanec plota. Tudi potovanja načrtuje leto vnaprej, četudi se zaradi izkušenj zaveda, da se nikoli ne izide v njegovi popolni potankosti. Tiste nenačrtovane zaustavitve mu omogočijo kak pritisk na gumb več.

Fotografija je velik del njegovega življenja, fotoaparati so vedno z njim, ampak predvsem zaradi tega, da si ustvarja spomine ob ukvarjanju z drugimi stvarmi. Ne piše dnevnika, njegov dnevnik so posnetki. Ne shrani kar vseh, z digitalno tehnologijo so se kapacitete hranjenja povečale skoraj do neskončnosti, kar ustvarja nepregledne

množice podatkov.

Množico večkrat pregleda in izloča, dokler ne ostanejo samo tiste fotografije, ki so najnatančnejše ujele trenutek. Pa naj bo to hrib, pokrajina, macesen, obraz ali travna bilka v neprijaznem skalovju.

Nova plezalna stena v Idriji

Le kdo ne pozna slovenskega alpinista Tomaža Humarja? O njegovih podvigih so poročali tudi slovenski mediji. Marsikdo se je ravno zaradi njih navdušil za plezanje in alpinizem. Idrijski alpinistični odsek ima trenutno samo eno naravno plezališče, in sicer v Strugu v Idrijski Beli. Malokdo pa ve, da športni plezalci, ki delujejo v okviru idrijskega alpinističnega odseka, v Idriji pripravljajo še eno plezališče oziroma kot pravijo sami - plezalni vrtec. Tega lahko vidite, če

med vožnjo proti Mokraški vasi pri OMV-jevem bencinskem servisu pogledate na desno stran Idrijce.

Kot nam je povedal eden od pobudnikov za pripravo plezalnega vrtača **David Tončič**, dostop še ni povsem urejen. Do pomladi naj bi ga uredili in tudi opremili z vsemi označevalnimi tablami. »Začela sva s kolegom, plezalcem **Markom Jerebom**, ker se nama je zdelo, da Idriji manjka plezalnih sten.« Plezalca si želita, da bi športno plezanje v občini zaživelo oziroma da bi za ta šport navdušila čim več mladih.

Pridobila sta vsa potrebna dovoljenja in začela s čiščenjem in opremljanjem terena. Pri delu se jima je pridružilo kar nekaj plezalnih zanesenjakov. Skupina sedmih plezalnih navdušencev tako vsak prosti trenutek izkoristi za čiščenje in pripravo terena. Pripravili so že več kot 20 plezalnih smeri, pred snegom pa bodo uredili še stopnice do plezališča. Za pomlad načrtujejo ureditev dodatnih smeri, ki pa bodo namenjene tudi bolj izkušenim plezalcem in ne samo začetnikom. Steno si je prišlo ogledat kar nekaj plezalcev različnih slovenskih alpinističnih odsekov. Ko bodo plezalni vrtec povsem uredili, bo objavljen tudi v plezalnem vodniku, kjer so zbrana vsa plezališča v Sloveniji. Kot pravi Tončič, bo plezalni vrtec namenjen širši javnosti in ne samo za potrebe športnih plezalcev oziroma idrijskega alpinističnega odseka. Če bo zaživel, pa bi lahko bil tudi dodatna turistična ponudba na Idrijskem.

Sočne anekdote iz šolskih klopi

Janez Kavčič

Po skoraj štiridesetih službenih letih sem 22. oktobra 2007 dočakal upokojitev. Tri desetletja sem delal kot profesor po osnovnih in srednjih šolah ter 12 let kot kustos v muzeju. Ob skromno odmerjeni pokojnini se ne spleča jadikovati, prijetneje je obujati spomine, vsaj tiste, ki so prepleteni s humornimi prigodami. Za pokušino navajam ducat anekdot, porojenih in doživetih med šolajočo se mladino.

Kolumb in Novi svet

Bilo je v šolskem letu 1969/1970, ko sem po odsluženju vojaščine začasno poučeval na idrijski osnovni šoli. Nekoč sem učencem sedmega razreda opisoval velika geografska odkritja okrog leta 1500 in večkrat, da bi utemeljil pomen odkritij, besedo Amerika nadomeščal s poimenovanjem »novi svet«. Učenci so si v zvezke zapisali, da je bil »novi svet« po zaslugi Kristofa Kolumba poznan Evropejcem šele od konca 15. stoletja dalje. Bister dečko iz okolice Godoviča, ki je rajši klepetal, kot pa zbrano sledil pouku, se je resno začudil: »Ne verjamem, da bi Novi svet odkrili šele leta 1492, saj se vendar nahaja tako blizu Hotedršice.«

Prešeren in akrobat

Pred kakimi tridesetimi leti sem v tretjem gimnazijskem razredu pri razlagi Metternichovega obdobja na kratko orisal tudi Prešernovo življenjsko pot. Poudaril sem, da si je moral naš največji pesnik kar 12 let služiti kruh pri odvetniku Crobathu. Med zavzeto razlago pa sem pozabil na preizkušeno didaktično pravilo, po katerem je treba tujke ali manj znana imena in priimke razločno napisati na tablo. Posledica moje nedoslednosti se je pokazala čez nekaj dni, ko se je ves razred – z mano vred – tresel od smeha. Vestna dijakinja, ki si je marljivo beležila moja predavanja, je pri izpraševanju povedala, da je Prešeren »celih 12 let služboval pri akrobatu«.

Michelangelo kot pleskar

Izmed »mojih« predmetov na idrijski gimnaziji mi je bila najbolj pri srcu umetnostna

zgodovina. Glasbeni del predmeta je izvrstno podajal skladatelj prof. Makso Pirnik, meni pa je pripadalo likovno področje, se pravi zgodovina arhitekture, kiparstva in slikarstva. S prof. Pirnikom sva preverjala tudi znanje mnogih gimnazijskih maturitetnih generacij. Spominjam se, kako je neka dijakinja maturirala z odliko, potem ko je izčrpno predstavila obdobje humanizma in renesanse. Poskrbela pa je tudi za razvedrilo izpraševalca in komisije. Na vprašanje, katero je bilo največje Michelangelovo delo, je suvereno odgovorila: »Ko je prepleskal Sikstinsko kapelo.«

Klancu v številni družini..., no, zdaj bi prešel pa na dramatiko.«

Dunajska klasika v Parizu

Profesor Makso Pirnik je pri maturitetnih izpitih vselej izkazoval do kandidatov visoko mero spoštovanja, postopal z njimi »v rokavicah« in na vse načine potrpežljivo skušal izvleči iz njih vsaj trohico znanja. Fantu, ki mu je trema povsem zablokirala

Klanec in Cankarjeva dramatika

V osemdesetih letih mi je bilo v sklopu delovnih obveznosti usojeno tudi poučevanje na Poklicni kovinarski šoli. Kot član komisije sem nekoč prisostvoval zaključnim izpitom iz slovenskega jezika in si vtisnil v spomin nepozabno komično dogodivščino. Kandidat, ki je svoje neznanje vselej poskušal zakriti s spretnim in gostobesednim »blefranjem«, naj bi razložil Cankarjevo dramatiko. Z nadvse resnim izrazom na obrazu je ugotavljal, da se mu zdi vprašanje preveč ozko zastavljeno in da prosi komisijo, če lahko o Cankarju spregovori malo širše in bolj poglobljeno. Ko smo se člani komisije pomenljivo spogledali in ugodili njegovi želji, smo – po daljšem premoru – slišali naslednje: »Ivan Cankar se je rodil na

pretok misli, je skušal pomagati z obzirnim in odgovor vsebujočim vprašanjem: »No, kaj sodite, kje je bilo središče dunajske klasi-ke?« Žal Pirnikov fair play ni pomagal, saj je bila zmedenost dijaka prevelika. Po oklevanju je izjecljal: »Mislim, da v Parizu.«

Hirošima in Madagaskar

Djakinje nekdanje idrijske Srednje vzgojiteljske šole, na kateri sem poldrugo desetletje prevzemal celo po pet predmetov (zgodovino, umetnostno zgodovino, filozofijo, etiko, STM – samoupravljanje s temelji marksizma), so pri maturi odgovarjale tudi na vprašanja iz novejšje zgodovine. Pa se je primerilo, da je kandidatka zamenjala ime nesrečnega japonskega mesta z imenom

velikega otoka ob jugovzhodni afriški obali. Na vprašanje, kako se je končala druga svetovna vojna, je sledil odgovor: »V avgustu leta 1945 so Američani odvrkli atomski bombi na Hirošimo in Madagaskar.« V sekundi sem zadržal smeh in vljudno popravil nonsens simpatične Goričanke.

Italijanski komunisti in onostranstvo

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je v zahodni Evropi začasno prosperiral tako imenovani »evrokomunizem« (italijanski, francoski, španski), smo mu tudi v srednjih šolah posvečali precejšnjo pozornost. V tem smislu sem bodočo vzgojiteljico pri maturi spraševal, kam bi se radi povzpeli italijanski komunisti (mislil sem seveda na njihov morebitni vzpon v vlado). Ker kandidatka ni zmoгла odgovora, sem ji skušal pomagati s pogledi in gestami rok, usmerjenimi navzgor. Kandidatka mi je zaupno sledila in izjavila, da bi italijanski komunisti očitno radi »prišli v nebesa«. Po moji osupli

deleženi predmet STM (samoupravljanje s temelji marksizma), ki je bil uveden v vse srednje šole. Profesorji smo morali opraviti celo dodatni dveletni študij na Fakulteti za družbene vede (takrat FSPN) in si pridobiti ustrezno diplomu. V gimnazijskem učnem načrtu je bila ena šolska ura namenjena tedanji kardeljevski »samoupravni delavski kontroli«. Ne vem, zakaj je imel dijak – "odličnjak v zgledno urejenem zvezku lepo izpisan tematski naslov: »Samoupravna delavska kontraroka.«

Otroci – izvor živinoreje

Osem zadnjih službenih let (1999–2007) sem posvečal tudi pouku zgodovine na šoli v Spodnji Idriji. Ko smo leta 2000 pisali kontrolno nalogo, je neka učenka takole razložila postopno delitev dela v prazgodovini: »Moški so hodili na lov, ženske pa so ostajale doma, da so vzgajale otroke – in tako se je razvila živinoreja!«

reakciji je zatem najbrž sklepala, da je bil njen odgovor preveč popreproščen in da ga mora bolj »filozofsko« definirati. Popravila se je: »Radi bi v metafizično onostranstvo.«

Kontrola in kontraroka

V prejšnjih časih tako imenovanega samoupravnega socializma je bil velike pozornosti

Iznajdba Marije Terezije

Učencem osmega razreda sem pred nekaj leti razlagal, kako je cesarica Marija Terezija z naprednimi reformami v 2. polovici 18. stoletja pospešila razvoj kmetijstva. Opozarjal sem zlasti na pomen hlevske živinoreje, ki je omogočila redno gnojenje njiv, kultiviranje neobdelanih površin (prahe)

in zvečanje količin pridelkov. Med odgovori v testu sem pozneje prebral tudi tole: »Cesarica Marija Terezija je zelo izboljšala kmetijstvo, ker je iznašla gnoj.«

Krematorij (m = p)

V zaključnem razredu devetletke se je pred dvema letoma mirnemu in prizadevnemu učencu nehote zareklo tudi naslednje: »V nacističnih koncentracijskih taboriščih je bil mnogim žrtvam nazadnje usojen krepatorij.«

Karikature in kreature

Pri izbirnem predmetu Oblika in slog smo na spodnjeidrijski šoli lansko leto interpretirali tudi karikature znamenitih osebnosti, ki sta jih risala Hinko Smrekar in Nikolaj Pirnat. Neka devetošolka je nato pri ocenjevanju znanja trdila, da sta »najbolj znane kreature« upodabljala Smrekar in Pirnat.

Dežela dolgega belega oblaka

Tina Menard in Jure Filipič

Nova Zelandija ali Aotearoa oziroma "Dežela dolgega belega oblaka", kot so jo poimenovali prvi prebivalci Maori, je dežela tisočerih čudes, neokrnjene narave, dolgih plaž, veličastne flore in favne ter prijaznih in nasmejanih ljudi. Leži dobesedno na drugem koncu sveta. Če bi namreč začeli vrtati zemeljsko oblo v Sloveniji, bi znova prišli na svetlo nekje na Novi Zelandiji. Gostoljubje tamkajšnjih prebivalcev sva okusila že takoj po vstopu v državo, saj sta nama na poti do hostla dva starejša zakonca velikodušno ponudila prenočišče. Vsekakor so Novozelandci zelo drugačni od tistega, česar smo navajeni Slovenci. Predvsem naju je presenetila njihova odprtost in pripravljenost na pomoč. Spoznala sva, da se na tem koščku sveta praktično ne moreš izgubiti, saj je vse zelo lepo označeno, pa tudi ljudje so nama kar sami ponujali pomoč.

Ob prihodu v Auckland je deževalo, vendar so naju hitro potolažili, češ da tam več ali manj vedno dežuje. Vremena ne moreš predvideti, saj je morda jasno, že čez nekaj minut pa lahko dežuje. Upajoč na lepše vreme sva pot nadaljevala proti Bay of Islandsu, mestu, ki je znano po najlepših otokih. Še preden sva se odpravila na Novo Zelandijo, sva prebrala, da je mogoče ravnov v tem mestu plavati z delfini, zato sva se takoj naslednji dan odločila poizkusiti srečo, ki pa nama tokrat žal ni bila naklonjena, saj o delfinih ni bilo ne duha ne sluha. Zatem naju je pot vodila na najsevernejši del otoka, na rt Cape Reinga, kjer se mešata Tasmansko morje in Pacifiški ocean in kjer človeka preveva občutek, da stoji na koncu sveta. Kraj je znan tudi po legendi Maorov, tam naj bi namreč duša mrtvih zapustila zemljo. Navdušena nad naravnimi lepotami, urejenostjo, čistočo in skrbnim ravnanjem z naravnim bogastvom sva nadaljevala proti jugu Severnega otoka, do Rotoure, ki je najbolj znana po termalnih vreclih, blatnih bazenih, vulkanskem območju in ne nazadnje po maorski kulturi. Zvečer sva obiskala

eno izmed mnogih maorskih vasi, v kateri sva imela priložnost videti njihovo življenje, bojne plesne in njihovo značilno dotikanje z nosovi. Presenetila naju je voditeljeva beseda: »Dobrodošli!«, saj velika večina ljudi, na najino razočaranje, za Slovenijo ni še niti slišala. Bogata še za eno novo spoznanje sva pot nadaljevala proti največjemu jezeru na Novi Zelandiji, jezeru Taupo, ki je nastalo v kraterju, po največjem izbruhu vulkana pred več kot 26500 leti. Sedaj je velika turistična atrakcija za ribiče in tiste, ki ljubijo adrenalinski šport. Nekaj kilometrov stran je eden izmed najlepših nacionalnih parkov Nove Zelandije, imenovan Tongariro, ki se razprostira med tremi delujočimi vulkani, najbolj poznan pa je po trilogiji Gospodar prstanov. Ravno film Gospodar prstanov je Novozelancem prinesel veliko promocijo in še dodatne možnosti za razvoj turizma, saj ga ni kraja, kjer ne bi bilo možnosti ogleda snemalnih področij. Iz Taupa sva krenila proti Wellingtonu, glavnemu mestu Nove Zelandije, ki ga tamkajšnji prebivalci imenujejo kar mesto vetra, saj tam neprestano piha. Je pomembno transportno središče, ki povezuje Severni in Južni otok. Preko Cookovega preliva sva s trajektom odplula proti Južnemu otoku, pravemu nasprotju Severnega otoka, vsaj kar se vremena tiče. Končno je posijalo sonce. Odpeljala sva se v Christchurch, najbolj angleško mesto na Novi Zelandiji. Ob poti sva srečevala nešteto ovac, krav, jelenov in celo tjulenjev, ki so počivali na obali pacifiškega morja in se pripravljali na nočni lov. Iz Christchurca do Greymoutha vodi ena največjih železniških prog, TranzAlpine, ki povezuje zahodni del Južnega otoka z vzhodnim delom. Pot nas je vodila čez številne prelaze, doline, tunele in viadukte. Čudovito naravo lahko pokvari le slabo vreme, toda če je na eni strani otoka deževno, bo na drugi strani zagotovo sončno, kar se je na koncu tudi potrdilo. Sicer pa je Južni otok bolj poznan po ledenikih, najvišji gori Mount Cook in po veličastnem Milford Soundu, enem najlepših fjordov. Iz globine morja

300 m se obalni vrhovi dvigajo neposredno v višino 1692 m. Obiskala sva tudi mesto Queenstown, svetovno prestolnico adrenalinskih športov (od bungee jumpinga do letenja z letalom, pritrjenim na jekleno pletenico – Fly-by-wire). Če do tukaj uspete kaj privarčevati, se bo denarnica v tem mestu zagotovo hitro izpraznila. Enega od deževnih dni sva izkoristila tudi za obisk nekaterih od številnih vinskih kleti. Pridružila sva se manjši skupini (Japoncev in Avstralcev)

in kljub začetnemu zatišju je bilo na poti nazaj proti hostlom vzdušje popolnoma drugačno; zares dobro vino je nedvomno pomagalo. Naposled naju je pot pripeljala do Kaikoure, majhnega mesteca s 3850 prebivalci, meke plavanja z delfini in opazovanja kitov glavačev. Ponovno sva poizkusila srečo in tokrat nama je bila bolj naklonjena. Proti našemu čolnu je plavalo na stotine divjih delfinov in z največjim navdušenjem smo poskakali mednje, v 9 °C mrzel Pacifiški ocean. S svojimi elegantnimi skoki so delfini pokazali pripravljenost na igro s človekom. Plavanje z divjimi delfini v naravnem okolju je doživetje, ki se ga ne da opisati, človeku pusti neizbrisni pečat in spomin. Kdor čaka, dočaka, sva si rekla, ko sva še nekaj dni obujala spomine na najlepše doživetje tega potovanja.

Nova Zelandija je vsekakor raj za turiste. Tiste malo drugačne, tiste, ki ljubijo avventure, naravo, adrenalin, raziskovanje in aktivne počitnice. Vsekakor dežela, vredna obiska, dežela, kjer se človek počuti kot doma.

Poetovio

Marija Trušnovec

Nauportus, Emona, Atrans, Celeia, Poetovio. Koliko zgodovine, koliko nemirnih časov, a tudi dobrobit prinašajočih narodov je šlo čez malo »kokoško«, ki jo od repa do glave lahko prevoziš v dobrih treh urah! Napotili smo se (Muzejsko društvo) tja proti glavi – Ptuj, najstarejšemu slovenskemu mestu, v trikotnik med Pohorje, Slovenske gorice in Haloze. Sveti Martin je na široko odprl vrata – dobesedno: ponudil nam je bogu dopadljivo kapljico v najstarejši slovenski vinski kleti. Haložan, renski rizling, sauvignon, rumeni muškat, modra frankinja. »Vse iz mene vre,« piše na enem izmed sodov, a velja tudi: ena kapljica vina je dve kapljici znoja. Najstarejše steklenice cenijo od 50 do več kot 10.000 evrov. No, ja, saj ga je še pet milijonov litrov v sodih in v cisterni. Še posebnost: v deželi vinske trte se najde kot kontrapunkt minljivosti tudi kaka sekvoja – povezovalka stoletij.

Ugodne naravne danosti so privabljale živeli od mlajše kamene dobe dalje, jantarna cesta pa je bila ugodna povezava med Panonijo in Jadranskim morjem. Kelti uvajajo denar kot plačilno sredstvo, lončarstvo, so tudi spretni vojaki, pa Rimljani, Vizigoti, Huni, Turki, salzburški nadškofi ... Grad poglavarstvo dominira nad mestom. Po dolgih stoletjih obrambnega značaja je kasneje služil lastnikom za bivanje, zabavo ... do zadnjih Herbersteinovih. Pod gradom pa plebs in daleč naokoli gorice z revnimi viničarji. Današnja časovna razporeditev in opremljenost notranjosti gradu izkazuje premožnost in okus lastnikov: lestenci (tudi s kroglo spodaj), lončene peči, v vsakem prostoru drugačne, raznovrstna dragocena posoda, bogate štukature (celo na tramu), največja zbirka ročno tkanih tapiserij, umetniške slike z za tedaj tudi drznimi in skrivnostnimi motivi, ogromna zbirka glasbil in kurentije, celo bula s klekeljni se najde. Eno od dvoranic rabijo za poroke oziroma prireditve.

Grad je spodaj varoval še obrambni stolp, v katerem so od mraka dalje branilci občasno zapiskali, da so bili budni, ljudje pa mirno spali. Mesto je večkrat pogorelo, a le lese ne hiše, čeprav ga je in ga še štiti sveti Jurij. Današnje bivanje v starem mestu je videti prijazno, domače, a pogoji so dragi. Celokupno panje zemlje je pod nadzorom.

A prav pred kratkim se je dalo prebrati, da »novo življenje dodajajo starim stavbam in ne zgolj nove stavbe k starim. Kulturo smatrajo za vsakdanji del življenja.« »Smilečno in nesmilečno« življenje, ki ga je opisoval v prejšnjem stoletju živeči tukajšnji rojak Ivan Potrč, se je spremenilo. »Svet na Kajžarju«,

upodobljen tudi na filmu, trilogija Krefli in še kaj spominjajo na njegovo pot. Knjiga ga je spremljala celo na paši – Bevkove Pastirce pri kresu in plesu je dobil v dar od učitelja, ker ga je videl brati pri živini. Kasneje ga je Kaplan Martin Čedermac, ko je zvedel, kdo je Pavle Sedmak, ves prevzel. Boleda ga je izključitev iz gimnazije, izkustvo Mauthausna, preizkušnje partizanstva, izdajstva, boj in mučenje mladih ljudi. Izdanega kmeta Jožeta Lacka na primer so obstreljenega vlačili skozi mesto do končne smrti. Njegovega spomenika na trgu ob stolpu ni več, še pa stoji v spomin večni ljubezni Orfejevi in opomin kot nekdanji pranger rimski nagrobnik. Tudi kak mitrej se najde tod. »Umetnik je kakor Orfej. Njegovo delo mu sledi kakor Evridika. Če se obrne, izgine.« Potrč, vreden učenec slavista Antona Ingoliča, pa tudi svetovalec v ustvarjanju Elze Budau, je sodeloval celo pri ustvarjanju scenarija filma po delu svoje druge soproge, živahne Kraševke, Branke Jurca, Ko zorijo jagode. Vrh doseže s Prešernovo nagrado leta 1955 za roman Na kmetih, ufilman kot Rdeče klasje z imenitnim Južekom (Radetom Šerbedžijo) in še boljšim Toplekom (Jožetom Zupanom). Ob zemlji gre tu še za opeharjene, nepotešene polnokrvne ženske ob jetičnem možu oziroma očetu. To je »krik v življenjske in družbene zanke zajetega človeka«. Potrč je »pesnik človekove dušek«.

Vse kaj drugega pa se dogaja današnji (»Pocestnici«) Benki Pulko, ki »bere vse in ima vedno s sabo Prešerna«; pa Iva Kranjc – shooting star – mlada igralka, pred časom proglašena za obetavno

➤ Puhov most, poimenovan po avstrijskem izumitelju in podjetniku slovenskega rodu, ena najlepša tovrstna stvaritev, tudi v tehničnem pogledu, v tem delu Evrope

na berlinskem filmskem festivalu; Igor Samobor – prvi igralec ljubljanske Drame; mladi ambiciozni direktor znova delujočega ptujskega gledališča Rene Maurin, ki je uspešno uvedel festival monodrame; pesnika Aleša Štegra, veliko prevajanega v tujini, doma premalo poznamo; Mestna knjižnica Ivana Potrča iz leta 1793 (tudi potujoča) z več kot 300.000 enotami obsega cele Haloze, Slovenske gorice, Ptuj in Dravsko polje.

»Besede, besede.« Beseda nas je povezala že leta 1953 z zelo uspešnim tridnevним gostovanjem idrijskega gimnazijskega pevskega zbora v teh krajih. Življenjska radost pubecev in terij pa bo po »zastanem in zagovednem zimskem času« privrela na dan s prikazovanjem prvinskosti (upodobil jo je tudi France Mihelič), zlasti pa z dokazovanjem moči, moškosti ob bližajoči se korantiji.

»Sleherni človek se mora sam narediti.« Da, Lacki, Krefli, Vanči, Tunike živijo dalje, a drugače, odprtega srca, duha in rok, z ljubeznijo do vsega lastnega, kar smo izkusili še zvečer v Lancovi vasi.

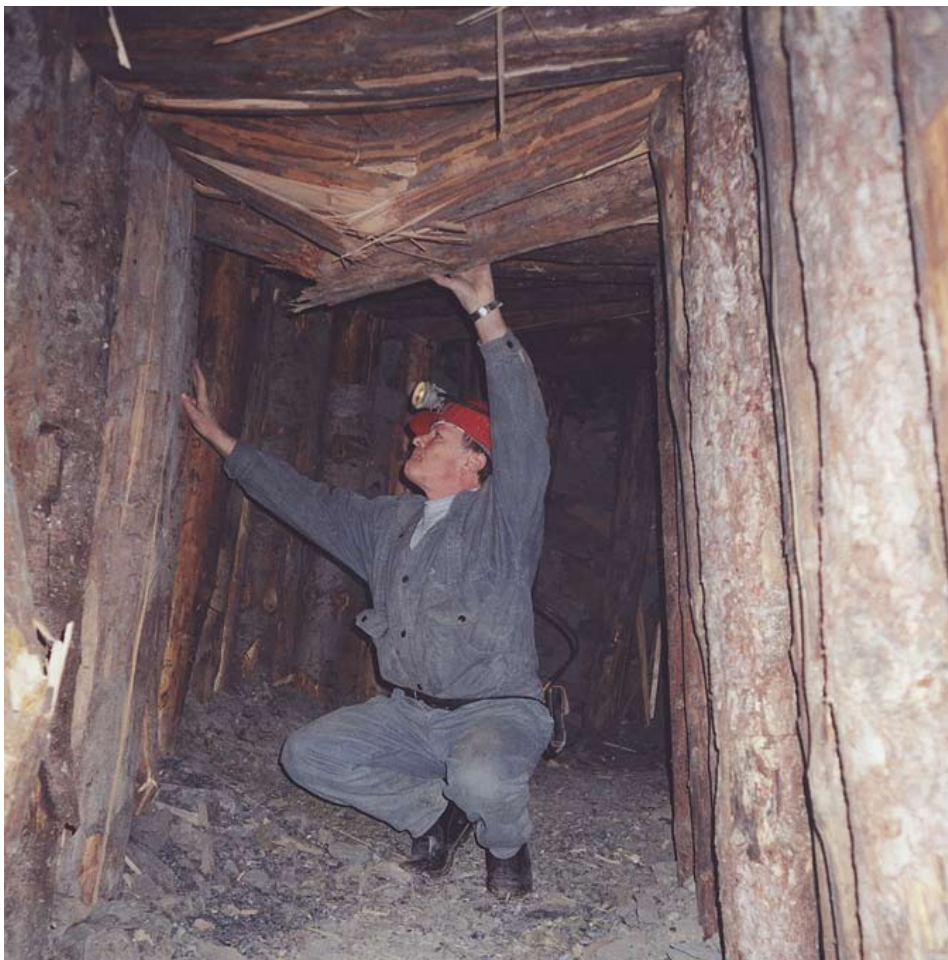

➤ Najpogostejši pogled obiskovalca Ptuj

Mala letna kronika

Niko Jereb

Saturnovo leto 2007 se je v občini Idrija nekam obetajoče začelo. Po dolini Idrijce je s severa na jug topleje zapihljalo. Toda jader skupnih načrtov ni uspelo razpeti. Ugodni veter se je polegel že na slovesnosti čipkastega občinskega praznika. Kriv je bil klekljarski protokol, ki je vodstvu Hidrie namenil drugorazredne sedeže. Zato so v Spodnji Idriji na dnevih Hidrie zanalašč naredili velikanski štrukelj, ki je bil daljši kot prva vrsta uglednih sedežev na idrijskih proslavah. Povezava med mestom in vasjo pa le ni bila okrnjena. Iz severnega dela občine, od Fare, so k županu Severju romala odprta pisma s ponavljajočimi zahtevami, naj vendar spusti po Idrijci kaj cvenka v Krajevno skupnost. Vmes so ga še obtoževali, da ima figo v žepu. Pa kaj bi, France Prešeren je vedno imel polne žepe fig! Festival idrijske čipke je tudi letos trajal čez vse poletje, le da ni bilo nikjer videti nobene klekljarice. Še čipk je zmanjkalo, saj so jih nočni turisti kar ukradli iz Čipkarske šole. Dnevni turisti pa so venomer spraševali, kdaj v avgustu bo znamenita otvoritev festivala. Obeta se, da bo tudi v letu 2008 otvoritev klekljanja namenoma na občinski praznik, 22. junija. Zato je pričakovati, da bodo takrat v našem najstarejšem rudarskem mestu ustoličili nov idrijski grb. Namesto znaka za živo srebro, namesto Merkurja, bo tam bula s kleklji. S tem naj bi počastili spomin, ko so pred 500 leti, 22. junija, na god svetega Ahacija, idrijski rudarji v jami odkrili najstarejšo bulo na svetu. Ob dejstvu, da postaja občinski praznik - praznik čipke, bi človek sklepal, da bo dediščina rudarjenja vpisana na seznam Unesca zahvaljujoč kilometrom sklekljanih čipk. Pohodniki po slavni camino real de mercurio pa bodo obuti v čevlje z idrijskimi čipkami, ki so sedaj na ogled v Evropskem parlamentu v Bruslju! Ljudje božji, drugo leto bo 22. junija vendar 500-letnica odkritja bogate rudne žile. Temu odkritju in rudarjem gre zahvala, da Idrija sploh je! In ta znamenit praznik zapredamo v čipko. Da ne bo pomote, oba, ponavljam, oba dogodka zaslužita vsak svojo veliko pozornost in častno mesto v zgodovini Idrije. Le da ima knapovski praznik prednost! Starorimski senator Katon je v senatu vsak govor začel in zaključil z besedami, da je treba Kartagino porušiti. Prav tako se v Idriji vsak sestanek o razvoju turizma začne in konča z ugotovitvami, da je treba hotel zgraditi! Kljub temu je Idrija na turističnem veleseljmu v Luganu v Švici dobila prestižno nagrado švicarskega turističnega združenja. Nagrado podeljujejo krajem, ki

➤ Kajzerpark, Geopark, Kraljeva pot živega srebra, Čipkarija, "Pleh banda", žlikrofi...! Bati se je, da se bo Idriji pod težo vse te dediščine udrlo!

se turistično šele prebujajo. S tem so nas opomnili, kje smo! Letos je občina Idrija za vedno zamudila priložnost za izjemno promocijo. Na dan čarobnih števil, 07. 07. 07, so v Lizboni na Portugalskem razglasili 7 čudes modernega sveta! V ta seznam bi občina morala predlagati naš edinstveni Mestni trg, ki si prostor med svetovnimi čudesi zasluži. Ob majevski piramidi iz Chichen Itze, kamnitem Kristusu iz Ria, ob velikem kitajskem zidu itd. bi bil zapisan veliki Mestni trg iz Idrije! Vseeno pa ta služi svojemu namenu kot rimske arene včasih, ko je plebs vzklikal kruha in iger! Ena takih je bilo žrtje gimnazijskih fazanov s tal mestnega trga. Od maturantov ponižani na štirinožna bitja so fazani priznavali nadmoč gospodarjev v posebnem ceremonialu s poudarjenimi elementi nasilja. Profesores pa nič, kot da se palica nekoč ne bi mogla obrniti proti njim. Globalizacija obsega tudi nasilje! Dogaja se zraven nas, na Mrzlem Vrhu nad Ledinami. Resničnostni šou Kmetija. Baje z elementi nasilja. Zaklali so prašiča! V časopisu Žurnal je televizijska voditeljica na nacionalki Jasna Kuljaj, Na zdravje, v članku Iz gospe v prostitutko, zgrožena ugotovila,

da je bil prikaz klanja prašiča in kokoši na Kmetiji črn dan za slovensko televizijo. In da je televizija kot prostitutka, ki bo naredila vse, da bo dosegla višjo gledanost (tu misli konkurenčno POP TV). Jasna Kuljaj se sakramensko spreneveda. Saj v isti sapi vse televizijske hiše, tudi nacionalka, prikazuje celovečerne filme, kjer teče kri, kjer se koljejo in pobijajo ljudje! Župan Bojan Sever je obljubil, da bo glavno križišče pri Lojku (pri mostu za nepoznavalce) do konca letošnjega leta semaforizirano. Ker mu je zmanjkalo časa, predlagam, da v križišče postavi velik kriskindl z rdečimi, rumenimi in zelenimi lučkami, ki bi utripale v semaforškem ritmu. Promet bi bil urejen, mesto okrašeno in obljuba izpolnjena! Tudi to leto smo prepeščili do konca. Zadnje kilometre po novih asfaltnih prevlekah, da se ne bi na podeželskem makadamu preveč brusili jeziki. Ostanje nam še decembrske saturnalijske, čas pitja in veseljačenja. Z januarjem pa stopamo na prižnico Evropske unije. Letni vladar bo Jupiter, kar pomeni, da bodo izbranci počeli, kar bodo hoteli, kajti star rimljanski pregovor še vedno pravi, da kar je dovoljeno Jupiteru, ni dovoljeno volu!

Idrijski šport v letu 2007

Erik Logar

Športniki iz Idrijskega in Cerkljanskega so tudi v letu, ki se izteka, s svojimi dosežki ponesli ime naše regije po celotni državi in tudi v tujino, domov pa prinesli veliko medalj in pokalov. Med cerkljanskimi športniki še vedno prednjači mladi plavalec Miha Kovač, ki je osvojil po pet zlatih in srebrnih kolajn, ter še dve bronasti, poleg tega pa so cerkljanski plavalci osvojili še 90 kolajn. Uspešni so tudi orientacisti združeni pod OK Azimut, ki so ponovno osvojili prvo mesto med Slovenskimi klubi, v slovenski

a prednost pred zasledovalci ne dopušča mirnega spanca. Po dolgih letih se domači avtomobilisti niso predstavili na domačih cestah, vseeno pa so krojili vrh. Darko Peljhan je tako sezono končal na skupno 3. mestu, po dolgem času pa se je zgodilo, da v nobenem razpisnem razredu v reliju, Idrija nima prvaka med vozniki. Naslov prvaka si je privozil le Andrej Mrak v diviziji III med sovozniki. So pa zato idrijski dirkači uspešno nastopili v tujini, Miran Kacin se je kot sovoznik Andreja Jereba kar trikrat

orientacijski ligi pa so njihovi tekmovalci osvojili kar osem naslovov prvaka. Na mednarodni sceni je najbolj izstopalo 19 mesto Tiborja Goloba-Mraka na evropskem mladinskem prvenstvu do 16 let.

V Idriji je bil začetek leta v znamenju košarke, saj se je domača ekipa v drugi ligi vse do zadnje borila za napredovanje v 1B ligo, na koncu jim je za ta uspeh zmanjkalo tudi malo sreče. Žal pa se sezona 2007/08 za košarkarski klub Idrija 2000 ni začela najbolje in po odigranih devetih srečanjih so v spodnjem delu razvrstitve, o težavah v klubu pa priča tudi odstop glavnega trenerja, ki še ni dobil zamenjave. Da prihaja obetavna generacija, so dokazali starejši pionirji, ki so osvojili naslov državnih prvakov, med najboljšo peterico prvenstva pa sta kar dva mlada Idrijčana, Matej Erjavec in Luka Rupnik. Povsem drugačna je zgodba nogometašev, ki so z posodobljenim stadionom dobili zagon in končali jesenski del kot vodilni v enotni primorski ligi. Prvi poraz so doživeli šele na zadnjem srečanju, tako da bo spomladanski del v znamenju boja za napredovanje v 3. ligo. Izhodišče je dobro,

pomeril na svetovnem prvenstvu, svoj krst na najvišjem nivoju pa sta prestali tudi posadki Humar-Čuk in Prezelj-Čar. Brata Jeram sta nastopala v italijanskem pokalu fiesta in osvojila naslov prvaka ter se za nagrado pomerila na izboru za testnega voznika tovarniške ekipe Forda, kjer pa jima je zmanjkalo tudi nekaj sreče in izkušenj. Rok

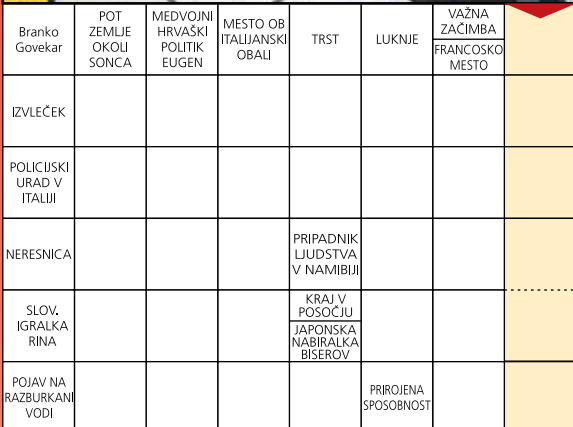

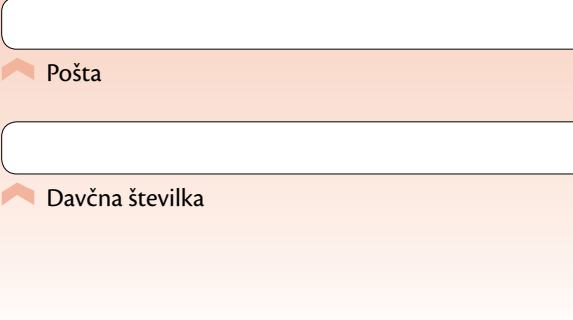

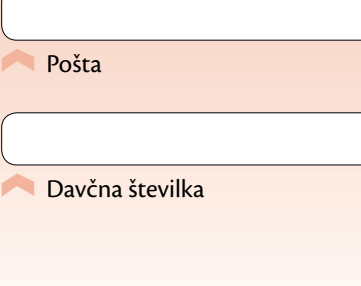

Turk pa se je ponovno veselil naslova mladinskega prvaka Mitrope.

Tudi kolesarji so se ponovno izkazali. Borut Božič je za švicarsko ekipo Team LPR zmagal na dirki po Valoniji, na peti etapni dirki v Španiji pa je bil trikrat med deseterico. Na dirki preko Amerike je ponovno nastopil Fredi Virag in med dvojicami s Primožem Stoparjem osvojil 3. mesto. Virant pa je nastopil tudi na prvi dirki okoli Slovenije, kjer je bil 8. Tanja Žakelj in Nina Homovec še vedno spadata med najboljše slovenske gorske kolesarke, letos pa sta uspešno nastopali tudi na svetovnem pokalu. Homovčeva je tudi osvojila 4. mesto na evropskem prvenstvu med ml. člani, kjer je bila Žakljeva 9. Za dodaten uspeh kluba MTK Hidria so poskrbeli še Luka Homovec, ki je osvojil naslov slovenskega prvaka do 23 let, med mladinkami pa je bila prva Polona Batagelj, 2. pa Jerneja Tratnik. Naslov prvaka pa je osvojil tudi Gašper Klemenčič v downhillu.

Zelo aktivni so bili idrijski alpinisti. Davor Velikajne in Aljaž Tratnik sta v 17 urah preplezala Puntarsko smer v Vršacu, Aljaž pa se je odpravil tudi v Kirgizijo. Pozabiti ne smemo niti idrijskih tenisačev, kjer je Aljaž Bedene zmagal na poletnem DP do 18 let. Boštjan Bolko je bil na mastersu do 16 let 3, Nina Nagode pa 2 do 14 let. Tu so še karateisti, Miha Božič je bil 3 na DP v borbah, Naško Janež pa prvak med mladinci do 63 kg. Na snegu pa so se dobro znašli karving smučarji, Boštjan Grošelj je osvojil naslov državnega prvaka, v FIS pokalu je bil 15, le mesto za Miho Grošljem. Slednji je na SP do 21 let osvojil 4. mesto.

To je le del rezultatov, doseženih v letu 2007. Uspešni so bili tudi balinarji, sankarji, akrobati, smučarski tekači in ostali, a žal je prostora za pregled vseh dosežkov premalo. Zato bi bilo prav, da bi Športna zveza Idrije poskrbela (s primerno publikacijo), da vsi ti dosežki sčasoma ne bodo potonili v pozabo.

Nagradna križanka

								JAVNA HIŠA	REDKO MOŠKO IME	RUSKA TAJNA SLUŽBA	TERITORIALNA OBRAMBA	DOBRO POČUTJE, ZANOS	NAJSEVERNEJŠA BRAZILSKA DRŽAVA	IRSKA REPUBLIKANSKA ARMADA	OSEBNI ZAIMEK	VRSTA JELENA DAMJAK	IZUMRLO GERMANSKO PLEME	GREGOR TOZON	
								STROKOVNJAK ZA BAKTERIJE											
								DOLŽNOST, NALOGA, OBVEZNOST											
								SKRAJINI DEL LIKA			SAMO-STANSKI BRAT			PLATINA				UMRLI PALESTINSKI VODITELJ	
								DUŠAN LIPOVEC		SNOV KI RAZPADA V IONE	RAZLIČNA SAMOGLASNIKA BRANKO LOTRIČ		ŽENSKO IME						
								NEVESTINO PREMOŽENJE					LONG PLAJ						
Branko Govekar	POT ZEMLJE OKOLI SONCA	MEDVOJNI HRVAŠKI POLITIK EUGEN	MESTO OB ITALJANSKI OBALI	TRST	LUKNJE	VAŽNA ZACIMBA FRANCOŠKO MESTO		NAJVIŠJA GRŠKA GORA DEL ŽELEZNIŠKE PROGE					TURŠKI GOSPOD SLOVENSKI PEVEC VLADO						
IZVLEČEK								TOME NUŠA	DOMAČE DA BARIJ			PUSTNA SLAŠČICA ZAOKROŽEN ZNESEK							
POLICIJSKI URAD V ITALIJI								MORSKA ŽIVAL NEUREJEN UMETNIK			100 m ² NEKDANJA PEVKA MAJDA		TANTAL	PREBIVALCI TADŽIKISTANA					
NERESNICA				PRIPADNIK LJUDSTVA V NAMIBIJI				OSNOVA TEMELJ STANE LEBAN		TEK, SLAST ANTON STRES									
SLOV. IGRALKA RINA				KRAJ V POSOČJU JAPONSKA NABIRALKA BISEROV					ŠVICARSKO ZDRAVILIŠČE					NOVOZE- LANDSKO MESTO	REKA V BELORUSIJI				
POJAV NA RAZBURKANI VODI					PRIROJENA SPOSOBNOST				AMERIŠKA PISATELJICA SYDNEJ OTOŽEN GLASBENI NAČIN										
DEL OSTREŠJA					ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE NEMŠKO GLAVNO MESTO			MESNA BULA NASPROTJE DESNO		IZUMRLA PTICA NA NOVI ZELANDIJI	GLASBENO ZNAMENJE HRVAŠKI PEVEC DEDIČ								
VEZNIK		ZECETEK ABECEDNE LUDOLFOVO ŠTEVILO				DOMEN LORBEK ITALJANSKI PREDSEDNIK VLADE		FIATOV AVTOMOBIL AMERIŠKI SMUČAR BODDY				ZNAMKA ŠPORTNE OPREME TRETJA SOJENICA							
POGOSTO VIDENA UMETNINA				PREDMET V STANOVANJU					ODPRT ŽELEZNIŠKI VAGON				GORA V ZASAVJU NORVEŠKI JEZIKOSLOVEC						
GORSKE REŠEVALNE SANI				ČUD NRAV				FINSKI ARHITEKT SAARINEN	TEJA GREGORIN	AMERIŠKI PLESALEC IGRALEC HAVAJSKI OTOK									
																			
																			
																			
								DISKO DŽOKEJ									IVAN NAPOTNIK	NEDELJSKI DNEVNIK	
								MESTO V BELGIJI						ZDRAVILNA RASTLINA					
								FMR-MEDIA		BALKANSKI PLES				INDIJSKI ŠAHIST					

Izžrebani reševalci nagradne križanke so:

Lara Bevk, Cesta OF 6, 5282 Cerčno
Mateja Čibej, Lapajnetova 25, 5280 Idrija
Miroslav Rok, Martinj hrib 2, 1370 Logatec

Pravilne rešitve pošljite do
15. januarja 2008 na naslov:

FMR-MEDIA
Arkova 43
5280 Idrija
s pripisom **"Nagradna križanka"**

Izžrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

Ime in priimek

Naslov

Pošta

Davčna številka

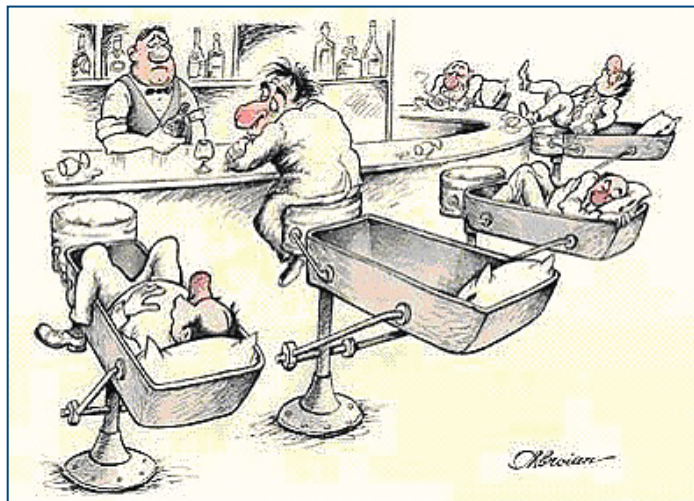
Kadilci s prepovedjo kajenja v lokalih poleti niso imeli nobenih preglavic, v teh mrzlih dneh pa je posedanje pred lokali kar malce nerodno oziroma neudobno. Gostinci so za to takoj našli rešitev: v skrbi za zdravje svojih gostov so pred lokale namestili grelne gobice. Še več, nekateri so vsak stol pred lokalom opremili celo z odejo

Slovenska banana

Pri konzerviranih dobrinah lahko doživite tudi presenečenje, ko vsebina ne ustreza etiki na konzervi. Vedno poskrbite za zadostno zalogo pelatov, saj se vam lahko dogodi, da boste namesto paradiznika za pico primorani uporabiti rdeči fižol

Od Martinovega do novega leta

KULTURA Delo 11
torek, 17. julija 2007
e-pošta kultura@delo.si

Poletni festivali

Skalnata utrdba kot festivalska dvorana

Zaključek juljskega programa Festivala Kluzé – Avgusta še pet dogodkov

Mednarodni Festival Kluzé je v času turistične sezone eden pomembnejših kulturnih prirediteljov Zgornjesavske doline. Na letošnjem, že šestem po vrsti, gostujejo umetniki iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine.

Prileg je tradicionalnega prireditelja na mednarodnem skalnem stolu, ki leti od severno od Boveca pa proti Vrhu in Logu pod Mangartom, so dogodki tudi v središču Boveca pred hiškami Alpi v trdnjavi predvsem gledališke, v Bovecu pa orodja predvse. Odprtje festivala je bilo v soboto, 8. julija, s predstavo Fikus Slovenskega mladinskega gledališča in glasbeno ansamblo Compe, katere zahteva zažarjen žar, v naslednjih dneh pa so sledile različne gledališke, glasbene in orkestrske predstave. Prvi del festivalnega programa je bil končan v nedeljo.

Slavka sveta (Edith Piaf, Marlene Dietrich, Charlotte von Mahlsdorf, Julia, Lepa Helena itd.) ter kreativne ženske v situaciji kulturni selošnosti (Sloba Pavček, Barbara Novakovič, Lara Jankovič, Ksenija Prohaska, Lina Stern, Barbara Pia Jestič)

Začetki in ambicije

Predragočvina festivala sega v leto 2000, ko je v trdnjavi nastala interdisciplinarna predstava Firma s fronte v režiji Marjana Beška (tema je bila Solka Bista in prva svetovna vojna) in koprodukciji Kulturnega društva B-54, madžarskih, italijanskih, hrvaških koproducentov ter umetnikov. Takrat se je porodila tudi ideja za ambiciozno gledališki festival Kluzé (pobudnik Kulturno društvo B-54 in domači gledališki režiser Marjan Bešek). Leta 2002 se je zgodila prva izdaja, občina Bovec pa je postala za prireditelja in rdečo vodenje trdnjave. Program starija Kulturno društvo B-54 v sodelovanju z avstrijskim vodjem festivala Marjanom Beškom in lokalno turistično organizacijo v Bovecu, ki je s novo ekipo sodelovalec izvajala promocijo in organizacijo ne samo festivalnega, temveč celotnega programa dogodkov v Posočju (rpe, posebne avtobusne prevoze na festivalne prireditelje ter dodatno obveščanje tujih gostov). »Kluzé je ravnih festivalovskih pravil, kot so povezovanje s sosednjimi mednarodnimi festivali, festivalni koprodukciji ali posika pridobitve dodatnih evropskih sredstev, se mora v prispevu Festivala Kluzé orednotiti le na odlično sodelovanje s turističnimi organizacijami in potrebami Posočja.« Je povedal Damir Domitrovič Kos, direktor festivala Kluzé.

Po šestih letih je Festival Kluzé postal nemotno polno kulturni in turistični dogodek v Posočju. Ni odveč dodati, da je ogled vseh festivalnih prireditelj brezplačen.

Maja Mžila

Trdnjava Kluzé, prizorišče festivala, ni lež nekaj kilometrov od Boveca v smeri proti Vrhu

Kako naj od Američanov pričakujemo, da bodo ločili Slovenijo od Slovaške. Iz podpisa k fotografiji v zgornjem članku lahko razberemo, da so še domači poklicni poročevalci pomankljivo zemljepisno izobraženi

Dokaz o globalnem segrevanju

BRUS

srečno 2008

BRUS TRANSPORT

BRUS d. o. o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si